biblioteca școlarului

LIVIU DAMIAN

SALTUL DIN EFEMER

biblioteca școlarului

LIVIU
DAMIAN

SALTUL DIN EFEMER

Ediţia a II-a

Colecţie iniţiată şi coordonată
de Anatol Vidraşcu şi Dan Vidraşcu
Concepţia grafică a colecţiei
şi coperta: Vladimir Zmeev
Antologie, tabel cronologic şi referinţe
istorico-literare de Ion Ciocanu,
Elena Damian (sora poetului)
şi Rodica Damian
(fiica poetului)
Fotografii din
arhivele editurii, familiei autorului
şi a lui Nicolae Răileanu
Ilustraţii de Alex Ussow

REFERINŢE ISTORICO-LITERARE:

Mihai Cimpoi,
Mihail Dolgan,
Spiridon Vangheli,
Ana Bantoş, Ion Ciocanu,
George Meniuc, Ion Hadârcă,
Grigore Vieru, Andrei Lupan,
Victor Dumbrăveanu,
Nicolae Dabija,
Victor Teleucă,
Eliza Botezatu

Editura „Litera Internaţional“
O. P. 61; C.P. 21, sector 1, Bucureşti, România
tel./fax (021) 3303502; e-mail: info@litera.ro

str. B. P. Hasdeu nr. 2, mun. Chişinău,
MD-2005, Republica Moldova
tel./fax (37322) 292 932, 294 110;
e-mail: litera@litera.ro

Prezenta ediţie a apărut în anul 2004
în versiune tipărită şi electronică
la Editura „Litera Internaţional“.

Editori: *Vidraşcu şi fiii*
Redactor: *Ion Ciocanu*
Tehnoredactare: *Elena Dandara*

Tiparul executat la Tipografia „Universul“.
Comanda nr. 2170

CZU 821.135.1(478)-1
D 13

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii
Damian, Liviu
Saltul din efemer / Liviu Damian; (Bibl. şcolarului; serie nouă/ col. iniţ. şi coord. Anatol şi Dan Vidraşcu; conc. gr. col. şi cop./ Vladimir Zmeev; nr. 507) – B., Ch.: Litera Int., 2004 (Tipogr. „Universul“). – 300 [p.]
ISBN 973-675-216-X – ISBN 9975-74-824-4
821.135.1(478)-1

ISBN 973-675-216-X
ISBN 9975-74-824-4

TABEL CRONOLOGIC

1935

13 martie
S-a născut Liviu Damian, în satul Strâmba (ulterior Leadoveni, în prezent Corlăteni), judeţul Bălţi, actualmente raionul Râşcani, în familia intelectualilor Ştefan Damian şi Eufimia (nume de domnişoară Ţurcanu).

1946

Tatăl viitorului poet e condamnat politic şi trimis în Siberia, unde a stat 9 ani. Înainte de plecare Ştefan Damian şi fiul său Liviu sădesc un salcâm în faţa casei părinteşti. Acesta a crescut mare şi viguros, rădăcinile lui cuprinzând dealul din preajmă şi ţinând de nădejde casa stăpânilor săi. Ulterior scriitorul a evocat acest eveniment şi semnificaţiile lui în ciclul *Salcâmul din prag*. Mamei, cu un stagiu de peste 20 ani în învăţământ, nu i s-a mai permis să activeze pe acest tărâm. Timp de un an e chemată aproape zilnic la cercetări. Liviu rămâne în locul părinţilor îngrijind cele două surori mici şi mica gospodărie, ajutat de buneii Grigore şi Elena Ţurcanu.

Cu tata la 3 ani

1947

Liviu merge direct în clasa a 3-a

1949

Liviu Damian şi cele două surori

Bunicul Grigore Ţurcanu (primul din stânga)

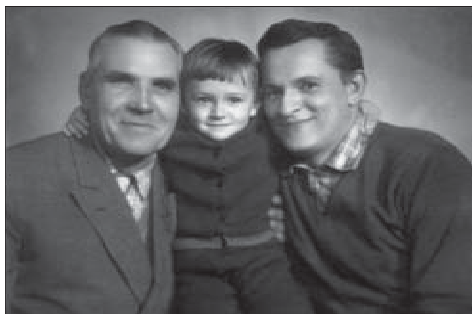

Mama poetului

Cu părinţii şi surorile după întoarcerea tatălui, 1956

ale sale, Elena şi Tatiana, încep să „editeze” un ziar de perete, *Ecoul*, un fel de cronici ale timpului acela nespus de greu. De exemplu, ei notau succint: „Azi am împrumutat un kilogram de făină de la vecini”. Viitorul scriitor

Trei generaţii Damian: Ştefan, Liviu şi Florin

Mama Eufimia cu copiii, 1946

citeşte mult, participă activ la şezători literare, serate şcolare, încearcă să compună versuri.

1951

Este anul în care numele viitorului poet apare pentru prima oară în presa periodică.

1954

Liviu Damian face parte dintre coautorii culegerii colective *Glasuri tinere*.

1955-1960

Studiile la Universitatea de Stat din Chişinău, Facultatea de Istorie şi Filologie. Aici Liviu Damian activează fructuos în cadrul cenaclului literar „Mihai Eminescu”, publică des, este remarcat în lumea scriitorilor.

1961

Poetul e angajat la redacţia ziarului pentru copii *Tânărul leninist*. E nelipsit din coloanele presei periodice şi ale diferitelor ediţii ale culegerii colective *Glasuri tinere*.

1962

Se căsătoreşte cu Antonina Nacu.

1963

I se naşte fiul Florin. Îi apare prima plachetă de versuri, *Darul*

Cu părinţii şi familia, 1965

fecioarei, cu ecou binemeritat în rândurile cititorilor. Se transferă cu serviciul la revista scriitoricească *Nistru*, unde lucrează până în 1968 în funcţia de redactor-şef adjunct.

1964

Vede lumina tiparului culegerea de versuri pentru copii *Comoara*.

1965

Este anul publicării volumului de poezii *Ursitoarele*, care îl consacră temeinic.

1966

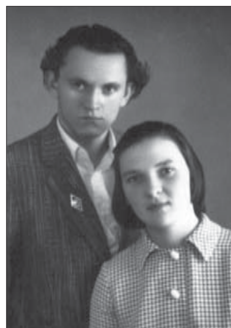
Liviu Damian începe să fie tradus şi publicat în limba rusă, în reviste prestigioase, ca *Дружба народов*, *Юность*, *Советская литература*, devenind cunoscut în acest fel şi în alte republici unionale sovietice. Îi apare prima carte de poezii în limba rusă, *Корни*, tradusă de Naum Korjavin. I se naşte fiica Rodica.

1967

La un concurs literar unional, pentru cartea *Корни*, devine laureat al premiului „Nikolai Ostrovskii".

1968

Vede lumina tiparului volumul de poezii *Sunt verb*, publicaţie de rezistenţă în cadrul întregii literaturi române din

Cu sora Elena. Absolvent al USC

Republica Moldova. Se angajează în funcţia de redactor principal la Comitetul de Stat pentru Edituri, Poligrafie şi Comerţul cu cărţi.

1969

În traducerea lui Liviu Damian apare culegerea de poezii *Patru anotimpuri ale inimii* de Pablo Neruda.

Cu soţia Anastasia şi copiii, 1978

1970

Liviu Damian e prezent cu o selecţie de poezii, intitulată *Versuri*, în colecţia *Mioriţa* a Editurii chişinăuiene Lumina.

1971

Consultant literar în conducerea Uniunii Scriitorilor. E publicată cartea lui Liviu Damian *Dar mai întâi...* În prefaţă poetul arată că s-a inspirat din scrisorile expediate acasă de Vladimir Ulianov-Lenin din exilul siberian. În adevăr însă, gândul lui a fost la destinul intelectualilor basarabeni şi al tatălui său Ştefan Damian, care şi-au trăit cu demnitate viaţa în gulagul stalinist.

Cu colegii de facultate, anul II

1972

O treaptă nouă în creaţia poetului este cartea sa *De-a baba iarba*. În traducerea lui Liviu Damian e tipărită o altă carte a poetului chilian Pablo Neruda, *O sută de sonete de dragoste*.

1973

Liviu Damian dă publicităţii poemul *Un spic în inimă*.

1974

Cartea *Partea noastră de zbor* marchează o treaptă

Cu Imants Ziedonis şi Tiant Auzini, 1972

nouă în evoluţia poetului. Aici e inclus şi poemul *Un spic în inimă*.

1975

Liviu Damian se afirmă ca eseist original, prin cartea sa *Îngânduratele porţi*. La Moscova, în Editura Советский писатель, apare o nouă carte a lui Liviu Damian în limba rusă, *Праздник*, în traducerea inspirată a Larisei Vasilieva.

1976

E tipărit în ediţie aparte eseul lui Liviu Damian *Pâinea* în viziunea grafică a lui Isai Cârmu. La Riga (Letonia) vede lumina tiparului o selecţie de versuri din cartea *Sunt verb*, în traducere letonă de Leons Briedis şi Imants Ziedonis. Liviu Damian este ales secretar al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova, funcţie pe care a deţinut-o până la sfârşitul vieţii sale. În cadrul Zilelor literaturii sovietice în Moldova, la Chişinău soseşte şi Nichita Stănescu. Marele poet român îl remarcă pe Liviu Damian alături de Grigore Vieru şi de alţi scriitori reprezentativi. Pe parcursul anilor Liviu Damian dedică mai multe poezii marelui Nichita Stănescu.

Cu N.Stănescu, A.Lupan şi M.Tomuş, 1976

1977

Poetul e prezent în faţa cititorilor cu cartea de versuri *Mândrie*

şi răbdare şi cu o nouă culegere de traduceri – *Martorul* (din poetul grec Iannis Ritsos). I se publică eseul *Pâinea*, tradus în limba rusă (*Хлеб*) de Mihail Hazin. Liviu Damian se căsătoreşte cu Anastasia Galai. Se naşte a doua fiică – Gabriela.

Cu N.Stănescu, 1976

1978

În cartea *Altoi pe o tulpină vorbitoare* autorul include un amplu ciclu de poezii inedite, versuri reluate din volumele sale anterioare, precum şi traduceri din Imants Ziedonis (Letonia) şi din Montes de Oca (Mexic).

1979

În prestigioasa colecţie „Biblioteca şcolarului" (Editura Literatura artistică) e tipărită cartea de versuri a lui Liviu Damian *Salcâmul din prag*, cu o prefaţă de Mihai Cimpoi. Aceeaşi editură chişinăuiană scoate de sub tipar cartea *Наша доля полета*, versiune rusească a cărţii *Partea noastră de zbor*, realizată de Aleksandr Brodski, Lev Berinski şi L. Ţâvian.

1980

Liviu Damian este prezent în librării cu o carte de publicistică (*Dialoguri la marginea oraşului*) şi cu o suită de versuri *Maraton*, inspirată din mişcarea sportivă din Grecia Antică şi consacrată Jocurilor Olimpice desfăşurate în acel an la Moscova. Cartea apare în limbile română şi rusă, traducerea aparţinând poetului Aleksandr Brodski.

1981

La o nouă întâlnire cu cititorii săi Liviu Damian vine cu cartea *Inima şi tunetul*, remarcabilă prin ciclul de versuri *Eminesciana* şi prin poemul *Melcul*.

În componența unei delegații moldovenești la Moscova

1982

Poetul publică cartea de versuri *Coroana de umbră*, distinsă curând cu premiul anual al Comitetului de Stat pentru Edituri, Poligrafie şi Comerţul cu cărţi.
La Riga (Letonia) vede lumina tiparului, în limba letonă, culegerea *Pâinea*, avându-i drept autori pe Liviu Damian (eseul titular) şi pe Imants Ziedonis, care, traducând eseul confratelui de breaslă român, a aşternut pe hârtie o seamă de meditaţii profund poetice pe aceeaşi temă.
Editura Literatura artistică lansează, în colecţia „Romanticii", celebrul roman al lui Jules Vernes *Un căpitan de cincisprezece ani*, versiunea românească aparţinând lui Liviu Damian.

1984

La Chişinău, în Editura Literatura artistică, vede lumina tiparului cartea *Pâinea în două cânturi*, cuprinzând eseul *Pâinea* şi poemul *Un spic în inimă* de Liviu Damian şi poemul *Gemănarul, spic-cu-două-inimi* de Imants Ziedonis, în versiunea românească a lui Liviu Damian.
Cartea *Dialoguri la marginea oraşului* apare în limba rusă (*Диалоги на окраине*) în traducerea lui Mihail Hazin.
O carte de versuri ale lui Liviu Damian, *Maraton*, se

În cabinetul de lucru

tipăreşte la Kiev în limba ucraineană. Selecţia de versuri din cărţile poetului român a fost prefaţată de cunoscutul scriitor ucrainean Ivan Draci. La traducere au participat Svetlana Iovenko, Dmitro Pavlâciko, Boris Oleinik ş.a.
Liviu Damian se învredniceşte

În pragul casei cu tatăl şi salcâmul

de Premiul de Stat al Republicii Moldova (pentru cărţile *Dialoguri la marginea oraşului* şi *Maraton*) şi de ordinul Insigna de onoare.

1985

În Editura Literatura artistică sunt publicate două volume de *Scrieri alese* ale lui Liviu Damian, cu o prefaţă de Eliza Botezatu.
La Teatrul popular „Prometeu" de la Casa orăşenească a tineretului din Chişinău este montat poemul dramatic în două acte *Întoarcerea fiului încărunţit* după poeziile lui Liviu Damian (conducător artistic – Victor Ignat).
Cu ocazia jubileului, la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" are loc o amplă serată de creaţie a scriitorului.
În revista *Moldova* apare poemul *Cavaleria de Lăpuşna*, evocare inspirată şi curajoasă pentru acele timpuri a lui Ştefan cel Mare. Pentru a putea fi publicat, capitolele poemului sunt precedate de câte două citate din *Istoria R.S.S. Moldoveneşti* şi din cronicari.
Scriitorul întreprinde o călătorie de serviciu în Yemen, care s-a soldat cu un amplu ciclu de versuri *Deşertul şi oaza*, inclus ulterior în cartea *Poezii şi poeme* (1986).
Lui Liviu Damian i se conferă titlul onorific de Maestru emerit al artei.

1986

20 iulie
În urma unei boli grave, scriitorul se stinge din viaţă şi este înmormântat lângă mama în satul natal Corlăteni.
Pregătit pentru tipar de către autor, este publicat volumul *Poezii şi poeme*, pe care Liviu Damian n-a reuşit să-l vadă.

1987

La Teatrul popular municipal „Ion Creangă" e montat poemul *Cavaleria de Lăpuşna* (conducător artistic – Silviu Silvian Fusu).

1988

În Editura Literatura artistică vede lumina tiparului

o selecţie de versuri pentru copii ale lui Liviu Damian, întocmită de confratele său de breaslă Ion Hadârcă şi intitulată *Aştept un arici*.
La Moscova, în Editura Художественная литература, apare culegerea de versuri ale lui Liviu Damian *Тяжесть крыльев*, selecţie şi prefaţă de Mihai Cimpoi, versuri ruseşti de Aleksandr Brodski, Lev Berinski, Larisa Vasilieva etc.

Cu pictorul Aurel David, 1980

La Sângerei lui I.Hadârcă

1989

Octombrie
La mormântul din Corlăteni a fost inaugurat un monument al scriitorului. Bustul din bronz a fost realizat de sculptorul Alexandra Picunova şi de arhitectul Anatol Gurici. Inscripţia *Cuprinde-mă cu linişte, pământule, cum te-am cuprins şi eu...* a fost selectată din creaţia scriitorului de către Grigore Vieru.

1990

În colecţia „Orfica" a Editurii Hyperion apare culegerea de poezii *Sunt verb*, selectată şi prefaţată de Ion Ciocanu. Ea cuprinde opere dintre cele mai reprezentative ale scriitorului.

1995

Are loc inaugurarea Muzeului literar „Liviu Damian" în satul de baştină al scriitorului, la iniţiativa Centrului Naţional de Studii Literare şi Muzeografie „Mihai Kogălniceanu" din Chişinău.

Cu Gr.Vieru la ultima întâlnire cu consătenii, martie 1986

Liceului Teoretic din oraşul Râşcani i se conferă numele lui Liviu Damian. Cu ocazia comemorării scriitorului, la Institutul de Istorie şi Teorie Literară al Academiei de Ştiinţe din Moldova are loc Simpozionul „Liviu Damian: nevoia de modernizare a poeziei".

1996

În colecţia „Poezii de duminică" a Editurii Uniunii Scriitorilor vede lumina tiparului culegerea de versuri ale lui Liviu Damian *Melcul şi steaua*, coordonare de Leo Butnaru, prezentare grafică de Nicolae Răileanu, pictor – Andrei Sârbu.
Un ciclu de versuri ale lui Liviu Damian e publicat în culegerea colectivă *Aduceri aminte*, editată de către Departamentul Cultură al Primăriei municipiului Chişinău (selecţie de Ianoş Ţurcanu).

2000

Octombrie
Pe casa din str. George Coşbuc, 24, în care a locuit scriitorul în ultimii săi ani de viaţă, a fost dezvelită placa memorială „Liviu Damian" (pictor Valeriu Doicov, arhitect Victor Sava).

2002

În Editura Cartea Moldovei din Chişinău apare cartea lui Liviu Damian *Un spic în inimă*, cu o prefaţă de Mihail Dolgan.
O altă carte a lui Liviu Damian, *Coroana de umbră*, vede lumina tiparului în Editura Fundaţiei Culturale Române din Bucureşti, cu o prefaţă de Mihai Cimpoi.

POEZIE DIN ANII DEBUTULUI

COVORUL

Mamei Eufimia

Covorul nostru, mamă, îmi apare,
Covorul cel țesut de mâna ta,
Cu cerbi opriți la gură de izvoare...
Când seara somn devreme mă prindea

Un ropot de argint cădea, o spuză,
Un vechi izvor, un fir de apă vie.
Și cerbii cu scântei de rouă-n buze
Înviorau pădurea albăstrie.

Tot mai domol veneau, tot mai aproape
Când stele se lăsau pe raze-n jos
Și-n ochii lor cu vălurări de ape
Eu mă vedeam un mândru Făt-Frumos.

...Dar scurt e somnul vara pe la țară
Nu dovedeam să mă înalț pe cal –
Și coasele bătute sunau iară
Din gura văii până pe sub deal.

Trecură veri cu frunțile-asudate,
Trecură ierni cu geru-n os durut.
Tovărășia cărții pe-noptate
M-a însetat și-n gânduri m-a zbătut.

Apoi în clipa când zvâcni fiorul
Întâii despărțiri în ochi-brânduși,
M-ai întrebat de mi-a plăcut covorul,
Și-ai spus că ieri vecinei i-l vânduși,

Că de mă duc la carte-n depărtare,
Să am un ban mai mult printre străini...
Atuncea bucuria mea cea mare
Primi în gene bobi de rouă plini.

Cu timpu-am învățat prin cărți de toate,
Dar când privesc pe-o filă floarea ierbii,
Aud copite de pietriș sunate
Și-n preajmă mi se iscă iarăși cerbii...

POEZII

Eminesciana

EMINESCU ÎNTRE NOI

Tânăr, Eminescu trecu printre noi.
Același, de cândva – pribeag prin țară.
Era să-l pierdem și să nu-l vedem
cei adunați ca să ciocnim pahară.

Poftit la masa noastră cu bucate
el se opri și ne-ascultă cântarea.
Tăcută sta în fața lui pâinica
neatinsă și alături – sarea.

Flămând de grai părea și nu de pâine
scârbit de larmă, dar și-nveselit
de vălmășagu-acesta de cuvinte
cu care între noi l-am întâlnit.

I-am arătat în țarini grâul verde
i-am arătat și pruncii – ca să vadă
că noi suntem în zilele de astăzi
urmașii celor ce-au rămas baladă.

Tânăr, Eminescu trecu printre noi.
Apoi s-a luminat un colț de cer
și s-au pornit copiii să ureze
la porțile încremenite-n ger.

ZIUA LUI EMINESCU

Să nu dormim la sărbători, copile
că prea de-ajuns noi am dormit și zile
și luminoase, gânditoare nopți
când ne strigau colindători la porți.

Să nu dormim când vine plugușorul
nu cu harapnicul mânat – cu dorul.
Și treji să fim când sună semănatul
de parcă stup de cântece e satul.

Pe urma lor se-arată Eminescu
cu steaua de-unde zorii se ivescu.
În raza ei clătindu-mi iarăși fața
tânăr m-aș vrea să fiu – ca dimineața.

EMINESCU, FOC GÂNDITOR

Pornit de la Pământul care i-a dat suflare
spre-acolo unde aștrii se trec în palid roi
în zbor de ani-lumină pe căi nepieritoare –
se duce gândul Lui sau vine înapoi?

În care ghem de flăcări, în care nod de cremeni
a poposit lumina ce din genune crește?
Astronaut, poetul – cu ce să-l mai asemeni
pe cel care din haos se-ncheagă omenește?

În steaua ce veghează la marginile lumii
stă dorul de-a se-ntoarce spre marele-nceput
cum stau în nimbul Lui și lacrimile mumei
și firele din iarba cu care a crescut.

Pornit de la Pământul care i-a dat suflare
spre aștrii reci ce, poate, ne-așteaptă și pe noi
el are chipul stelei prin veacuri călătoare
plecată de acasă – să vină înapoi!

EMINESCU
LA SĂRBĂTOAREA POEZIEI

Azi bustul lui începe-Aleea sau o-ncheie?
Se va întinde șirul mai departe
sau va rămâne la havuz, sub curcubeie
în jocul apei cel fără de moarte?

Eu cred că-aici nu să termină șirul
dar, dragule, să nu sărim de zor
prinzând din mers momentul, chilipirul
de-a ocupa un loc în umbra lor.

Un loc alături veșnic va rămâne
pentru plugar, el din adânc de vreme
ne crește graiul și lumina pâinii
din care Eminescu să ne cheme.

Constructorul să vină cu mistria
mama cu pruncii lângă ea să vină –
prin ei sosește-n parcul vechi solia
vetrei ce dă asupra lui lumină.

Colegi, lăsați să treacă înainte
acei care-au venit din zori cu steme
de trandafiri ce pâlpâie fierbinte
cu albe, răbdătoare crizanteme.

Poeții cei de astăzi stau la pândă
așteaptă cititori să-i asalteze
semnează cărți și versuri stranii cântă
urcați în frunze ca pe metereze.

EMINESCU DEPĂRTÂNDU-SE DE LARMĂ

În case noi te pomenim cu vorbe vechi
sub frunza din livezi și-ntre zăpezi
cu sufletul – sub plopii neperechi
îndrăgostiți, uituci – precum ne vezi.

În codri rari te-ngână ritmuri vii
și le-ascultăm de parcă te-am uita
de parcă-arând și semănând câmpii
am coace pâini uitând de foamea ta.

Acelor de sub brazde: somn ușor
le spunem, însă brazdele-s moriști –
un capăt li-i în ceruri călător
un altul lângă tine – cât reziști.

Pe Eminescu l-am văzut arând.
Suia în slăvi cu plugul peste larmă
spre marea care de după cuvânt
îl aștepta să-i cânte, să-l adoarmă.

SĂ-L RECITIM PE EMINESCU

Poeți, să-l recitim pe Eminescu
până în roua de pe manuscrise
până în inimile care se iubescu
trăind cu ale lui dureri și vise.

Floarea recunoștinței răsărită
dintre zăpezi o rimă, una are –
e viața lui cea mare, netrăită
lăsată nouă spre cutremurare...

EMINESCU
ȘI CODRUL MEMORIEI

În codru-acest mai cresc mitologii
pe care amintirea le-a pierdut.
Stejarul, Don Quijotele din vii
luat-a luna drept un palid scut.

Vin voievozi cu bărbile de iarbă
haiduci în șa de frunză verde saltă
ieșiți la drum – ei drumul nu te-ntreabă
pitiți sub linii de tensiune-naltă.

Dacă li-i sete – ei nu pot să ceară
dacă li-i foame – nu te trag de mână
dacă li-i dor de-un fluier, bunăoară –
fără de tine nu ajung la stână.

Atâtea pagini încă nu sunt scrise
despre acei ce n-au trecut cu vântul
despre-ale noastre zbuciumate vise
pe care nu le-a exprimat cuvântul.

Ce facem, Eminescule, cu toate –
hrisoave, planuri, facle și destine –
câte le-ai dus în suflet și în spate
și dus fiind – nu le-ai luat cu tine?

EMINESCU ÎN CÂMP

Numai Luceafărul din cer e treaz
și mamele – la sfeclă și tutun
și-un nor pribeag care-a dormit la iaz
și-acum le-a învelit ca un zăbun.

În fața ochilor stau rânduri-rânduri
de rădăcini, de frunze cât un cal.
Le-o fi sunând femeilor prin gânduri
versul c-un bucium rătăcit pe deal?

De s-ar lăsa Luceafărul din veci
povestea vieții lui ca să le-o spună...
Dar ar putea atâtea brazde reci
să încălzească doar c-o vorbă bună?

Stau tomurile, poate, neumblate
și nedeschise încă pân-la iarnă
dar inima din ele-aicea bate
sub neaua care iarăși se întoarnă.

IZVORUL LUI EMINESCU

(vă așteaptă la Recea, pe drumul
care duce spre Cernăuți)

Sărut cazmaua celui care te-a săpat
că inima nu îndrăznescu
izvorule cu firul tulburat
ca arșița lui Eminescu.

Dintr-un tocit și fără nume deal
tu-ai răsărit precum un făt din munte
să-mi amintești de frunza de podbal
care în febră și-o punea pe frunte.

Opriți aici – oare-am putea fi singuri?
Tresare steaua ca un pui de ciută.
Vorbește Eminescu din adâncuri
și sufletul cu lacrimi ni-l sărută.

EMINESCU DE MÂINE

Ne-așteaptă undeva în viitor
nu chinuita, firava-i ființă
ci duhul ei precum un dulce dor
nemistuit pe rug de suferință.

Va bate frunza codrului în față
se vor cuprinde râu cu ram în vânt.
Pe urma lacrimii va crește viață
și viața se va ține de Cuvânt.

Se vor cunoaște: el pășind desculț
în jurul nostru prin spiniș de stele
și freamătul acelor dragi și mulți
luând pieptiș suișurile grele?

Ca-n palmă

CUIBURI DE HUMĂ

Cuiburi de humă
sub streșini în zori.
Cântecul rândunelelor la fereastră.

Când ne sculam
furnicile la picioarele noastre
duceau bârne în spate
ciocănitoarea bătea toaca
în tulpinile bătrânelor răchiți
cocostârcii se întorceau
cu ramuri în cioc.

Femeile văruiau
pereții caselor
trăgeau brâie
desenau flori și păsări
pe horn și pe sobe.
Bărbații struneau armăsarii
vânturau sămânța
puneau plugul în brazdă.

Aceeași înviorare
luneca din ființă-n ființă
din subterana furnicului
până la vulturul cerului.

Apoi rândunica noastră
scotea un cuib de pui
și peste miriști
la sfârșit de august
îi învăța să zboare.
Noi ne duceam la școală
femeile iar văruiau
cu degete tot mai subțiri.
Se prefăceau în lumină de toamnă
în joc la nunți
în cântec de cumetrie
în vorbă șoptită
în clipă și lumânare.

Și numai casele rămâneau aceleași
albe printre copaci
cu rândunele sub streșini
cu furnici lucrătoare la prag
cu poarta deschisă
pentru orice drumeț
cu prispa pentru omul ostenit
și masa pentru cel flămând.

CA-N PALMĂ

Viața ne era ca-n palmă.
În văzul întregului sat
în văzul rotundului cer.

Bătrânii care s-au trecut
bătrânii cu pletele albe
sunt martorii noștri.

Copiii din drum
din porți, din frunze
soarele împărat
luna fecioară
stelele multe
peste ograda rotundă
ținută de mama
în văzul întregului sat.

Ne era plânsul ca-n palmă
lacrima trecea la vecini.
Râsul venea de nu știu unde
de peste garduri
din alte curți.
Atâția martori curați
necumpărați și neclintiți
acolo-n deal avem
sub cruci de lemn.

Atâția-n leagăne și-n prag
în flori de tei și-n ram de fag...

MURG ÎN AMURG

Caii treceau potcoviți
pe drumuri de iarnă printre răchiți.
Zvâcnetul inimii mele
la cinci dimineața sub stele.
Muzica asta a lor
cum mă trezea de ușor!
Curat, luminos mă făcea
ca steaua, ca fulgul de nea.

... Atingeam luna cu mâna
soarele cu aripile
și cometele cu pletele.
Apoi coboram în amurg
aproape de codru și ape
aproape de ham și de plug.

Murgule, murg.

ACOPERIȘ

Eram cu gândul la acoperiș.
Dacă ți-l ia furtuna
ce mai rămâne
peste vatra cu jăratic
ce rămâne de-asupra mesei
de-asupra somnului
și a fărâmei tale de lumină?
Acoperiș de șindrilă
răzmuiată de ploaie
înfoiată de vânt
acoperită cu mușchi.

Când se întâmpla vreun pojar pe aproape
udam țoalele din casă
le întindeam pe-acoperiș
și mă trânteam peste ele.

N-am atins cuibul de rândunică
de sub streașină.
Așteptam să vină-un cocostârc
să-și facă cuib pe casă
dar cocostârcul n-a mai venit.
Trebuia să-i pun o roată de căruță.
Roata s-a dus la vale
și n-am fost în stare s-o mai ajung.

Te-am ținut cum am putut
acoperiș părintesc
cu șindrilă tămâioasă de brad
cu căpriori ușori
sub stelele ce cad
în fața soarelui mirat!

UȘA CU SEMNE

Ușa noastră era
cu toate semnele pe ea.
Dinăuntru erau semnele
creșterii mele.
Dinafară semnele ploii și gerului
și ale luminii din stele.

Când așteptam oaspeți
ne uitam veseli la ea
și ni-i aducea.
Când așteptam o căldare de făină
tot la ea ne uitam
ca-ntr-un geam
și nimic nu vedeam.
Când așteptam ca viscolul
să dea buzna în casă
ușa noastră bătrână
ținea în spate
dezlănțuirea de omăt și țărână.

Și dată bine cu polei
se făcea frumoasă ca ușa
din primul an
al căsniciei părinților mei.

Orația de nuntă mai umblă prin aer:
coană mireasă, intră în casă.
Copiii îți duc vălul.
Lumina îți poartă cununa.
Apoi te dezbraci și treci la colaci
la sita de mătase, la răzătoare
până rămâi ca luna
cu ochii în ape surâzătoare.

Chipul se duce, undele curg
numele tău îl șoptim în amurg.

JOCURILE NOASTRE

Din când în când
îi chemam pe cei mari
în jocurile noastre.

Tata sărea peste două-trei văi
și se apuca de inimă
nu vroia să se ascundă în tranșee
se înnegura la față
când îl rugam
să tragă la plug
în locul unui cal căzut.

Mama ne ajuta cu plăcere
să facem haine pentru păpușă
s-o hrănim, s-o legănăm
să-i spunem povești,
dar când trebuia
să îngropăm păpușa
mama se prindea cu mâinile de tâmple
dispărea printre crengi
ca după înmormântarea
fratelui nostru mai mic.

Bunica ne spunea povestea
până la acea care vine cu coasa
și mai departe n-o știa.
Bunicului nu-i plăcea
să ne jucăm pe întuneric
de-a v-ați ascunselea.
Iar noi vroiam să alergăm
prin beznă, prin necunoscut.

Alergam și bunicul nu mai venea.
Treceam din cotlon în cotlon.

Apoi am aprins o lumânare
și-am mers cu capetele plecate
prin viscole adevărate
pe cărări de gheață
cu amintirea lui în față.

FLUTURI DE HÂRTIE

Am adus într-un târziu
o elice de avion
o roată de automobil
câteva hamuri rupte
două cutii de tinichea
și un blocnot
cu foile mânate de vânt
peste câmpia asurzită de război.

M-au întrebat
la ce îmi trebuiesc.
Mi-au spus să le car înapoi.
Unde era să le duc?
Le luasem din calea plugurilor.

Muzeu al meu imaginar
de sub gard, te revăd.
Aveam oare intuiția
că viața mea de mai departe
va fi legată de aceste obiecte?

Timpul va zbârnâi
ca o elice.
Câmpiile se vor topi sub nori.
Cu hamurile mă voi încinge
pentru orice eventualitate.
Roțile vor stârni colbul
urmărindu-mă pe șosele.
Cutiile de conserve
vor fi rezervele mele.
Iar din blocnot
voi face fluturi.

Fluturi albi, vestitori
de toate câte le poate vesti
în pragul furtunii ori veseliei
un fluture ciudat de hârtie.

LA SOARE

Și-apoi atâta prospețime
în pânzele întinse la ghilit.
Toamna pluteau funigei
între viață și moarte.
Stelele indicau luminos
trecerea noastră terestră
dar n-am văzut îmbulzeală
bagaje aruncate peste cap.
În urma celor mari
zâmbeam și eu prin vis
când luna înotând
ieșea din nori...

La soare n-aveai când te uita
îi simțeai cu spinarea urcarea
și cu sufletul – stingerea.

SĂ MĂ DUCI

Să mă duci unde-ai să auzi
cântec trecător de sturzi
să mă duci unde-o să-ți pară
că iarba vrea să răsară
și tot cere ajutor
de la maica ploilor.

Să mă iei și să mă duci
unde cântă niște cuci
suri la pene și năuci
nici din față, nici din spate
ci din amintiri uitate.

Să mă duci și să mă lași
unde-s larguri de imaș.
Să mă duci și să mă rezemi
unde cresc în ceruri brazii.

Peste munții însuriți
ceru-i plasă de mătase
și vulturii au uitat
de când n-au mai dat pe-acasă.

Piatra lângă ea mă ție
greu de mine să nu-i fie
și nici mie greu de ea
cât a fi și-om rămânea.

ZORII ACEI

*Pânzele mamei de-afară
căzute în tremur ușor.
Mi-am strâns jucăriile toate,
iar altele gata de zbor
săreau peste prag și corlate.*

*Putea să mai fie și soare
și ploaie până în seară
și vreme ușoară, sprințară,
dar umbra venită în zori
creștea ca o apă amară.*

*Ferești se-nchideau nebunite
și lemnul plesnea de-așteptare.
Ramuri întregi din răchite
cădeau pe izvor și-n ogoare.
Un fir de lumină-n colțare
ardea nevăzut de furtună
și cine știa cum să spună
rostea un cuvânt de-apărare.*

Nici seara cu somn legănat,
nici ziua senină, a doua,
nici soarele-n cerul curat,
nici limpede – sarea și roua
n-au stins din privire și mers
zorii acei de neșters.

Tresar când mă strigă din spate,
trec puntea de lemn și ascult
apa de jos cum se zbate.
Când râd, nu pot râde prea mult.
Când plâng, mă opresc și mă țin
de-o creangă, de cerul senin,
de-acei care pleacă și vin.
De-acel cui i-i dat să rămână
cum toamna o frunză uitucă –
când nu e putere s-o țină
și nu e putere s-o ducă.

DIN POARTĂ ÎN POARTĂ

Întunecata mea mirare
și acum stă nedezlegată
pe malul apelor clare
înconjurată de iarbă brumată.

Minunile n-au dispărut
ele pur și simplu s-au dus
pe dealuri printre lanuri de cucuruz
sub maluri mari la apele cu lut.
Păsările nu-și mai fac
cuiburi între degetele mele.
Dar eu mai știu un lac
o rariște cu smicele.

Aceste întinsuri cutremurate
de adierea stelelor de sus.
Oricât m-aș duce
de aicea nu-s dus.

Nici un departe nu mă desparte.
Această verde neputință
de-a nu putea trăi în piatră
mi-a coborât în ființă
și nu mă iartă.

Tinere ramuri
îmi bat la geamuri.
Crengi aplecate
duc roadele toate.
Veghează la creștet
ramul cel veșted.
Ca frunza ne poartă
din poartă în poartă.

PE JOS PRINTRE DEALURI

Așa e drumul pe jos.
Strângi aer în piept
din clipă în clipă grăbești pașii
și mai treci un deal.

La vale te lași printre fagi
printre stejarii rari
spre salcâmul cu frunză măruntă
spre-un gard împletit
din veștede ramuri.

Cauți un loc tihnit, un foc
și amintirea drumului trecut
sub ceață e, sub luna rece.
Te bucuri de sfârșitul unui vreasc
de bună voie prăvălit în jar.
Ți-s oasele de parcă-ai tras la teasc
și apa rece, apa de cleștar
are miros și gust de vin amar.

CE-AI DAT

Atâtea vorbe de atunci
eu le-am pierdut cândva sub nuci.
Atâtea lacrimi n-am văzut
ce-au luminat la început.
Atâtea nopți n-am înțeles
de ce ai stat și ai vegheat
cu lampa-n margine de sat
la drumu-ngust și neumblat
din Strâmba cea de altă dat'.

Lângă acel care o cere
lumina asta în cădere
ca părul tău încărunțit.

CU MÂINILE GOALE

Ți-au dat un mosorel
o foiță de staniol
un miel pe tăpșan
o surcică de brad
câteva ținte ruginite.
Din piatră în piatră
ai trecut peste apă.
Ți-ai pus o frunză
de brustur pe cap.
Sub razele soarelui
la umbra unui snop de stuf
te-ai hodinit.
Ai băut o gură de apă
la izvorul de sub deal.
Te-ai oprit pe o clipă
la mușuroiul de furnici.
Ai privit pe sub palmă
în zare câmpia cu flori.
Te-ai uitat
în ochii unui câine
care se tot ruga
să-l iei cu tine...

De ce stai în poartă?
Îndrăznește la masa plină.

CIREȘE AMARE

Ce-au câștigat acei
care închideau poarta
în fața mea și a prietenilor mei
și se uitau printre gard
dacă-am zărit cireșele lor?

Cu mâinile în buzunare
treceam fluierând mai departe.

Alții, pe care eu nu-i puteam apăra
m-au învățat din piatră foc să scapăr
să fiu independent
și să mă apăr.

MINGEA DE CÂRPE

Gâștele pe care trebuia
să le aducem acasă
zburau peste lac
cârlanii zbierau în pădure
vacile se opreau
pe la porți străine
caprele în adâncul livezii
tundeau pomii de frunză.

Prin toate culorile câmpului
prin toate culorile cerului
prin toate culorile apei
mingea aceea umbla.

Nu se dădea prinsă,
zbura peste sat,
se bălăcea în Răut.
De peste munte răsărea.

CĂMARA FLORILOR

Și numai albinele
dau tot mai des prin cămară
și numai furnicile
în fiecare zi
găsesc dulcețurile
pe care eu nu le puteam găsi.

ȘOARECII CASEI

În nopțile de iarnă
cu chiciură pe ușă
cu platoșă de gheață în ferești
șoarecii care se auzeau
alergând pe sub podele
și-n podul casei
erau prietenii noștri.

Trăiau aproape cu nimic.
Nu se apropiau de blide
așteptau fărâmiturile.
În nopțile de iarnă
parcă-ai putea înțepeni
când cineva
aleargă peste nemișcarea ta?

Ne ridicam, căutam scânteia.
Aprindeam focul, dezghețam apele.
Apele, vorbele, visele.

ZIUA A DOUA

Uneori ferestrăul cânta
în mâinile mele,
lucram ca-ntr-o joacă,
dar venea ziua a doua
și mi se umpleau
picioarele și brațele de plumb.

Vorbe și râsete
între frunzare,
încăierări și jurăminte solemne,
entuziasm fulgerător
ca para-n vânt,
proiecte fascinante –
pe toate vă aștepta
undeva la vreun pod
în piele de urs ziua a doua.

Clipele mele ce știu a sclipi
născute sunt în prima zi.

Capul alunecă-n palme,
vorba îmi cade ca roua:
dar ce va fi, dar ce va fi
în ziua a doua?

CEI TREI

Se dedică Tatianei

Când unul plângea
doi îl linișteau.
Când doi dormeau
al treilea îi păzea.
Trei blide ca luna.

Vă aduceți aminte?

Dormeam sub o aripă,
tremuram într-un gând.
Trei spice de grâu,
trei mere albastre –
în jurul privirilor noastre.

SÂMBURI SINGURI

Sâmburi de zarzăr
sâmburi de cireș
sâmburi de măr
sâmburi de prune.

Am umplut buzunarele.
Buzunarele s-au rupt.
Am făcut movile
de sâmburi sub perne.

Sâmburi de piersic
purtam sub inimă.
Ce lung, ce greu
răsar din așteptări
pomii cu ramuri dulci!

Mâinile mamei ca frunza
pe vale, pe munte, pe frunte.

HORA

Horă, toți flăcăii tăi
coborau pe șapte văi
numai cântec înflorit
numai ochi și zurgălăi.
Horă, toate fetele tale
veneau agale
cu floare
și murmur de izvoare.
Horă, toți bătrânii tăi
stăteau ca snopii în clăi
cu mustața la pământ
și spinarea către vânt.
Horă, bătrânele tale
veneau de la oale
de printre plăcinte
cu miros fierbinte.
De lângă chișleag
din măciulia de mac
din miez de nucă.

Să nu se ducă?

IARBĂ DE LEAC

Măceș de pe culmi.
Când eram zbătuți iarna
în fierbințeli fără noimă
tu ne veneai în ajutor.
Ne agățam de viață
ca tine de maluri.
Mai era floarea de tei
gingașă ca suflarea din mai –
ne amintea de cerul albastru
de luncile verzi fără capăt
de luna strălucind peste tei înfloriți.
Și mă ridicam în coate
ca să văd mai departe
acest codru fără de sfârșit
această verde gură de rai.

UN PAS

Dacă mai făceam un pas
și pe culme – un popas
ajungeam aproape-n vară
cu ceapa ieșită-afară
cu cireșele în pom.

Uite acolo eram domn.

AMARUL DINȚILOR PIERDUȚI

Șoricel, șoricel
na-ți un dinte de os
dă-mi un dinte de oțel.

Lumânarea se apropia
vroiam să fug și nu puteam
dintele zvâcnea în laț.

Flacăra lumânării îmi căuta ochii
ochii se ascundeau în lacrimi.

Gură știrbă, gură știrbă
vino și ți-oi da colivă
iar la noapte, iar la noapte
ți-oi mai da un gât de lapte
că pâine nu poți mânca
ha-ha-ha, ha-ha-ha.

CADĂ CU APĂ FIERBINTE

Într-o cadă cu apă fierbinte
cădeam iarna după săniuș.
Picioarele se topeau, dispăreau
în apa cu aburul creț
ca fruntea unui miel
ca frunza de măr pădureț.
Mătura de pelinița
de ramuri uscate
mă lovea peste spate.
Mirosea a lemn tânăr
a ceaun în clocot
a apă împroșcată
peste pietrele înroșite la foc.
A săpun făcut de mama
cu fire de busuioc.

Apa mi se urca pe piept
mă dobora cu răsufletul ei fierbinte.

Mama mă frământa
îmi închidea ochii pe rând.
Storcea răceala din mine
în cadă și la pământ.
Mă învelea într-un burnuz.
Mă culca cu fața-n sus
sub grinzile de brad
fără lumină și cuvinte
cu mâinile lunecătoare
peste suflarea mea fierbinte.

OGRADA CU NOAPTE

Din oiștea căruței
din loitrele zvelte
tata mi-a făcut un scrânciob.
Din podul căruței
a așezat o laiță.
O roată a dat-o cocostârcilor
alta a pus-o la fântână.

Tata se așează pe laiță
și abia acuma îl dor
oasele hurducate o viață.
Strigă prin somn la cai
i se pare că vine căruța
la vale cu încărcatul peste el.

Mă dau în scrânciob – făcut titirez
de atâta cer și pământ
de atâtea păsări
venite rostogol
de peste dealul gol.

Ograda se umple cu noapte
coamele-n tropot s-au dus.
Aștept o cană cu lapte
sub Calea Laptelui de sus.

GEST ÎMPĂRĂTESC

Am văzut zbaterea păsării cântătoare
sortită plăcerii de a ucide.
Împușcau din spate, din nor
cu două țevi dintr-o dată.
Ei au luat leșul –
eu nervul din aripă l-am luat
și osul cu lumină vestitoare.

Codrul nu se răzbuna.

Frunza lui mă legăna.
Gestul lui împărătesc
mi-aducea vorba pe limbă
și-mi dădea puteri să cresc.

CETATEA

Un sat ca al nostru
care avea minunile toate
trebuie să fi avut și cetate.
Treceam Răutul și-o căutam
cu băieții din satul vecin
care spuneau că cetatea
a fost în satul lor.
Apoi ne așezam jos lângă apă
și-o ridicam împreună.
Îi puneam uși de stejar
îi făceam pivniță și altar
metereze agere și treze.
Îmbrăcam cămăși curate
și ne urcam pe ziduri.

Acolo sus – în aer –
încăpeam toți:
de la bunici la nepoți.

CASA LUI IEPURILĂ

*Șezi pe cuptor
și pasărea-ți cântă.
Apa îți spală picioarele
vântul le zvântă.
Vreascurile cad
de-a dreptul în vatră.
Așterni fața de masă pe-o piatră.*

*Pe la chindie
îți vine ursul în ospeție.
Cu miere vine albina.
Țistarul cerne făina.
Lupul cel chefliu
vine mai târziu.*

*Sărut, coane, mâna.
Treci și mi-i fi oaspete.
Te-ai aranjat de minune.
Ce idei proaspete...*

COPIII OAMENILOR

Copiii oamenilor au ieșit la prășit,
copiii oamenilor nu se joacă toată ziua ca voi,
copiii oamenilor îs cuminți și ascultători.

M-am sculat tot mai devreme
am alergat tot mai repede
am uitat fluturii, zmeul de hârtie
și cărțile de multe ori
pentru ca să fiu odată și eu
alături de copiii oamenilor.

Am ridicat saci în brațe
până mi-au trosnit oasele fragede
și mi s-a făcut negru
înaintea ochilor.

Mă duceau de mână.
Spuneți-mi, vă rog
acuma sunt și eu
în rând cu lumea?

VISĂRILE

Iar eu îi plăzmuiam între frunze
pe Ali-baba cu cei patruzeci de hoți
pe Califul-barză din Bagdad
pe Toma Alimoș legat
de-un stejar la margine de sat
de mine-mbărbătat și răzbunat.

La ce bun, îmi spuneau, la ce bun
visările ieșite din comun?

Și iar ne legam cu aceeași frânghie
același gest îl prelungeam
urcând pe zidul ce-l zideam.

SOMN UȘOR

Nu mai vreau nimic:
nici bumbii care i-am jucat
și-au dispărut
nici malurile – mari cetăți de lut
pe care-n zori le-am cucerit
iar seara le-am pierdut.

Numai apele în vad
se mai zbuciumă și cad.

NUMAI UMBLET

Peste câmp se depărtau
nourii plăpânzi și vineți.
Mai subțire și mai naltă
volbura era-n ogradă.

Din cotlon în cotlon
cine ne strângea grămadă?

Maica nădejde
negrul albește
surul dosește
învie păsări albastre.

Cam astea erau
toate rezervele noastre.

Soare sus, arșiță jos
și nimica nu te doare.
Câmpu-acesta-i numai umblet
cu pulberea în spinare.

HAIDUC

Brumele se zbat pe tine
și făclia pe rășine
arde-n miezul munților
lângă floarea pietrelor.

Frâul scoate flori suave.
Foc se-arată din potcoave.
Luminează dealurile
apele și valurile.

Luminează hău ceresc
dar nu pot să te găsesc.

UCENIC ÎN AȘTEPTARE

Mai atent, mai transparent
mai despovărat de vise
bați la ușile închise
și rămâi în așteptare
învățat și cumințit
pân-se-aude lămurit
cheia-ntoarsă în zăvoare.

FLUIERE DE LUT

Trece anul, trece luna
până-nvăț ce e furtuna.
Trece ora, trece clipa
până știu ce e aripa.
Joaca s-a topit demult
dar mai sună pentru mine
niște ape cristaline
niște fluiere de lut.

DEAL CU DARURI

Iar celor care te cată
nu li-i greu să te găsească
între alte mute dealuri –
deal ce știe să vorbească.
Deal cu soartă omenească
deal cu daruri și cu dor
deal cu nuci și cu-n izvor.

Deal cu sufletu-n adânc.

DE-AM ÎNCERCAT

De-am încercat a prinde vântul
și m-am ales cu vânătăi
au râs de mine șapte dealuri
și-alături încă șapte văi.

FILE DE CRONICI

Aceste foi nu sunt desăvârșite
sunt însemnări rămase din străbuni
cu zemuri scrise sunt
și cu cărbuni
iar altele cu pietre ascuțite.

Aceste foi nu au ținută-aleasă
iar fraza a rămas la jumătate
când focul ne-a sărit din porți pe casă.

Aceste însemnări adevărate
au multe rânduri scrise acătării
ce s-au topit sub ceara lumânării
sub grindină, sub ziduri de cetate…

Aceste cărți cu gurile-ncleștate
cu spusu-n ochi
cu păru-n zări vâlvoi
prin vamele și vadurile toate
demult trecut-au – întrebând de voi.

ADOLESCENT

Juri în gând să nu mai faci prostii
nu știi a minți
și nici a o face pe diplomatul.

Cuvântul pe care îl dai
e păzit de-o sabie de sus
pe care-o visezi toată noaptea.

Simțul acesta al egalității
cui îi trebuiește mai mult
decât acelui neapărat?

Dar odată cunoscută –
cum se mai rănește de ușor
această lumină cu numele dreptate
Acest dumnezeiesc fior!

VISĂTORUL

Așa e visătorul legat la ochi
ca un lunatic, cu raza lunii –
se simte prinț ori împărat,
dar face tot
ce i se spune.

PIATRĂ SĂ FII

Îmi supravegheam mâinile,
eram numai ochi și urechi.
Mâncam cu șervețelul la piept
de se mirau ai mei.

Ca să nu amețesc,
îmi împietream mâinile și ochii,
urechile și genunchii.
Piatră, îmi ziceam, piatră să fii.
Iar mâinile musafirilor îmi pipăiau umerii,
îmi umblau după gât, în urechi,
nu mă întrebau dacă vreau să mănânc,
îmi băgau pe gură sarmale întregi
și tot ce mai era prin farfurii.

Piatră, îmi ziceam, piatră să fii.

VREI SĂ ZICI?

Vrei să zici că nu te doare,
vrei să zici că nu-ți mai pasă
de iarba ca o mătase,
de coasa strălucitoare,
de coliba ce-a rămas
cu imaginea în iaz
și de colbul care vine
ca un câine după tine?

CÂNTAR

Cum să rămâi întreg și ager
când tot ce ai – ai pus pe-un talger
și talgerul s-a ridicat
ca o pănușă peste sat?
Precum e visul de ușor
cu tot cu greu, cu tot cu dor.

Și tu-ai rămas lângă-un pământ
uitat și palid, tremurând.
Cum să revii? Dar de nu vii,
te pierzi ca frunzele din vii.

IARNA

Vreascurile-mi umplu calea.
De genunchii mei le frâng.
Fac o sarcină cât casa.
Ca o umbră ies din crâng.
Ca o umbră trec pe dealuri
urmărit de înserare
aplecat către pământ
cu pădurea în spinare.

Am ajuns la poarta mare –
arătare prin ninsoare.

Chiar și patul cel curat
adormit pare și rece
ca un deal înzăpezit
peste care luna trece.

OMIDA

Omida, omida în crâng.
Știam că din câmpie
o să ajungă în sat
la genele verzi
la fântâna cu apă
la merele noastre.
Umbletul ei veninos
îl simțeam după guler.
Pielea se făcea
ca o vârcă lăsată de bici.
Ochii te usturau.
Omida, venea omida.
Slăbită, se ridica peste gard.
Cosea frunza, floarea.
Înainta fără răgaz.

Îi ieșeam în cale
cu foc, cu petice muiate în gaz.

Apoi venea pasărea.
Apoi venea – cu găleata – un nor.
Mulțumesc, oare le-am
spus mulțumesc
acelor ce mi-au dat cândva
o mână de-ajutor?

CUM E SÂMBURELE-N MIEZ

În ce ne îmbrăcăm
că hainele noastre
au culoarea frunzelor
și a lanului copt de porumb
și a panerelor cu mere
și a vinului tânăr?

Legați de casele albe
ca loazele viței de vie.
Cu gândul la tăria stejarului
ca sălciile în furtună.
Singuratici ca plopii
în noaptea cu lună.

Ce culoare are
drumul prin ponoare?

Roșu ca răsăritul
macului dimineața.
Albastru în amiezi.
Însoțit cu izvoare
potopite de umbre.
Apoi greu și-ntunecos
cum e fluierul de os.
Apoi plin de înțeles
cum e sâmburele-n miez.

FECIORII ȘI COASA

Pe feciorii care nu s-au întors acasă
îi așteptau la horă
dar mai ales îi așteptau
în deal la coasă.
Eu am văzut coasele lor
ruginind pe sub streșini.

În locul fiilor
umblau lumânări.

Fetele mari, fetele mari
cântau din senin
pe la miezul nopții
părinții le înveleau în prosoape
și le culcau înapoi.

CARTOFUL ȘTIA

Învelit în fuioare de aburi
pășind prin untdelemn
scuturându-te de mujdei
suav între buricele
degetelor noastre!

Când bulbul era ca oul de hulub –
trăgeam țărână la cuib.
Când era cât oul de găină –
adunam vreascuri, aprindeam focul.
Pielița delicată luneca
printre degete ca floarea de cireș.

Bulbul roz și parfumat
era soare scăpătat.

Cartoful știa când să vină.

CUMINTE

Se dedică Lenei

*Peste noapte în grădină
au crescut castraveții
a rodit lintea și mazărea.
S-a umplut năutul,
s-au înroșit pătlăgelele,
agrișul s-a îngălbenit
și s-a ascuns în tufiș.*

*Am o mierlă în salcie
dacă vrei – ți-o arăt.
Am o ciocănitoare –
n-am s-o alung.
Uite am găsit un izvor –
ți-l dau.*

*Aleargă prin grădină
rupe harbuz și linte
privește-te-n izvoare
și nu mai fi cuminte.*

STRUGURII, MUSTUL

Miros adormitor de tescovină.
Zâmbetul mustului până la urechi.
Mâinile roșii, urechile roșii
lumină jucăușă-n felinar.
Teascul negru, strălucitor
strugurii lipicioși în coșarcă.

Brațe deschise, sămânță de vorbă la poartă.
Acei mari se făceau de-o samă cu noi.
Uitau cheia de la beci în lăcată.

Atingeam butoaiele răcoroase cu fruntea.

LA APUS DE SOARE

În ponoare la izvoare
unde-s stânele sub soare
ciobanii ne dădeau zăr
și caș dulce.

Le păzeam turmele.
Le aflam glumele.

Fluiere de soc se uscau la foc.

La apus de soare
fumul de tizâci
alunga țânțarii.
Miros de știuleți
copți în jăratic.
Club de băieți.

Negru de cenușă mă-ntorceam seara,
pășeam independent și drept
cu inima zbătându-se în piept.

PIATRA, IARBA

*Și plopul care umblase cândva
în bătaia lunii pe dealuri
se prefăcea într-o măsuță cu trei picioare
în jurul căreia ne așezam
cu mămăliga la mijloc
cu laptele a floare aburind.
Lemnul străjuia la poartă
scotea căldarea din fântână.
Stătea la căpătâiul nostru
îl cuprindea pe-acel din leagăn
și se înnegura în cruci.*

*Pentru cine are-o casă
și bătrâni pe lângă vatră
și copii umblând sub masă
calea-i verde și aleasă.
Pune capul să se culce
piatra-i pare pernă dulce.
Pune capul să adoarmă
iarba-i cântă ca o mamă.*

PE ARIE

Batoza vuia pe arie.
Nu mă dădeam la motor –
îl admiram de departe.
Știam că poate plesni
de încordare și fierbințeală.
Roțile îi erau îngropate
pe jumătate-n pământ.
Se smulgea înapoi.
Curgeau uleiuri negre de pe el.
Săltau pistoanele,
fumul zbucnea în sus
apa fierbea în poloboc
pasul sărea de pe roată.

Cu paiele, cu pleava la un loc
părea că ziua asta
nu se gată.

PĂȘUNILE CERULUI

Caprele, iezii, cârlanii
se revărsau în pășunile verzi.
Șerpii se încolăceau pe haragii din vie
înaintea vacilor leneșe.

Copacii ne-așteptau în vârfurile lor.
Zbânțuiților, stați că vă prind.
Ian dă bre o postoroncă de colo.
Dar prea era cald, rămâneau vorbele
la umbra frunzelor, dincolo de hat.
Apoi se topeau și amenințările.

Venea somnul de amiază, fulgerător.
Până în seară era o veșnicie.
Ne înveleam cu umbra nucilor
capul ușor, traista ușoară
nucile – verzi.
Vacile rumegau visător
ugerele se umpleau de lapte.

La vale fluierând mă coboram
pe-o margine de noapte.

AUD

Doamne, cum să le păstrăm pe toate,
să creștem cumva și noi
să rămână în picioare copacii
și mamele să fie cum au fost.
Mi se lungesc picioarele
aud de peste dealuri
cum cântă pitpalacul
dar tot mai rar aud
cum râde mama.

CASĂ FRUMOASĂ

A rămas o casă frumoasă.
Dar mai frumoase de-o mie de ori
au fost brațele și ochii în zori
și obrajii ca niște dimineți
care nu s-au întors din pereți.

A VENIT O CIOCĂNITOARE

Răchițile tale
umbresc grădina
și nu crește cartoful.
Am alergat la răchiți
toate erau verzi
toate erau frumoase
toate aveau cuiburi
păsări cu pene albastre.
Doamne, cum să le dobor
cu tot cu cântecul lor?

Păsările cântătoare s-au dus.

Mai mult nu m-am jucat de-a copacii
n-am mai înfipt ramuri
pe malul izvoarelor.

Apoi a venit o ciocănitoare.
Bate toaca lângă tâmpla mea
și n-o pot alunga.
E-un fel de pasăre și ea.

O MIE DE CHIPURI

N-am știut două zile
în care vântul să fie la fel.
Ori venea strecurându-se
printre garduri ca un motan
cu frunze galbene în coadă
ori năvălea peste câmpie
învârtit într-un picior
cu pălăria de paie pe-o ureche
ca un flăcău sturlubatic.
Ori apărea flocăind pomii
semănând merele pe jos
chiuind arțăgos.
Ori se furișa ca un hoț
din hârtoape în hârtoape
aruncând peste deal cu grindină.
Iar alteori se arăta ca un felcer
cu oblojeală de răcoare.
Ștergea bobul de sudoare
și cânta în frunza deasă
cântece legănătoare.

Hoinarule singuratic
prințule de pe drumuri
tomnaticule flăcău –
câte chipuri să aibă oare chipul tău?

CU CHIPU-N IZVOR

*Mi-i somn, mi-i somn
dă-mi voie să te uit, zi de vară.
Adormit în carul cu fân
sub caierul cerului
care până la ziuă se toarce
să mă visez bătrân cu pleata-n vânt
cu barba până la pământ
cu toiagul împietrit
pe-un drum alb nesfârșit
ca apoi să mă trezesc
în raiul acesta cu păsări
în zvonul coaselor bătute
în larma din bătătură
cu bună dimineața în gură.*

*Să alerg la tata, la mama
și să-i văd tineri
cum n-o să mai fie
râzând unul către altul
printre florile câmpiei.*

*Tata cu coasa-n lumină
mama cu chipu-n izvor.*

OASPETE ÎNTÂRZIAT

Cum e frig și-ai degerat
vină-aicea lângă foc
uite apa, uite-un pat
și iată-ne la un loc.

Asta este casa noastră.
Ăsta-i vinul din butoi
iar mai sus e boltă-albastră
și la noi ca pe la voi.

Drumul nu îl vom ascunde
ți-arătăm și pod, și punte
dar și dumneata ne spune
cine ești, ce faci prin lume
ce necazuri te-au mânat
tocmai pe la noi în sat.

Uite cartea, zestrea-n ladă –
ținem inima deschisă
nu că n-am avea lăcată.

Cum e cerul și pământul
fără lacăt și zăvoare
cum e apa din izvoare
așa e și firea noastră –
deschisă și primitoare.

Dar cum dată-i din bătrâni
o poruncă înțeleaptă –
nu ni-i satul fără câini
ca un han fără de poartă.

Îl păzim și de cuțit
și de fumul nepoftit
și de apă și de foc.

Treci matale și ia loc.

POZNE SĂRBĂTOREȘTI

Mai deunăzi am visat
oalele ce le-am stricat.

Gavanosul cu magiun
zâmbea gânditor și bun.
Chiupul cu untură
sta cu apa-n gură.

Ulcioarele cu chișleag
cum le-atingi - țăndări se fac.

Numai oale și ulcele
lângă jocurile mele
și nestăpânirea mea.

Peste cioburi colorate
în genunchi mă las.
Pozne mari, de sărbătoare –
amintiri fâlfâitoare –
lângă voi am rămas…

ALTCEVA

Omul venit de departe
s-a ridicat și a-nceput
să meargă pe sârmele de telegraf.
Vântul îl clătina ca pe un fulg.
A trecut peste-o râpă adâncă
ca duhul pe ape.
Apoi ne-a văzut
cu ochii înlăcrimați de lumină.

S-a coborât o oră întreagă
din creangă în creangă
până jos pe cimbru
unde și-a scuturat cilindrul.

Băieți, n-am luat portmoneul cu mine.
Împrumutați-mi o bucată de pâine.
O bucată de pâine?
Noi i-am fi dat tot ce-aveam
zmeul de hârtie, cocoșii de lut
pasărea de pe ram.

Dar el n-a vrut.

NERĂBDARE

Ochii melcului cu zgardă la gât
pielicelele argintii înrourate.
Mă ițeam până dincolo de toate
mă-ntorceam orbit pe jumătate
cu hainele date prin fum
urmărit de scaieții din drum.

În cârja bunicului aș fi intrat
să pun în miezul ei un clopoțel
să știu unde se duce.
Să ajung înaintea lui
la podul cu ape tehui
la drumul de stâncă și vad
la recele pietrei altar.

Să-l ajut a se-ntoarce.

SCHIMBURI

*Cămașă de frunze
însăilată cu-n fir de ploaie
tivită cu lumina soarelui
cu bumbi de cireșe –
așa umblam toată vara.
La călcâi cu zurgălăi
cu tremurul din poiene
prins în gene
cu lumina din chindie
ca pana la pălărie.*

*Iarna gerul
meșterul, străjerul
îmi cosea cojoace
cu-ale sale ace.
Gulere de promoroacă
poale largi
ce-n văzduh joacă.*

*Iar între astea două schimburi
aveam și schimburi trecătoare
de in, de cânepă, de lână
și de bumbac decolorat.*

PUNTE DE FLOARE

Spune-mi: cum să învăț
a face punte de spice
peste-al vremii răsfăț
peste ger și îngheț?
Făceau punte din fire
făceau punte de in
și-apoi de amintire.
Este-o punte de piatră
pe sub floare de tei
terminată în vatra
bunilor tăi.
Este-o punte de floare
pentru mândre mioare
pentru mândrul ciobănel –
punte trasă prin inel
punte ca lumina zilei
ca plânsul copilei
sub cununa lunii.
Ca nesomnul mumei…

SITĂ DEASĂ

Eram proaspeți și curați
împrejurul pâinii calde
ne simțeam surori și frați
gata ochii să și-i scalde
într-o zare și-ntr-o apă
la o masă să încapă
să se știe drepți și-aleși
însoțiți de lăutari
și numiți să fie mari.

S-a cernut prin vreme, ave
o plămadă nu știu cum
nedusă de vânt și fum
cu însemnele-n hrisoave.

Zbor măreț și pas cuminte.
Zbor curat de rândunea
cu nădejdea înainte
și necazul după ea.

VĂ SEMĂNĂM

Din crengi în crengi
au înverzit sunând tălăngi
și stele grele se aprind
la apa de argint.
Prin șanțul șleahului grăbit
pe unde lumea zboară
noi vom culege ce-a-nverzit
și a crescut o vară.
Un fir de iarbă are saț
un strop de rouă trează
și floarea-soarelui pe braț
tăcută luminează.

Când intră vântul în porumb,
parcă-ar deschide ușa
și de lumini se scutură
pe dealuri Găinușa.

Acei care ne așteptați
ați adormit demult
de vise mari cutremurați
pe prispele de lut.

Vă semănăm cu apă vie,
cu zorii înfloriți –
să vă treziți întineriți.

De-a baba iarba

APĂ CRISTALINĂ

I

Mama nu plângea între noi
își lua căldarea
și se ducea la fântână.
Aplecată peste vârtej
în lumina puțină a serii
scotea supusă
din gura izvoarelor
căldarea cu apă
și lacrima ei.

Era ger
apa îngheța pe corlate
pe șalul mamei
și vântul dădea buzna.
Mama îi spunea ceva fântânii.
Fântâna îi răspundea.
Două izvoare erau
presurate cu omăt.
Dădeau tot ce aveau
și cine se-ntreba
ce-i în sufletul lor?

În viscol și ger
ori vara sub stele
când îi era greu
când n-avea cine s-o asculte
mama nu se ducea în vecini
nu umbla pe la neamuri.
Mama mea tânără
îmbrobodită ca o bătrână
se ducea la fântână.

II

Mamă, noi eram brațele tale.
Ajungeam mărul din vârful pomului.
Mamă, noi eram picioarele tale.
Prindeam capra sălbatică din câmp.
Mamă, noi eram ochii tăi.
Vedeam prin frunze nuca
și pâinea unde nu era.
Mamă, noi eram râsul tău.
Răsunător alerga pe vale
clopoțel de argint la izvoare.
Mamă, noi eram cuvintele tale.
Știam pe nume
orice fir de iarbă
orice pasăre în cerul nostru
orice bucată de lemn
afară și-n casă.
Mamă, noi eram visele tale.
Alergam peste dealuri
găseam un sat cu case albe
cu spicul cât vrabia
cu tații acasă.
Mamă, noi încă nu eram
tăcerile și lacrima ta
nici părul cărunt...

III

Mama dădea pâinile cu gălbenuș de ou.
Avea la-ndemână o pană de gâscă.
Apoi ridica pâinea pe lopată
și-o trimitea în cuptorul fierbinte
cu porți de jăratic.

Se lăsa în genunchi la rumenirea pâinii.

Mă săturam cu vederea
îmi vuia capul de arome
trăiam cu o gură de apă.

Abia a doua zi cu tata
tăiam câte-o hrincă din pâinea rece.
Pâine ca toată pâinea.

O mâncam afară sub meri
și nu-i puteam lămuri
ce se-ntâmplase ieri.

IV

Iar după petrecere
când se-mprăștiau
chiuiturile pe drumuri
tu, mamă, umblai în genunchi
pe unde jucasem noi.
Cu apă caldă, cu lut
îndreptai urmele veseliei
și ale nestăpânirii noastre.
Spălai farfuriile și paharele
mai întâi acele împrumutate.
Apoi îți aduceai aminte
că n-ai mâncat de câteva zile
ai tot fiert
ai tot pus pe masă
ai tot poftit
la cântec și bucate.
De toate-au rămas
dar nu mai ai putere să mănânci.
Și ca să nu te gândești
la prea multe
și ca să nu-ntrebe cineva
de ce după o petrecere atât de frumoasă
strălucește lacrima în casă
te apuci iar de porăit.
Speli de trei ori același blid.
Aduci apă proaspătă
și-n faptul zilei care vine
casa se luminează
cu ochii la tine.

V

Țineam cu tata.
Ori de unde eram băiat
ori de unde aveam a repeta
greșelile sale cândva.

Și pentru asta rămâneam flămând.

Cui era să mă jelui
nu spuneam nimănui un cuvânt.
Mă ascundeam de rude și vecini
îmi înghițeam lacrima după casă.

Mistuit de rușine
așteptam să se împace
să dea în tindă
făina adusă de la moară.

Mâncam cu tata
pâine uscată cu usturoi
mă uitam la cămașa lui nespălată
și el zâmbea vinovat.
Așteptam întoarcerea ei
gata să ne cerem iertare.

VI

Scrisoarea bătea la poartă.
Mama se ridica de peste covată
de la vatră din para focului
cu mâinile de făină ori cenușă
își îndrepta broboada.
Ne spunea și nouă ce scrie
apoi cu toții la un loc
o mai citeam o dată
la vatră lângă foc.
Eu controlam ștampilele
surorile miroseau hârtia
apoi fiecare rămânea
cu ochii în cenușă
și-o recitea în gând
de câte ori vroia.
Purtam cu mine
scrisoarea prin grădină.
Pe lângă fântâna cu apă sălcie
treceam fără-un cuvânt.
Întorceam spatele
acoperișului rărit de ploaie.
Iar noaptea ne ascundeam visele
sub pernă cât mai adânc
ca să nu audă tata cumva
că-ai lui au rămas acasă și plâng.

VII

Pe nevăzute trece luna
pe nevăzute se coboară
făina albă și ușoară
din moara ce lucrează-ntruna.
Din câmp te-ntorci pe nevăzute
peste cărările cusute
cu fir de iarbă călătoare
și bruma asta parcă-i sare.
Pe nevăzute te-ai întors
în bătrâneștile ogrăzi
la furca ce nu stă din tors
la strugurii zdrobiți în căzi.
La merele acestea coapte
să vină cineva, de poate
la nucile sunând în pod
la paginile cu izvod
la ramul gârbovit de rod
la tâlcuri grele ce nu poți
în lume singur să le scoți.

Copiii ți-s plecați departe
ei care-ar prinde și susține
lumina izvorând din tine
purtată-n palme ani de-a rândul
să nu ți-o poată stinge vântul
cât ține cerul și pământul.

VIII

Și dacă mi-ai zis să mă duc
că masa încă nu-i gata
ieșit-am din casă ca tata
luând în spinare-un surtuc.
Și dacă mi-ai zis să nu vin
pân-oaspeții noștri nu pleacă
m-am dus pe cărare să-mi treacă
de ciudă sub cerul senin.
Și dacă mi-ai zis să mai șed
afară pe banca de brad
și dacă mi-ai zis să mai cred
și dacă mi-ai zis să nu cad –
voit-am a-ți face pe plac.
Oprit din citire ori joacă
de sus coborât-am mai jos.
Cercat-am să fiu serios
și tot n-am putut să te-ajut.
Zăpada mi-o ia înainte
se așează pe fruntea-ți fierbinte
zăpada ca sarea pe lut.
Și vântu-nainte mi-o ia
suflă din prag în lumină.
Și frigul cu platoșă grea
spre mâinile tale se-nclină.

AȘTEPT UN ARICI

I

Păzeam livada cu meri
și nu știam unde să mă ascund
de frig și de frică.
Îl auzeam umblând pe sub pomi
îmi venea inima la loc
mâncam un măr
tușeam de două-trei ori.
Și iar așteptam ariciul.

De fiecare dată
când nu pot adormi
aștept un arici.

De fiecare dată
când frunzele se frământă în beznă
aștept un arici.

Odată lumea m-a văzut
foarte vesel într-un avion
unde ceilalți se simțeau prost.
Așteptam un arici.

II

Era și ora zăvoarelor.
Grele cădeau sunând
zăvoarele la porți.
Se așteptau hoți.
Lângă tăciunii
risipiți sub cenușă
pândeam umbre
în crucea ferestrei.
Puneam toporul la-ndemână.
Nici mama nu știa de asta.
Dormeam cu urechea ciulită
apoi veneau zorii
răsărea soarele iară.
Știubeiul zilei
uita de grijile de-aseară.
Dar soseau zvonuri din afară
cu detalii nemaivăzute
ca-n romanele polițiste.
Și țiganii hoinari
opriți la marginea satului
între cer și pământ
aprindeau focul în grabă
umflau foalele
scoteau ilăul în drum
săltau curcubeu de scântei.

Căpătau de lucru din plin
acești copii ai pribegiei
care nu aveau ușă
și nu sufereau
să vadă ușa-ncuiată.
Cum se mai pricepeau
a face zăvoare ciudate
negre ca mâinile lor
negre ca noaptea
fără de stea.
Negre ca patima
și grele ca ea.

III

*Cloșca de sub pat
lampa de gaz
abia le mai văd
prin lumina de azi.
Atâta lumină se-anină
și-n parul din poartă
și-n frunza din grădină.
Atâția stâlpi în câmpie
atâtea sârme pe ei
numai flacără și scântei
și goană fără hodină.
În pragul serii
pe pragul casei
ștergeam sticla de lampă
o astupam la un capăt
o umpleam cu răsufletul meu
până tresărea, până lăcrima.
Apoi aduceam lumină
într-un vârf de uscătură.
Cum ascundeam sub manta felinarul
în nopțile cu ploaie și vânt
când se întâmpla ceva!
Cum mai păzeam flacăra
acelui felinar
care se pătulea
se ridica la cer
se retrăgea în fitil
și iar izbucnea!*

Cine-a purtat
un felinar în vânt
știe cât e de scumpă
o fărâmătură de lumină
sub cerul care vrea să se rupă
peste îngrozita grădină.
Cine-a purtat un felinar
trece vremea și nu-l uită.
Cine-a avut o cloșcă cu pui sub pat
doarme și aude prin somn
cum bat puii în coajă cu ciocul
cum se frământă locul
gata să se piardă
sub năvala firelor de iarbă.

IV

Primăvara umbla printre dealuri un miel
purta zvon de clopoțel
cât o floare de brândușă
cât un picur de cenușă.
În luna lui cuptor
glasul clopotului se-nvârtoșa.
Îl purtau caprele și cârlanii
îl treceau peste ape ciobanii.
La ora spicului pârguit
clopotul chema la cosit.
În nopțile adânci de toamnă
când suflam în lumină
și ne gândeam la soartă
un taur negru
trecea din poartă în poartă.
Apoi din ploaie, din tropot
un glas necunoscut de clopot
se legăna peste păduri și ape
tot mai neadormit
și mai aproape.

V

Da, moara de vânt era pe aproape
după niște dealuri
după niște ape.
Iarna când viscolea
moara măcina
numai făină albă.
Aripile ei aduceau viscol
bobi de gheață cât mazărea
fulgi cât pălăria.
Primăvara moara mâna
cu aripile ei
păsări prin ceruri
și ape în văi.

Da, moara de vânt era pe aproape
între niște dealuri
între niște ape.
Dădea din aripi.
Spicele sunau
și se porneau coasele.

Iarna când aveam fierbințeli
și gâlcile nu mă lăsau să răsuflu
moara asta venea pe casa noastră
și vâjâia toată noaptea
apoi se oprea și-asculta:
voi mai rămâne, voi mai sufla?

Da, moara de vânt era pe aproape
peste niște dealuri
peste niște ape.
Se închideau ușile în urma celor duși
aproape necunoscuți
se deschideau ferestrele
în fața noilor născuți.

Iarba venea, se ducea.
Trecea și dimineața mea.

Da, moara de vânt era.

VI

Și dacă vine acel cu clopotul
în lungul drumului
prin pulbere sunând
și noi vom scoate
tot ce avem la-ndemână
petice colorate, galoși vechi
cămașe străvezii
încălțăminte fără talpă –
cu brațele pline
nu știu dacă îl vom mulțumi.
El o se dea o dată din clopot
și-o să ne arate ceva
în coropca lui
mărgele, inele, pene de struț
cocoși rubinii într-un băț.
Vom alerga înapoi
după o căldare de grâu
după un ceaun de cartofi
după o oală de mălai.
Și iar înainte hai
la coropcarul c-un cal adormit
la toate comorile lui.
Trei îți arată, una ți-o dă
o aduci acasă
și nu mai strălucește.
Diamantele lui ard
numai peste lada cu petici.

VII

Tăcerea mă ia și mă duce
dar tot e mai grea și mai dulce
hârjoana din valea cu zvoană
și coasa ce cântă și cheamă.

Tăcerea mă ia și mă lasă
legat cu un fir de mătase
de mal și adesea de masă
de pagina albă, geroasă
dar tot e mai grea și mai veche
cântarea ce sună-n ureche
urechea ce stă pe-o vioară
cu toată lumina de-afară
cu vântu-ncâlcit în răchiți
cu visul acelor topiți
în câmpul cu negura rară.

Tăcerea mă ia și mă strânge
la ramul ce-n flacără plânge
la piatra de jos care tace
la soba ce duduie-n pace.

Că tot e mai plină și grea
tăcerea cu ochii la stea
tăcerea în prag de furtună
tăcere de lanuri sub lună.

Tăcere când ochii se-nchid
tăcere vuind în timpane
tăcere cu cariul în zid
ce numără clipa și anii.

Tăcere, tăcere, tăcere
de care sunt gata să fug
ca frunza în zări vălătuc.

— 129 —

VIII

Azi ai fugit de acasă
așa de fricoasă cum ești
pitită-n iarba de mătase
sub înălțimile cerești.

Din ce să facem un prag
peste care trecând
să-ți fie dealul verde drag
cu tot cu soare și cu vânt
cu tot cu cârtița ce umblă
prin galerii de umbră sumbră?

Din ce să-adun
și apoi să fac
palatul într-un miez de lac
din seară ori din rumeni zori
ca să-l dorești și să cobori
pe trepte curgătoare ori
pe floarea care-a adormit
din răsărit la asfințit?

Cu ce pantof
de flori de măr
cu ce lumină și-adevăr
cu ce-ntuneric și întreg
să vin ca să te înțeleg?

Ce păsări să-ți arăt în zbor
cum să-ndulcim căderea lor?
Cum să răsară melcu-afară
cu fluturările-i de ceară
ca două oaze, două spații
din ger ieșind spre germinații?

Cu ce pui de nefârtate
s-o trezesc pe Nefertiti
de sub geana care bate
ca o boare în răchite?

IX

Cine-și poate controla
umbrele și spaima sa
cine-și poate stăpâni
pornirea de a fugi
e mai mare pe o zi.

Albă zi dar nu și noapte
când îl împresoară șoapte
și stele cutremurate
și frunze încremenite
tropote adânci de vite
zbor nelămurit de păsări
și tăcerile din șesuri.

El te-ascultă și-nțelege
dar nu poate să dezlege
limba lui de frunza asta
care știe ce-i năpasta.

Te urmează ca o ață
care s-a-ncâlcit în ceață.

Disperată, nu se rupe
dar nici nu mai poate duce
dealu-acesta cu toți nucii
cu lumini care răsar
peste lumea din tufar.

Dacă stai să mai îngădui
cu povața și puterea
ai putea vedea-n privire
tot amarul dar și mierea
de-a fi cotropit de tine
trupu-acest cu goluri pline
de sare și sărbătoare
de supunere și cânt
ca un soare ce răsare
rumenindu-se în vânt.

X

Nopți de toamnă întunecoase.

Goneam cu pietre
cucuveaua de pe casă.
Venea la răsăritul lunii
din poduri de case părăsite
din scorburi de copaci
când umbrele sunt lungi
când șerpii se scurg din tufișuri
iar helgia se apropie
de cotețul cu păsări.

Cu capul mare
cu ochii galbeni
cu rozete de pene în jurul ochilor
se văieta și-o îngânau văile.
Vai, vai, vai
bocet sinistru tărăgănat
care în lumea noastră
trebuia să aibă pricină.

Acolo unde cântă ea
va pleca cineva.

Această pasăre
care își avea cuibul în hogeag
și vâna șoareci
nu făcea nimănui nici un rău.

La antici
era simbolul înțelepciunii.
Se uita mirată
în ochii noștri plini de groază.

Cădea sub piatra noastră
și-i rămâneau puii
în brațele vântului.

Acest blestem căzut
pe ochii ei rotunzi
pe cântecul ei văietat.

În nopți de toamnă
tresărea satul rărit.
Bărbați care s-au încăierat
cu lupul și ursul
și cu fierul când n-au avut încotro
se opreau cu lingura în mână
și ascultau, iar cânta
iar se auzea, prevestea ceva
pasărea cu ochi galbeni
care se tem de lumină.

Crescută pe urmele fumului
în întunericul din cahlă
de unde să știe ea
câtă frică trăia
în lumea cea albă?

DE-A BABA IARBA

I

Ne topim în poamele dulci
lunecăm peste teascuri
e atât de ușor să ne duci
ca frunza pe lacuri.
Avem gust de must
și ochii ca boabele negre.
Chemarea acestei dulceți
fiartă din sucul amar
filtrată-n al verii pojar.
E atât de ușor să ne confunzi
cu merele oacheșe
cu strugurii blânzi și rotunzi.
E atât de ușor să ne crezi
prelungirea frunzei din livezi
lamura crengilor grele.
Umblătoarele proptele
sub joasele stele.
Ursiți pentru facere
și pentru împachetare
la ceasul coacerii
cu brațele pline de sare
și parfumat chilimbar
privirile noastre tresar.
Belșug coplешitor și dar
ca florile-n lumină
ca fagurii de miere
ca vinul ce-o să vină
în mâna care-l cere.

II

Câmpule cu flori mărunte
mi s-a făcut dor de munte.
Câmpule cu frunză mică
vântul bate, piatra pică.
Așa cânta bătrânul lăutar.
Sătenii se-aplecau peste ulcele
și se umplea pahar lângă pahar
cu vânt și ploaie, cu pustiu și stele.
Stăteam la ușa cârciumii privind
la pletele de smoală și argint
la mâinile uitate-n vânt și ploi
la ochii care ne-ntrebau pe noi
de ce-i atât de joasă iarba-n coasă
de ce e paiul drept iar spicul gol
de ce sudoarea curge rostogol
de ce au semănat și n-a crescut
bobul în bob așa ca la-nceput.
Veniți și voi și beți un strop de vin
dar ne ținea neliniștea afară
știam că mamele din urmă vin
cu trăsnete pe capul nostru iară.
Câmpule cu flori mărunte
mi s-a făcut dor de munte.
Câmpule cu frunza mică
vântul bate, piatra pică...

III

Sunt anii mei – anii ce fug
precum scânteile din rug
ori pe întinsele câmpii
e-un stol de păsări argintii
un cârd strălucitor de pești
în apele de la chindii
un joc de frunze prin răchiți
un pâlc de iepuri însuriți
goniți de câini vânătorești
prin val de pulbere fierbinte
prin pânza trecătoarei ploi
cu piepturile înainte
și cu auzul înapoi?

IV

Era ceva în mișcarea de sus
care cobora până pe masa noastră.
De rotirea constelațiilor
de răsăritul lunii
depindea bucata aceasta de pâine.
Așa spuneau bătrânii
care nu erau prea cărturari.

Vara sub cerul senin
înainte de-a porni la cosit
tata ne povestea de Calea Laptelui
mama ne arăta Găinușa.
Părinții abia se mai țineau
de cei mici printre stele.

Era ceva în mișcarea de sus
care cobora până în sufletul nostru.
Bunicul s-a stins pe viscol
ca o lumânare la poartă.
Feciorul și nepoții
îi duceau sicriul.
Viscolul ne da jos de pe picioare.
Pământul înghețat nu se lăsa săpat.

Era ceva în mișcarea de sus...

Apoi iar se făcu zi.
Am stat la masă
am ieșit în vânt
alături de mama coborând pe pământ.

V

Când nu era bătrânul se putea întâmpla orice.
Așa într-o zi s-a risipit saraiul
în altă zi a început să curgă acoperișul.
Picăturile de ploaie se rostogoleau peste căpătâiul meu
vântul șuiera în horn
și ne sufla în ochi cenușa din vatră.

Într-o noapte câțiva saci de grâu
au prins picioare și au coborât din pod
dispărând în livadă cu întunericul în spate.

Câinii care până atunci mă ocoleau
au devenit îndrăzneți, îmi adulmecau urma
îmi săreau în spate pe neașteptate.

Râdeau acei de pe garduri cât vroiau
ba mă împroșcau și cu pietre
cu toate că nu le făcusem vreun rău.
Pe ei avea cine să-i apere.

Când nu era bătrânul se putea întâmpla orice.
Năvăleau omizile în livadă
și oricât nu stropeam pomii
omizile se făceau tot mai multe.
Se târau prin ogradă, se urcau pe pereți
cădeau în fântână, le simțeam după guler.
Când nu era bătrânul se putea întâmpla orice.
Peste noapte apa izvora în beci.

Eu eram nădejdea casei
surorile mă credeau voinic
mama mă socotea priceput
vecinii îmi dădeau bineţe ca unui om matur.

Însă nici omizile
nici apa, nici vântul, nici focul
nu mi se supuneau, nu mă luau în seamă.
În miezul iernii tăiam salcâmii de pe hat
şi-i căram prin viscol până la prag.
Aduceam fân cu săniuţa iar uneori
îl semănam prin râpi
fiindcă nu puteam alerga mai repede
ca maşina care zbura pe urmele mele.
Purtam bocancii lui în care intram cu totul
şi asta îmi dădea un aer solid.

Încercam să adun două-trei scânduri la un loc
să bat cuie cât mai potrivit
dar scândurile adunate de mine
nu se mai chemau acoperiş
cu toate că ne apărau de ploaie şi vânt.
Şi numai salcâmul de lângă prag
creştea năvalnic, creştea fără saţ
creştea într-un an cât în şapte.
Când nu era bătrânul se putea întâmpla orice.

VI

*Iar mama țese în cămară
cămașe fiilor de-afară.*

*Acoperiș legat de tine
cu tine tremurând în ploi
bătut de vânt, făcut pământ
de tot ce vine peste noi.
Trei fire de ață-albastră
înflorite între ele
subțiri cum e calea noastră
petrecută printre stele.
Trei fire de ață verde
amintire și suflare
lângă-un suflet care crede
în soarele ce răsare.
Trei fire de ață-aprinsă
ca mânia neînvinsă
pe cât vor să fie prinsă
pe atâta-i necuprinsă.
Trei fire de ață ninsă.*

*Vine ziua și-nfioară
țesătura noastră rară.
Vine noaptea și îndeasă
țesătura de acasă.*

VII

Noaptea frunza bătea-n geamuri
ieșeam buimăcit afară.
Luna singură era
dădea satul meu cu zară.
Satul acesta pierdut
în belșugul frunzei de porumb
dormea somn adânc de plumb
cu vise spre dimineață
ca și florile-n omături
cu porumbul fiert alături
și mătasea peste față.

VIII

Cine știe ce nădejdi
puneau în mine.
Nu mi le-au spus.
Au primit cu bucurie
și resemnare senină
tot ce le-am adus.
S-au stăruit să-mi dea
partea mea de alegere
partea mea de cer
și de trecere.
De-acolo i-am iubit
atât de mult
din libertatea ce mi-au dat-o
îi venerez și îi ascult.
Întors de bună voie
la sfântul mers al lor
ca apa din izvoare
sub crugul stelelor
alunec din poartă
la pragul bătrân.
Din pietre în vetre
din vânt la lumină.

Ridic în mână ne-oprit
și duc la buze luminat
cupa ce v-a îmbătrânit.

IX

Când rămâneam singur acasă
coboram perdelele grele.
Puneam taburetele una peste alta
îmi aburcam capul
la sertarul albastru.
Chitanțe cu gherburi imperiale
timbre cu aviatori și cămile
metrice cu iscălituri decolorate
ștampile nevăzute albastre
lunecând în fața ochilor
ca peștii prin ape.
Ștampile apăsate, violente
dăngăluite cu tuș înroșit
pe pielea albă-a hârtiei.
Mâinile îmi tremurau de-ncordare
picioarele taburetelor se subțiau
tăcerea cânta în urechi.
Ca din fundul unui iaz
se-auzeau câinii de-afară.
Pluteam cu sertarul albastru.
Carnete roase cu însemnări, cu kilograme
de grâu vândut ori schimbat.
Dările din șapte generații
impozite plătite de bunei
chitanțe, năloguri de mâine.
Plată pentru loc și casă
pentru pământ, pentru suflete.
Citații din judecăți.

Timbre în curmeziș
unele peste altele.
Timbrele noi, violete
peste timbrele palide, vechi.
Bucăți știrbite de ceară roșie
cu semne nelămurite pe ele.
Iscălituri peste ochi
peste gură, peste coroane.
În țarcul ștampilei
stele și bouri uitați
gata să cadă din foi.
Vulturi cu pulberea-n gheare
linii roșii în diagonală.
Muiate în toate cernelurile
amprentele degetelor noastre
ca niște broaște țestoase
în veșnică mergere.
Sertarul nu se mai închidea
carnetele nu-și mai găseau locul
ștampile jucau pe pereți.
Mama și tata veneau pe cărare.
Peste ghearele cu iscălituri și ciocurile
cu cerul, cu soarele, cu pânda
peste neadunata suflare a mea
îmi lăsam pieptul și inima grea
așteptându-mi osânda.

X

Pe fundul căldării
la un foc mic
fierbeau ouă de vrabie.
Bulbucii apei se spărgeau
și ieșeau păsări de aburi.
Din vântul cețos
din nourul cărunt
cădea mălai însurit.
Cine îmi hrănea păsările
cu boabe sunătoare
rostogolite, duse de vânt
pe câmpul unde
strujenii îmbrăcați în brumă
păreau aripi de păsări
care se pregăteau să zboare
cu foc cu tot
cu jăraticu-n spate
cu ouă de spumă
și chipuri schimbătoare?
Cu degetele înghețate
smulgeam scânduri din gard
și le puneam în cenușă.
Vedeam jăraticul
dar nu-i simțeam căldura.
Îmi uitam degetele
în miezul focului
care se desfăcea sub vânt.
Pământ scurmat de cârtiță.
Căutasem cuiburi de cartofi.

Nucii încărunțiseră
odată cu pierderea frunzelor.
La fundul căldării
în apa puțină
fierbeau câteva pietre.
Spărtura gardului creștea
dar eu simțeam că voi rămâne.
Aveam de arat și semănat
aveam de frământat aluatul
și de copt pâine.
Poftim câte-o bucată de pâine caldă
și-acelui care doarme în deal
și-acelui ce s-a întins pe vale
și-acelui din piatră
și-acelui din soartă
și-acelui care mi-a permis
să-aprind un foc sub cer deschis
și să ajung la zi.
Numai pâine caldă, numai pâine caldă
altfel n-am cu ce mă răsplăti.

OSTATEC AL CHEMĂRII TALE

I

*„Fără cal, fără pistoale
cobora la vale
numai cu mâinile goale”.
Poate că vreun strămoș de-al meu
s-a pomenit pe câmpul de bătaie
fără cal sub el
în năvala turbată a iataganelor
și dacă neamul nostru
a continuat să existe
se vede că cineva
în clipa fatală
i-a adus un cal
și i-a ajutat să urce
spre vatră, spre-ai săi.
„Fără cal, fără pistoale
cobora la vale
numai cu mâinile goale”.
De obicei generațiile coborau
cu coarnele plugului în mână
peste câmpia bântuită de scrum.
Intrau în ham în locul cailor căzuți.
Cu o poală de semințe
și una de lacrimi
câmpia învia în primăvară.
„Fără cal, fără pistoale
cobora la vale
numai cu mâinile goale”.*

Să fi lăsat armele
într-un acces de mândrie
pentru a dovedi dușmanilor
că nu se teme de ei?
Venea seara și mă lăsam de-ntrebări.
Țoc-țoc-țoc cineva cobora prin pietre
din inima munților.
I-au pângărit sora
apa izvorului i-au spurcat-o.
Păunașul codrilor –
cântec de răzbunare –
fără cal, fără pistoale
cobora la vale
numai cu mâinile goale.

II

Citeam pe nerăsuflate
citeam și nu-mi venea a crede.
Din alte cărți știam
că prizonierii, captivii
zălogiții sunt aruncați în gropi.
Li se coboară mâncare cu funia
iar uneori li se leagă și mâinile.
Goi până la jumătate
supravegheați de harapnic.
Și-acum citeam despre-un ostatec
îmbrăcat în haine strălucitoare
cu studii universitare.
Țesături alese fir cu fir.
De ce atâta cheltuială cu tine
prințule Dimitrie Cantemir?
Atât de scumpă era tăcerea ta
când venea nor de peste mare
și-aducea o ploaie rară
ca o lacrimă amară?
Prințul Dimitrie trecea cu alai
pe lângă marele serai.
Turcimea se-nchina smerită
peste covoarele din stradă
ca prințul tinerel să vadă
înalta etichetă otomană.
Dibuiseră de mult mintea ta
și căderea spre limbile orientale
și toate cunoștințele tale.

Vroiau să te șlefuiască
ca pe un diamant
cu leneșă lumină, danț
la soboare din Bizanț.
Să aibă-un prinț de preț
uitându-se cu milă și dispreț
din piscurile învățăturilor sale
la moldovenii întunecați din vale.
Fete-n mătăsuri rare
dansul pântecului nestăpânit
mirodenii de peste mare
și-al poamelor belșug –
ca să nu-ți ajungă nara
miros acru de sudoare
dinspre cei mânați în jug.
Plângând mai mult în sufletul tău
bine că ți-ai păstrat ochii
pentru a vedea litera și sensul.
Dacă ai tăi în țară
ar fi făcut o singură mișcare
de necredință spre Poartă – capul tău
tânăr și luminos ar fi zburat de pe umeri.
În culmile disperării
de câte ori ai blestemat
nehotărârea celor de acasă.

Dar ei te păzeau
cu prețul pierzaniei lor.
Numai norul că e nor
pleacă unde are dor
dară noru-i călător
rădăcinile nu-l dor.
Atâta cheltuială, prințe Dimitrie
atâtea mătăsuri puse pe sufletul tău.
Când te uitai în zare
vedeai „Descrierea Moldovei”
visai înalta ta „trădare”.
Zeci de ani la Poartă
printre învățați și artiști greci
printre curteni descurcăreți
adunând „Istoria creșterii și descreșterii Porții
otomane”
neuitându-ți limba maternă.
Osaná, Dimitrie, cât ești de chipeș și talentat
cu laude frumoase te-au legat.
Dar ascultai tot mai bărbat
de ceasul tău care-a sunat.

III

Nu avem vocația călătoriilor.
Nu ne-a ispitit povața lui Ghilgameș:
„Dărâmă-ți casa
fă-ți o corabie
și du-te pe mări”.
N-am încălecat caii
să le stoarcem suflarea
fugărindu-i peste nouă zări.
Aici între dealuri și văi
am prefăcut pârloaga în rai
am înnobilat țarina
am descrețit fruntea pământului.
Am inventat roata
ca și toți ceilalți
dar mai nimerit i-am găsit locul
n-am pus-o la tun
ci la carul cu boi
la torcătoare am pus-o.
Am așezat de-asupra izvoarelor
în eternitate sub roata soarelui.
Când peste țară
venea pârjolul semilunii
am călătorit la codru și înapoi
ducând în cară
ale noastre nevoi.

Nu avem vocația călătoriilor.
Nu am făcut negoț peste mări.
N-am descoperit continente.
Și nu ne mândrim cu asta.
În schimb pe Columb
îl visăm de mici.
La acel venit de departe
privim ca la un sfânt
de parcă poartă în spinare munții
de parcă are aureolă
scăpărătoare-n jurul frunții.

IV

Avioanele mi-au privegheat anii cei tineri.
Cred că nu pot fi învinuit de patriarhalism.
Când se lăsau în picaj nebun
peste somnul și groaza mea
eu le recunoșteam după vuiet
„Iunchers” și „Messerșmitt”.
După primele explozii
știam ce fel de bombe au aruncat
incendiare sau explozibile.
Îi știam pe nume
pe toți piloții noștri.
Așteptam noile mărci de avioane
înzestram în gând
cucuruznicile sunătoare și verzi
cu motoare reactive.
Elaboram noi modele de avioane
în fundul ogrăzii din ce aveam
dintr-o singură țintă
și două scândurele de brad.
Toată tehnica războiului
toate motoarele lui
le-am știut pe de rost.
Cred că nu pot fi învinuit de patriarhalism
dacă o să mă întorc la umerii soldaților
de la ciocan ori de la sapă ca tata
la mâinile lor
știind a săpa și-a ochi
știind a dormi în omăt.

Aceste mâini s-au dovedit
a fi mai rezistente ca platoșa de-oțel.
La mahorca lor mă întorc.
Iar când n-aveau tutun mă trimiteau
după frunze de floarea-soarelui.
Eu le-aprindeam țigările
în timp ce, neoprite, mâinile lor
făceau munca grea a războiului.
Cred că nu pot fi învinuit de patriarhalism
dacă mă întorc la obiectele
care au hotărât creșterea lor
la ciocan, la nicovală, la vârtej, la căruță.
Nu de obiecte am nevoie
la urma urmei n-aș avea mare plăcere
să dorm cu ciocanul ori grebla sub cap.
La pedagogia lor populară revin
la glumele lor, la vorbele lor netrecătoare
la tăria cugetului lor
care a câștigat războiul
cu duhul pre mahină călcând.
Nu vreau să înlocuiesc plugul de fier
cu plugul de lemn
ce-ar părea azi o pasăre cu aripile frânte.
Etica lor milenară
partea morală mă interesează
și nu bietele noastre unelte
cu toate că nu se cade să le uităm nici pe ele.

Fiindcă acolo unde dispar
pietrele din ziduri
deprinderile întrupate-n lemn și metale
nu poate fi vorba
de o continuitate a vieții spirituale.

Azi vreau să înțeleg
cum acei care au umblat
veacuri în suman și opinci
au adunat cuvintele „Mioriței"
doinele și horele.
Au zidit Orheiul vechi
cu o canalizație impecabilă.
Au ridicat cetățile de la Soroca și Bender
și mănăstirea de la Căpriana.
Au săpat peșterile de la Vadul-Rașcov
au dantelat piatra
au înflorit lemnul
și nu ne-au istovit pământul
au crușat cum au putut pădurile prin secole.

Știu că erau analfabeți
dar nu erau numai analfabeți.
Din rândurile lor s-a ridicat
prințul Dimitrie Cantemir
tânărul astru al școlilor din Constantinopol
mândrie a Academiei din Berlin
sfătuitorul intim al lui Petru cel Mare.

Semenii prinţului iubeau frumosul
nu mai puţin ca noi.
Aveau mâini de aur
căutate peste mări
şi fantezie înaripată.
Trăiau balada într-o suflare
fără înflorituri de prisos
în miezul lucrurilor intrând.
Cântându-şi nu plugul, ci dorul
aveau viziunea apropierii cosmosului.
Ştiau că ne vom ridica
şi se înfiorau de clipa asta.
Cu ei cosmosul vorbea
până şi prin gura unei mioare.
Preoţi munţii mari
păsări lăutari
păsărele mii
şi stele făclii.

M-au învăţat a privi înainte
altfel cum era să trăiesc.
M-au învăţat să nu uit cum mă cheamă
de unde vin.

Şi nevrăjit de horbotele spumei
cu tot ce am
cu mult – puţinul
cu plinul, nu cu pelinul
să ies în calea lumii.

V

Terminând de scris
m-am visat înfășat.
Adunam aer în plămâni
mă încordam să mă eliberez
îmi ieșeau lacrimile-n ochi
și-un țipăt neauzit
se urca spre tavanul casei
unde ardea o lampă de gaz.
Două mâini cu grijă
două mâini cu dragoste
mă cuprindeau peste fașe
și mă țineau strâns.

Alături era o cadă cu apă fierbinte
și-o lumânare pe marginea ei
și două-trei bucăți de pânză
care se uscau
la para focului.

... Adun aer în plămâni
și vreau să strig
dar strigătul mi-i vers.
Mâinile care mă iubesc
mă țin tot mai strâns
și mă înfașă legănat
cu frunză ușure
cu deal și pădure.

Inima izvoarelor în piept
și cântecul ierbii pe buze.

Altoi pe o tulpină vorbitoare

***

Ce-i poezia? Un altoi
de gânduri vechi pe gânduri noi.
Și invers, am mai zice noi.
Un fel de junghi
în verde trunchi.

Un fel de rană ce ascute
simțirea ramurilor mute
până-o preface-n verde clar
rodind căpușă și pojar.

Un fel de junghi
în verde trunchi
ce parcă-n glumă, parcă-n joacă
două dureri le întorloacă
și-apoi se-aruncă-n plină vară:
să piară, să răsară.

Din rană crește ramul.

***

Iar toată noaptea s-au mâncat
și nor cu nor, și ram cu ram
și stea cu stea, și crin cu crin
și am cu n-am, și el cu ea.

Iar toată noaptea s-au bătut
și of cu of, și mult cu mult
și se părea cu s-a părut
și se iubeau cu s-au iubit.

O floare, una, a rămas
și câmpul gol de lângă iaz.
O floare, iat-o pe pervaz.
Și eu alături. Scuturat.

***

Ce-i în miezul acestei petreceri?
Ce-i cu setea aceasta nebună?
Ce-i cu graba ce mână paharul?
Ce-i cu vinul acesta ce tună?

Ce-i cu vorba ce-adună furtună?
Ce-i cu ceața ce-ți trece prin minte?
Ce-i cu dragostea ta zdrumicată
care plânge fără cuvinte?

***

Târzie glorie ce vii
ca bruma peste vii.

Târzie glorie ce cazi
ca neaua peste brazi.

Târzie glorie ce bate
la porțile îngândurate.

Bate în porți, de porți se ține
dar să-i deschidă n-are cine.

***

*„Tot ce ai e ușor să pierzi.
Să câștigi ce-ai pierdut - e mai greu”.*

*Așa cânta îngerul meu
la marginea unei livezi*

*c-o floare-n dinți, cu alta-n plete
cu ochi umbriți de violete*

ba nu, de cearcăne secrete

*de sunătoare lacrimi mari
ca ghinda asta prin stejari.*

***

Când beți, vă fie mai presus
mândria decât blândul vin
chiar dacă are-n el pelin
și de la țară e adus.

Că noi nu bem fiind mânați
de-o sete oarbă și de jar
ci bem de dor, de dulce-amar
cum se cinstește între frați.

Să spunem când lăsăm un vas
cu vin: deși ne trecem noi
să le rămână de altoi
și celorlalți, cum ne-a rămas!

***

E-o treabă bărbătească
să lași al tău altoi
pe trunchiu-acest să crească
sub cerul de la noi.

Să lași mlădiță-aleasă
de zbuciumat destin
pământului – mireasă
și crezului deplin.

Să crească, să-nfrățească
prin tot ce-i priitor
mlădița ta cerească
și ultimul tău dor.

***

Pe roate – destinul?
Cu roate e vinul.
Și, poate, nimicul.
Nu floarea. Nu spicul.

***

Moldova noastră e mai mult
mai mult decât o facem noi
mai mult decât o-mpodobim
și ne mândrim cu ea.

E chipul ei un nuc bătrân?
E chipul ei un tânăr măr?
Îi seamănă ei vreun cuvânt
sau poate un izvor?

E gustul ei ca vinul bun?
E pleata ei de noapte grea?
E cerul ei cât un cocor
cu-n strugure la piept?

E miezul ei cât poți să-l guști?
E-adâncul ei cât îl străvezi?
Mândria ei și munca ei
tu crezi că le cunoști?

***

*Când trece luptătorul
să nu mi-l întrebați
cam câte răni în luptă
le-a strâns și le-a uitat.*

*Când trece luptătorul
să nu-l deosebiți
legându-l în coroane
de frunze săltărețe.*

*Când trece luptătorul
gândiți-vă la voi:
prin pieptul vostru trece
tăria lui, pe-alături?*

*De multe e în stare
acest distins bărbat.
Dar totul nu se poate
lăsa pe seama lui.*

***

*Poetul stă-n picioare
de țară când vorbește
cum stă-n picioare grâul
cel înspicat sub arșiți*

*cum stă-n picioare pomul
de roade-n două frânt
cum stă-n picioare gândul
de fulger însemnat.*

*Rece se lasă roua
pe fruntea lui fierbinte.
Grăbit se-nalță iarba
elogiul să-i asculte.*

*Și doar acea cu lama
ușor pășind din umbră
în timp ce el n-o cântă
se-apropie pe-ascuns.*

***

Un câmp de flori când vei visa
să știi că eu l-am semănat.
Un câmp de maci, de trandafiri
și de bujori înflăcărați.

În câmpu-acest s-a adunat
tot ce-am uitat să-ți dăruiesc
ce-ai așteptat și n-a sosit
în zori de zi ori în amurg.

E-un câmp de flori ca un făcut
nici să-l cosesc nu-ncerc, dar nici
să ți-l aduc întreg nu pot
că-i până peste orizont.

Să știi că-atunci când vânturi bat
eu de arome pălmuit
mă rog să ningă peste noi
dar fulgii înfloresc din zbor.

***

Cununa cea de laur, câștigată
aici aș altoi-o, între sălcii
ori poate în stejar aș ridica-o
ori poate-aș sprijini-o de coloana

tulpinii unui nuc mirositor.
Ea-i pentru mine tot așa de sfântă
ca nucul – înverzită catedrală
ori ca stejarul – vechi ostaș de care

năvălitorii spadele și-au frânt.
De fapt, cununa cel mai mult s-ar cade
acestui prunc, dându-i un strop de umbră
s-adoarmă în amiază.

***

Coborâtor din neam de vechi plugari
îmblânzitor al vremilor moderne
admirator al versurilor lungi
pe care în câmpie le așterne

nici libere, nici albe – versuri verzi.
Sub cerul nopții cu sclipiri eterne
alerg la el cu maldărul de foi
prin care versul ca un vis se cerne

alerg să văd, alerg să-ntreb de frate
ce e-n câmpie, ce va mai urma
alerg cât harul, sufletul mai poate
și cât mai am la cine alerga...

***

*Pace, iubito, focului sacru
colinelor cu umeri obosiți
câmpiilor cu sufletul la gură.
Și ție tihnă, visătorule.*

*Pace pântecului ca flacăra
pruncului țipând a victorie
brațelor în stare să-l primească
pe micul zeu în univers.*

*Pace strămoșilor, pace câmpiei
pe care el va trebui s-o are
împărțindu-și zilele cu fiecare brazdă
și regăsindu-le în ochii celorlalți.*

*Memorie și pâine îi menesc
așa cum veghe și vis sunt acum
când orice nor pe boltă îmi pare
ba floare de crin, ba stană de fum.*

***

O, vreme, nu-atinge ființa iubitei.
O bucură floarea, dar floarea pălește
o apără frunza, dar frunza se trece
oglindă i-i râul, dar râul e tulbur.

Nici codrul, o, Doamne, scăpat nu-i de vamă
și el e ca roua, și el se-nfioară.
Nici munții, îmi pare, nu pot să adoarmă
gândind la ce vine li-i tâmpla căruntă.

Nici tata-pământul cruțare nu are
cu trecerea anilor vlaga și-o pierde.
Știu, vreme, că una le schimbă pe toate
știu, vreme, că toate le dăm pentru una

dar, totuși, te-ndură de chipul iubitei!
N-o vezi cum rodește și-n pară se lasă?
De parcă-i eternă își dăruie viața
clipelor care primesc și nu iartă.

***

Plecarea noastră e deseară.
Cum să ne rupem dintre fragi
și dintre ape sclipitoare
ce poartă-n ele chipuri dragi?

Cum să ne rupem de pădurea
unde chiar sufletu-a crescut
precum o iederă flămândă
pe ramura de fag durut?

Ne ține troscotul, cărarea
frunza arțarilor ușoară
de parcă lumea asta verde
s-a arătat doar pentru-o vară.

Ciudat e visul care sare
ca veverița prin copaci
și ne aruncă-o frunză-două
ca un bănuț la cei săraci.

***

*Baștina nu-i numai geografie.
Baștina e-un loc unde răspunzi
pentru starea ta de sărăcie
când te legi cu-acei la suflet scunzi.*

*Baștina-ți cunoaște viața toată
de când erai abia de-un cot
până la toiagul ce te-arată
însemnat cu slavă ori cu glod.*

*Baștina e ochiul ce nu doarme.
Baștina aude ce-i în piept.
Baștina e dorul sfânt al mamei
și verdictul tatei greu, dar drept.*

*Dar mai mult te are și te-așteaptă
când robit de dor și de lumini
trupul tău cel istovit se-ndreaptă
către ochii ei de rouă plini.*

***

Câmpia asta cu femei.
Dar unde oare sunt bărbații?
Romanticii, dragii de ei
s-or fi topit prin care spații?

Se-ntinde codrul de tutun
prin care înfloresc basmale
și nici un cavaler nebun
sau bun nu se arată-n cale.

Oare cât drum mai au de mers
acești bărbați din Căciulata
că rătăcind prin univers
și-au părăsit aici postata?

Amețitor, tutunul gras
frunze-aripi ridică-n soare.
E singurul care-a rămas
să-ntindă fetelor o floare.

***

Prietenul care nu vine
când îl aștept și când mi-i greu
rămâne-abia pe jumătate
să dăinuiască-n pieptul meu.

De parcă s-ar fi dus pe valuri
de parcă undeva l-au prins
și-l leagă de-un catarg cu funii
de-asupra unui rug aprins.

De parcă sunt luat de ape
iar el râzând ușor pe mal
c-o vâslă lungă mă împinge
cu tot cu spume și cu val.

Rămâne-abia pe jumătate
prietenul necredincios
iar amintirea lui tăios
ca o aripă frântă bate...

***

*Un vis și c-o aripă zboară
pe-o vâslă poți străbate marea
dacă speranța te-mpresoară
și te ajută întâmplarea.*

***

Un nuc, un salcâm și-o răchită
crescut-au în mica ogradă
de parcă trei frați, de-o potrivă
se văd, se cunosc, se ajută.

Când vine furtuna să-aplece
răchita în iureșul ploii
salcâmul și nucul sub fulger
încearcă, cum pot, s-o susțină.

Un nuc, un salcâm și-o răchită
alături o lină fântână
și-n apele ei ochii mamei
cu steaua din cer se-ntâlnesc.

Un nuc, un salcâm și-o răchită
o casă. Copiii toți trei
plecat-au sădind ca-ntr-o joacă
un nuc, un salcâm și-o răchită.

***

Îmbărbătați-vă speranța
n-o adormiți în perne moi
că nu se știe ce furtună
se-abate mâine peste noi.

Și nu se știe cine cade
în calea ramului de foc
cine-l ridică și salvează
pe cel bătut de nenoroc.

Îmbărbătați-vă gândirea
și cugetul vă fie clar
cum e curat un cer albastru
surprins în ape de cleștar.

Tot ce-i înscris pe seama noastră
alături nu va fi să treacă:
și-aripa ce ne suie zborul
și-adâncul care ne îneacă.

***

Cu erbicide strânse-n gușă
mai cântă, cucule, mai cântă.
Răsare soarele, apune –
lumina lui e pururi sfântă.

Cu puii rătăciți prin lime
mai cântă, cucule, mai cântă
că orice drum duce și-acasă
când întristarea te frământă.

Uituc, dar neuitat de oameni
mai cântă, cucule, mai cântă.
Te-așteaptă valea asta verde
și toate care nu cuvântă.

Nu ești tu primul la cântare
mai cântă, cucule, mai cântă
dar fără tine pare tristă
frunza ce-n vară se avântă.

Mai cântă, cucule, mai cântă.

***

Licără-n zare ca un roi
neamul acest cu vrednicie.
De cer s-a prins și de pripor
cu brațele viței de vie.

Cu grâul a intrat în ger
cu doina a-mblânzit pământul
și s-a legat pe veci de plai
cu amintirea și mormântul.

Printre-ale lumii neamuri mari
se vede și a lui lumină
în care spiritul e treaz
ca hărnicia în albină.

Încerc să port tot ce mi-ai dat
prin grai, prin inimă și soartă
neamule mândru și neascuns
ce-ți sapi fântânile în poartă.

***

Cine vede-un rău și tace
ca și cum nu l-a văzut
e părtaș acelei fapte
cât n-ar fi de-ascuns și mut.

Cine vede-un rău și râde
bucurându-se febril
e mai rău ca cel cu răul
chiar de pare un copil.

Cine vede-un rău și plânge
tropăind neputincios
jalnic e, dar încă poate
să mai fie de folos.

Cine vede-un rău și umflă
vorbe goale ce nu-l dor
cine strigă, dar n-ajută
este-o coadă de topor.

Cine vede-un rău și sare
să mi-l ia de rădăcini
chiar de cade, fapta-i crește.
Spinii lui se fac lumini.

E adevăr

E ADEVĂR

E adevăr – eu frunzelor le-am spus
e adevăr că-o am și că-o iubesc.
E adevăr în ochii ei de sus
e adevăr în trupu-i nelumesc.

E adevăr când cade în genunchi
și cheamă peste duhul meu blesteme.
E adevăr când plânge și se teme
în casă ori afară lângă trunchi.

E adevăr când mă așteaptă-n poartă
și-n deal, și-n valea cu fântâne pline
c-o mână apărându-se de soartă
cu alta – adunându-mă pe mine.

E adevăr în ce nu mă desparte
e adevăr tremurător și crud.
E adevăr, e adevăr departe
acolo unde nu mai pot să-aud.

ELEGIE

Alcătuire fragedă ce ești
ca aburul din nevăzute cești
în zi descrești, în noapte iarăși crești
de ce te visezi căprioară-ntre lupi?

Cine te fură pe un val fugar
în cerul cui frumoșii ochi tresar
și plâng prin somn cu plâns sfios și rar
ca-ntr-un spital cu plopi cărunți la poartă?

Îngheți de ce ca frunza în păduri
blestemul cui, tremurătoare, 'nduri
când pun pe pacea istovitei guri
sărutul meu, neputincios ca tine?

Surori – dar ale cui? – din plin eter
în albe haine coborând sub ger
privesc din neguri fir de foc stingher
și noi, iubito, nu știm a ne-ascunde.

NU MĂ UITA

Nu mă uita, te chem, nu mă uita.
Sunt spin crescut în amintirea ta.
Sunt floare firavă nu-mă-uita.
Sunt lacrimă de foc sub geană grea.

Ca umbra ta am să mă țin de tine.
Ca scrumul care bântuie ruine.
Ca iarba dintre pietrele străine
voi răsări – să te apleci spre mine.

Lumina nu se lasă peste frunte
și viile de struguri nu sunt pline
și fluierul nu este rupt din munte
și pâinea piatră e – când uiți de mine.

Îți uit, iubito, – cine să mă ierte –
și semnele, și cântecul, și chipul.
Te uit, iubito, și mă plouă pietre
mă-năbușă necruțător nisipul.

ALBĂ DIMINEAȚĂ

Albă dimineață
albă – dragostea.
Mi-au trecut pe față
lacrima și-o stea.

Albă dimineață
albă și tăioasă.
Mi-au trecut pe față
lacrima și-o coasă.

Albă dimineață
albă-ți este glezna.
Mi-au trecut pe față
lacrima și bezna.

Albă dimineață
albă și departe.
Mi-au trecut pe față
lacrimă și moarte.

O TEMĂ ȘI O TEAMĂ

O temă ne unește și o teamă
o stare, poate chiar o situare
o iederă, un iezer ce destramă
imensele tăceri din insectare.

O frunză ne unește și o frunte
o inimă veghind interioară
o scamă de gutui ce se ascunde
ca o străină seara lângă scară.

Un leșin ne unește și o lene
un singur ac ne mai străbate haina
o praștie ne-ajunge în poiene
o trenă tremurândă ne e taina.

Un fir de busuioc ne mai ferește
un vas, o față ce-și îmbracă varul
o deșteptare-a jarului în dește
pe-un câmp de stele care-și mută carul.

IAR TU URCAI

Eu coboram, iar tu urcai ușoară
și ne-am privit o clipă doar, grăbiți
dar un frământ crescu în ierbi afară
un vânt lovi în gene și-n răchiți.

Eu coboram iar tu urcai uitând
și înfrunzind spre alte sfere largi
ca poamele din vise de pământ
ca liniștea din rariștea cu fagi.

Eu coboram ducând acolo jos
un fel de-a fi în verde și sub coasă
și mă vedeam – pe mal – un chiparos
purtând o trenă lungă și sârmoasă.

Eu coboram tăcut pe-același drum
iar flacăra infernului din mine
cu limbă de neliniște și scrum
îți lumina colinele senine.

TE-AM CĂUTAT

Te-am căutat frumoasă ca să sufăr
te-am căutat tăcută, să te-ascult
te-am căutat când nu erai, demult
în flori de scrum, în floarea cea de nufăr.

Te-am căutat cu rară demnitate
cu inimă te-am căutat suferitoare
și țin coloana demnității tale
și-mi joacă ochii în mărgăritare.

Te-am căutat în vițele de vie
în vasele de piatră și de lut
ce-au încăput prelungă veselie
dar și otravă grea au încăput.

Te-am căutat ca să te pierd mereu
să mi te vrea oricine te-o vedea.
Acel iubit și mistuit – sunt eu
dar va mai fi cândva – și umbra mea!

DEȘI-AM PIERDUT

*Deși-am pierdut, am tot pierdut frumos
și taina, și tăcerile din lut
și fluierul sunat din os în os
și drumul destrămat din început.*

*Deși-am pierdut, am tot pierdut trăind
și trecerea, și dorul celor dragi
și dragostea, și pânza de argint
a ploilor din rariștea cu fagi.*

*Deși-am pierdut, am tot pierdut bogat
cu brațele în soare și cu struguri
cu nunțile umblând din sat în sat
cu somnul răscolit de-un vis în muguri.*

*Deși-am pierdut, am tot pierdut sperând
în revenirea clipelor fugare
în curgere, în șoaptă, în cuvânt
în ramura ce liniște nu are.*

Partea noastră de zbor

FILA CU „VA FI”

Etern va fi orașul din machetă.
Netulburat de răsuflarea noastră.
Neafumat de fumul cald al vetrei
și nespălat de ploaia trecătoare.
Celalt – real – va ști să ne exprime.
Acesta vine visul să-l păstreze.

Iubita mea, ești prea aproape.
Să nu-l ajungi cumva cu lacrima.
De zahăr e acest oraș și de zăpadă –
cinste și slavă celor ce-l gândiră –
de sare e această stradă mută
de lapte împietrit e poarta asta
de spumă, de burete și de lună.

Acesta-i visul, veșnic o să fie
acesta-i spațiul care ne atrage
acestea sunt câmpiile hârtiei
canalele cernelurilor negre
și urma liniei necruțătoare
pe alb imaculat, geometrie.

Nemăcinat de răsuflarea noastră
etern va fi orașul din machetă...
Celalt va crește palpitând cu noi
cu lipsa sau cu abundența strivitoare
a apei, a cimentului, a pietrei

cu urma grabei imprimată-n ziduri
și-a nepriceperii, și-a bucuriei
cu amintiri ca pietrele sub cap
cu dragostea pândind la cotitură
sau pusă-n piatră si-n ceamur pe veci
sau dată-n vânt, larghețe absolută.

Și fumul îl va ști, la fel și ploaia
și frunza îl va troieni supusă
și-asfaltul va plesni când vine iarba
și geamurile-n gheață vor sclipi.
Și noi nu vom vedea nici cât vor ține
aceste porți, aceste largi ferestre
și câtă bucurie-or prinde mâine
și cine-n ce culoare le-a vopsi.

S-aducem iederă în cinstea noastră
să îmbrăcăm zidirile și-apoi
din măcinarea vântului și-a setei
să mai privim o dată înapoi.

FILA CU TAINĂ

Meșteșug – brățară, dar și jug.
Ce podoabă ești, ce măcinare!
Ani atâția am umblat prin ger
ca să-aud cum crește iarba mare.
Ani întregi am risipit, dar, vai
lemnu-n mâna mea nu vrea să crească
și butucu-acest pe care scriu
nu mai poate frunza s-o răsfețe.
Știu a face
știu ce n-am știut
știu a drege
știu a bate cuie
dar nu știu a întreba dumbrava
și-a renaște urma care nu e.
Am și clei,
și scânduri parfumate
și surcele albe la picioare
dar nu știu ce-mi va ieși din toate
cum nu știu de unde vei apare.
Și ferestrele ce le-am făcut –
cum le-aud, când bate noaptea vântul!
Unde li-s stăpânii să le-nchidă
sticla s-o culeagă din cărare?

Ia, copile, loc aici la mine.
Nu grăbi, dar nici nu ține clipa.
Zidul nou începe din ruine.
Și căderea-i soră cu aripa.
Lasă-mă o clipă în tăcere.
Hai să-aprindem mai întâi un rug.

Nu știu sărăcie-i ori avere
focul ce se cheamă meșteșug.

FILA CU RITM

Nu mai mult, dar cât de cât
ne-nvățăm a crede în cuvânt.
Ucenicii marilor orașe –
flori suave și îngândurate.

Și se naște-o nouă atmosferă
din privirea ochiului ce vede
ca aievea tot în ce mai crede.

Tineri acrobați frumoși ce încă
n-au căzut de pe o sfoară-ntinsă
tineri măcelari cu fața plină
tineri visători de prin lumină
tineri magi visând pe Margareta
tineri geometri, și planeta
ba bătrână, ba adolescentă.
Numai iarba – ca oricând – atentă.

Tineri căror fetele le vin
lângă-o floare,
lâng-un strop de vin.
Ficși cum e orarul de la gară
străvezii ca foaia de țigară.

Sunt poetul vostru uneori
alteori – al ploii de pe trepte.
Alteori sunteți poeții mei
magi moderni cu fețe înțelepte.

Alteori tot Ea ne ia de mână –
poezie sau fecioară sau
peste toate și prin tot stăpână
nevăzută celora ce-o au –
și ne duce... Cum să n-o urmăm?

Eu – sărind din rime ca din cuie
voi – sărind din cifră-n cifră – și
când se face tot mai multă zi
doamna este, domnișoara nu e.

FILA CU SCHELE

Te temi ca zidul să nu se trezească
că nu-ți mai scuturi hainele de praf
și-adormi cu piatră albă pe obraz
vlăstar suav de viță țărănească?

Te dezmiardă-n marile orașe
fata zveltă, fiică a vitezei
ci în tine freamătă imașe
griji de-acasă, mugurii și iezii.

Îi răspunzi stângaci, dar ca în mituri
când o iei în palmă și-i propui
câmpu-ntreg cu florile la margini
Răutul cu valurile lui.

„Ești ciudat...", - răspunde oacheș fata
și se dă la umerii tăi lați
cum se dă sub piatră firul ierbii
când stau câmpii drepți și înghețați.

Cu o sfoară groasă de acasă
mi te legi de ziduri când ridici
ape și nisipuri în lumină
chipuri împietrite în chirpici.

Din ograda tatei poate-ncepe
școala asta, școala meseriei
și se duce-n ceruri ca Gagarin
și se-ntoarce fulger în pământ –
rădăcini de foc lăsând în urmă –
ca să-ncerce temelia vetrei...

Nu te supăra, Meștere, pe nepricepere
pe încă verdea lui îndemânare.
El a venit să-și altoiască seva
pe-un trunchi de piatră, e-n însurătoare.

FILA CU DOR

*Iar din supusă – te-aș mai vrea – sus pusă.
Și înzeuată în însingurare.
Cu revărsări de vorbe – tot mai rare.
Tot mai furată timpului, mai dusă.*

*Te-aș vrea ieșind din umilința asta
cum a ieșit din spuma mării luna.
De bate-n ușă dorul sau năpasta –
tu să deschizi, să le-ntâlnești totuna.*

*Și să-ți păstrezi chiar dreptul de-a cădea
cum cade apa stâncilor bătrâne –
dacă-n cădere se va mai afla
o șansă de-a răspunde și rămâne...*

FILA CU SARE

(Motonavei „Moldova")

Tu, frunză-a mărilor ce ești
curată ca o casă de la țară
cu brâie-albastre și cu brâu de spumă...

Mișcarea sării lângă pragul tău
lumina ce burează prin cămări
să fie sfinte, mai presus de valuri.

E numai numele? E numai firma asta?
Dar merele care se coc pe punte
panerele cu poamă ce se-adună
și demnitatea ce-o visăm mereu
și eu, și alții – nu aici o ținem?

Dar conștiința drumului și-a legii
de-a trece valul,
malul de-a-l vedea
dar mulțumirea oamenilor care
baut-au vin, mâncat-au pâine, sare
și au plecat mai luminoși c-o zi?

Un transatlantic trece pe alături
cu feeriile la bord, ne salutăm.

Și rămâném pe unda noastră veche
și rămâném pe unda noastră nouă
firávi cum e o floare la ureche
bogați cum e un strugur plin de rouă.

Am auzit că-aici la pragul Ialtei
când se adună moldovenii mulți
îi iei și-i porți departe-n largul mării
și îi înveți să stea copăcel
când nu e-un deal alături să te sprijini
și nu e codrul ca să-l chemi pe el.

Femei de-acasă, drept din câmp, din sfeclă
și mame ce-au lăsat tutun pe sfoară
s-au repezit să-și întremeze pieptul
cu gura asta de suflare rară.

Apoi se duc, le strălucește sarea
prin vii și prin tutun, și iar
tai brazdă-adâncă ce-o înghite marea.

... Ce m a r e ți-i răbdarea uneori
că rătăcind prin spuma asta deasă
zile și nopți, atâtea nopți în șir
n-o iei de-a dreptul – pe uscat – spre casă...

FILA CU LITERE

Ciripesc mașinile de scris
și în lemnul caselor sărace
și pe Luna care ne-a deschis
o cămară limpede ce tace.

Litere de plumb și de cerneală
cine să vă spele de spoială
cine să vă pună la-ndoială –
dacă lumea nu citește-n sală?

Ciripesc mașinile de scris
și e bine că nu se întreabă
cine le așteaptă, și ce vis
le gonește cu atâta grabă.

Toamnă e, din ce-am avut pe dealuri
mi-au rămas vreo două-trei cuvinte.
Să le semăn, să le dau pe valuri
să le las acelui ce nu minte?

FILA CU LAȚ

Iar poetul mușca din sine
ba o metaforă, ba un fior
și credea că-acesta e gustul luminii
și al mării, și al munților.

Ce metafore smulse-n durere!
Și spera, nebunul, spera
că o lume așteaptă și cere
cazna asta demonică-a sa.

L-au văzut nevăzut pe alee.
Și-o femeie frumoasă veni
c-o – la fel de frumoasă – idee.

Și au pus între ei o sabie.
Și o roză aprinsă au pus.
Și un val au adus, și-o corabie.
Și o creangă, în rouă, de sus.

Și-a văzut el acestea din poartă
și-a intrat, căci acolo-l chema
încercarea ce-alături așteaptă
de ciudata menire a sa.

FILA CU FIRE

... Unul pentru toți. Când dorm
din vale-n deal, pe vale, în cer
tu ești străjer al răsuflării lor
nădejdile răsar din scrumul frazei tale.

Ei, cei de-acasă
cu toate covețile și rufele lor
cu bucurii deschise lumii
și cu dureri mocnite-n piept
jucându-se în colbul drumului
ducându-și înțelegerea în cârje
într-o desagă – sarea și visarea -
te urmează prin străinătăți
cântăresc succesele tale
te mustră-atunci când rătăcești cărarea
și îți arată drumul înapoi.
Unul pentru toți. Acolo e tata și mama
și frații tăi nerăbdători,
și-acea cu ochii-n lacrimi.

Iar tu ești unul. Voievod
neales și nenumit, dar, totuși, voievod.
Prinț al cuvintelor. Maestru al metaforei.
Strălucitor ca libelula-n zbor.
Neputincios ca frunza ce răsare
pe-o ramură de soare-n ploaie.
Secerat de palide ambiții.
Trestie ce – vrând-nevrând – se-ndoaie.
Și rămâne. Dacă o mai lasă
îndurarea celor de acasă.

Ce-aș putea face? Cu ce v-aș apăra
de această neputință a mea?

Cum să mă-mpart
pentru a vă da partea cea dreaptă
pe care duhul vostru o așteaptă?

Cum să ascund hârtia asta scrisă
care nu-i bună nici de acoperiș
și nici de poartă, nici de fiert mâncarea?
Cum s-o păstrez ca-n semnele de-aici
să mai rămână, satule, obrazul Dumitale?

Am ajuns a duce povara încrederii.
Se crede că-aș putea face minuni.
Fiecare dintre noi avu un ceas, o zi
când a simțit firul de plumb
supraveghindu-i mersul.
Prin casele voastre mi-am uitat cheile
penița și celelalte unelte de înnegrit hârtia.

Cuvintele tot pe la voi le țin
acolo-mi este plânsul, bucuria.

Transmiteți din mână în mână ca pe o apă vie
din gură în gură – de se poate –
aceste fărâmături de veșnicie.
Că-aici – pe culme – înghețat-au toate...

FILA CU VIS

(tentația arhitecturii totale)

Proiectul meu s-ar vrea a fi
nu doar acoperiș
palme de piatră contra palelor de vânt
săgeți înfipte în căderea ploii
și stavilă puterii soarelui –
ci o prelungire a râsului tău
ca o rostogolire de alune
pe trepte albe la lumina lunii.

Praguri ca o deschidere din taină în taină
piețe asemenea poienilor – de nerepetat –
pereți ușori ca frunza pe coline.

Cum vom dura și când acest oraș?
Unde? Din ce? Acum! Aici!
Din ce avem. Din ce ne dă pământul.

Din lemn mirositor, din piatră albă.
Cu dealuri la picioare, cu știubeie
pe străzi și-n piețe, murmur neoprit
și cu izvoare ce trecând din piatră-n piatră
acolo, sub fereastra ta, vor zăbovi.

Vom învia betonul – sus – cu iederă
vom despica-n petale cotilețul
că nu e o mai veșnică lucrare
decât acea frumosului supusă.

Dar și prostia – de-o urcăm pe schele –
și lașitatea – de-o primim în suflet –
și răutatea – de-o purtăm în ochi –
pot să rămână. Au și ele-o șansă.

Amestecate-n piatră și beton
și-n ritmul străzii, și-n strâmtoarea asta.

Hai vino dar, sfințește-ne lucrarea
și-ngăduie-ne să-ți luăm măsura.
Să-ți respectăm în piatră întruparea.
Aici e sânul, iar aici e gura.

Iar inima coló – tânjind la malul mării.
Iar pe terasă – sus – alături lunii
pletele tale, aripi neadormite
rupându-se spre largurile lumii.

FILA CU ZBOR

I-am văzut aseară în dreptul Lunii
cu uneltele în spate
înotând printre nori
contra direcției vântului.
Aceeași nivelă la ochi
același fir cu plumb în gură.

Meșterii zburători...

O fi zborul o componentă
a meseriei lor
sau e ceva deprins în ore libere?
Dar a cosmonauților
profesie se cheamă zbor?
Acest total al deprinderii
pasiunii și inspirației
mai poate fi numit meșteșug?

Această cădere în sus
și-ntoarcere triumfală în hume
nu e a tuturor?

Voi, cei apuși între cărți
fetișizând unealta, crezul vostru
împleticiți în plasele strictei specializări
ce ați făcut cu partea voastră de zbor
de ați lăsat-o numai pe umerii astronauților?

Zborul – această consecință a toatelor:
priviți cum zboară prin apa serilor
zidirile suite peste zi
șoselele fugind în ceruri
ducând sudoarea clipelor și harul
iar voi vă adunați lângă pământ
în scoica palmei încălzind paharul...

FILA CU PUNȚI

Trăim între două civilizații.
Cea veche s-a-ncheiat.
Cea nouă e-n formare.
De-aceea e poetul ca un cactus.
Apropiați-vă, nu mușcă.
E-un tip cu ghimpii înăuntru.

Când sensurile sunt în frământare
metafora lor limpede-i pe drum.

Sau poate de când lumea
trăim între două stări?

Arșiță – ger, ploaie – omăt.
Deși e greu să mergi înainte
e și mai greu a merge îndărăt.

Dar și mai greu e să rămâi pe loc.
Nod al curgerii, înfruntare a vremilor
duel al amintirii cu uitarea.
A bate punți peste primejdii –
cum a spus despre Eminescu un poet de azi.

Terasă de pierdere, luminătoare
prin tot ce-apune și răsare.
Poetul – un astru trăind în lumina altuia.
O, zeilor, păstrați-vă uleiul!

Am înghițit atâtea amnare
atâta cremene mi-au spus că e în mine
dar scânteierea văd că nu mai vine.
Amnarele plodit-au amânare.

Sau poate mi-o stinge vântul
înainte de-a o vedea eu?
Sau poate totul flacără e
topindu-se pre sine mereu?

FILA CU ROUĂ

*Vă ascult – și toți aveți dreptate.
Acel de bate ori acel de-ndură
aceste valuri de singurătate
aceste izbucniri de dor și ură.*

*Acel de așteaptă ori acel de pleacă
acel de cade ori acel de zboară
cu tot cu fantezia lui săracă
cu lăcomia care-l și doboară.*

*Acel de scrie ori acel de tace
ideile în sine ca un domn
ce-a împietrit de-o mult prea lungă pace.*

*Acel de crește floarea și-o îmbracă
cu salbe rare rourând de rouă
și-acel care ne-aduce promoroacă
și-un teasc greoi la prag de toamnă nouă.*

*Iar uneori îmi pare că e unul
și acel de trece zvelt ca o chemare
și-acel de-o face galeș pe nebunul
și acel de tihnă-n lumea albă n-are.*

*De el mă tem, deși îi ies în cale
de parcă-aș vrea a strămuta ceva
din toată bogăția Dumisale
în torba asta palidă a mea...*

FILA CU CENUȘĂ

Răsare soarele ca un sobor cu o sută de capete.

Iertată fie sărăcia celor
ce-și dorm în astă clipă înălțarea.

Suind la cer trompetele luminii
au și străpuns cântările de păsări
cutremurând cărările cu pulberi
ce umplu marea, debordând pe maluri.

Păunul dimineții cu nestemate-n coadă
trecu peste păduri.
Și-o fată subțirică – Cenușăreasa poate? –
spală fântânile câmpiei
clătește vasele din care-avem a bea
mătură vatra și aprinde focul
ce ne va ține-o zi tovărășie
până departe, în puterea nopții.

Unde duci cenușa asta
de la începutul lumii
fato, cu căldarea ta?

Că e tot mai multă pară
și e tot mai harnic fumul
iar tu n-ai dormit demult
și-mi încurci – adesea – drumul.

Cine oare poartă vina
au nu soarele cumva
că e-n creștere lumina
dară și cenușa ta?...

FILA CU VÂSLE

Acel care apasă pe vâsle
să-și aducă aminte
cum aseară înainte de-a face dragoste
iubita lui – adunând palmele – se ruga
unei frunze, unei guri de aer
unui strop de lumină
s-o aibă – acum și de-a pururi –
în neadormita pază a lor.

Acel care apasă pe vâsle
cu valul pre valuri trecând
curat la suflet
și curat la gând
are două șanse de-a intra
în subteranele beznei
și una – de-a se-ntoarce pe uscat.

Acel care apasă pe vâsle
din ceru-ntreg își va alege-o stea
din toate amintirile – una –
iertați-i schema care-l va salva
acolo-n zori, în brațe cu furtuna.

Acel care apasă pe vâsle sunt eu
iar uneori – alunecând –
sunt cel agățat de vâslă
ca de ultimul gând.
Și-n gându-acela tu-mi apari
cu ochi întrebători și mari.

Totul e bine – mă vreau strigând – e bine.
Dacă ți-i greu – gândește-te la mine.

FILA CU PLIN

Îndrăgostiților le fie luna plină
corabia le treacă prin lumină
culcuș de umbre sus în flori să-și facă
cu miros tremurat de busuioacă.

Îndrăgostiților le fie neted drumul
să mi-i ajute cețile și fumul
și stelele din cer să mi-i ajute
din ce în ce mai limpezi și mai mute.

Îndrăgostiților le cânte vântul, focul
vâna izvoarelor ce-nvie locul
și pasărea pădurilor de fag
și-un corn chemând – din somn – un suflet drag.

Îndrăgostiților le tremure în gene
această rouă sfântă din poiene
acest ozon din pietrele de sus
această noapte care s-a și dus.

Acest prăpăd, această sete verde
care-ți mănâncă liniștea și-o pierde
care te-nvie și te urcă-n slavă
să mi te-aștearnă patimii – otavă.

De tot ce crește și de tot ce arde
îndrăgostiții aibă-n lume parte.
Că arderea – deși e din departe –
te mistuie, dar nu te mai desparte.

Îndrăgostiților le fie clipa scumpă
dacă-au știut s-o prindă și s-o rumpă.
Iar muntele încăruntit din zare
iar marea fremătândă la picioare

vor fi mereu dovadă orișicui
că te-a iubit și-ai fost supusă lui
suind din stânci în stânci, din teamă-n teamă
o împletire care vă destramă.

FILA CU MARTORI

Pingelele sunt roase, cafeaua e băută
hârtia se termină, poemul capăt n-are.

Am încercat hibridul – și e bun!
Acolo-n piață, în tăria zarvei
vom bea ultimul ban și vom pleca.

Ce e poemul? Poate o-ntâlnire
de stări aprinse, de porniri contrarii
de vorbe prăbușite în iubire
pe marginea vuindelor fruntarii.

Un martor al surpărilor de floare
un numitor al stărilor de dor
și-al jocului oglinzilor în soare.

Cel ce primește – parcă a și dat.
Iertat să fie cel care n-aude
cum murmură ca un știubei uitat
versul amiezii între frunze crude...

Sunt verb

VERB MATERN

Verde matern, verb matern –
Codrul te vede veșnic verde,
Nisipul te vede al nimănui,
Mutul te vede al mutului.

Harnic te văd dăruiții cu har,
Fără de sare – duhul sărac.
Marea îți soarbe cuvântul amar,
Munții cu fag stâncă te fac.

Când vorba mă minte alunec din minte
Și intru supus în infern
Decât să vântur pe vânt cuvinte
Din marele verb matern.

Mă văd prin vremi ce demult au apus:
În vârfuri de suliți e capul meu dus
Și-n urmă huma lacomă strânge
Verbe materne – lacrimi de sânge.

INVOC

Neajutat, ce-aș mai putea să fac?
De-atâta cu credință la-nceput
Invoc tremurul frunzei din copac,
Statornicia rădăcinilor din lut.

În veacu-acesta care multe știe,
Dar încă și mai multe le-a uitat,
Invoc cuvinte vechi de omenie
Pe care străbuneii mi le-au dat.

Apoi, îngenunchind cu plecăciune
În fața codrului crescut pe zare,
Invoc din hume forța atracțiunii
Care mă ține teafăr și-n picioare.

Și-abia atunci tulpina vieții mele
Încearcă-a sprijini cât pentru doi
Șuruburi zburătoare înspre stele
Și microscoape-ntoarse către noi.

CONJUGAREA VERBULUI „A STĂPÂNI”

Nimic nu pot a stăpâni.
Cum steaua nu poate stăpâni un izvor.
Cum miezul nopții nu poate stăpâni o zi.
Cum inima nu poate stăpâni un dor.

Nu pot stăpâni o inimă de frate
Că-n tot ce-i stăpânit nu e frăție
Nu pot stăpâni frunzele moarte
Că mâna mea nu poate să le-nvie.

Ochii mândrei cum să-i stăpânesc?
Eu adorm și ei mă veghează.
Roua, lacrimă din ochi ceresc,
Cum s-o stăpânesc în plină-amiază?

MAMEI

Mamă, tu n-ai fost la marea albastră,
Mi te-ai simțit deplină și fără malul mării.
Seara, din toate zările, peste căsuța noastră
Năvălesc aștrii prin pânzele depărtării.

Nu te-ai uitat la stele în văzul tuturor,
Iar marea ai văzut-o în vis și pe furiș.
Pe malul mării aspru și sonor
Eu urma ți-am găsit-o în pietriș.

Și cântecele tale le cânta în zbuciumare
Marea purtând corăbii ca surcele.
Iar tu stăteai pe prispa casei tale
Și nu-ndrăzneai a te uita la stele.

SĂ ZIC

Să zic că m-aş simţi stejar
Cu frunza-n nori, cu trunchi voinic,
Semeţ cum s-a văzut mai rar,
La drept vorbind, nu pot să zic.

Să zic că m-aş simţi un râu
Ce trece în galop nebun
Şi n-are-n lumea asta frâu,
La drept vorbind, nu pot să spun.

Întâi mi-i frâu ursita mea,
Apoi o sută de chestiuni,
Apoi dorinţa de a sta
În rând cu oamenii cei buni,

Apoi pornirea de a scrie,
Apoi o lacrimă amară,
Pe care din copilărie
Nu pot s-o dau din mine-afară.

ȚISTARII

Copilărie visătoare,
Umblai pe câmp după țistari.
În jur se zbuciumau tractoare,
Și-n găuri – mutre de tâlhari.

Spuneau cei mari: mănâncă pâine,
De-atâta nu ne-ajunge nouă.
Și ne miram că nu rămâne
Măcar vreun spic prin colb și rouă.

Iar noaptea-n somn fără de pace
Vedeam departe sub pământ
Și mori lucrând, și țistăroaice
Cum coc colaci și-i pun în rând.

Apoi veneau mugind tractoare,
Suiau colacii până-la unul,
Iar noi țipam în gura mare
Trezind țistarii și cătunul.

OGLINZI

Maimuța se uită-n oglindă,
Fierarul se uită-n scântei,
Pescarul – la crapul ce-l prinde –
Și toți se privesc doar pe ei.

La codri mă uit de aramă,
Iar dânsul la umerii goi,
Iar altul – la ușa din cramă –
Și toți ne privim doar pe noi.

Se uită luna în mare,
Iar vântul se uită-n alei,
Iar omul – la cal, de-i călare –
Și toți se privesc doar pe ei.

Mă uit la nebunul ce scrie,
Iar fata – la tristele ploi,
Iar șeful – la munți de hârtie –
Și toți ne privim doar pe noi.

APĂ VIE

Pe dealuri iarba arde-n soare,
Seceta bate în timpane.
Iar în adâncuri la strâmtoare
Stau treze ape subterane.

Sub coasa secetei se-apleacă
Si curpen verde, și pășune,
Și nucul mândru câte-oleacă.
Și-un om ceva din buze spune.

E-o rugăciune ori descântec?
Totuna n-are să ajungă
La apele ce-adâncul spintec
În luptă grea, în luptă lungă.

Dar dacă-asculți pământul mut,
Se-aud urcând în frământare
Grăbite ape dedesubt
Spre guri uscate de izvoare.

OSÂNDĂ.
SORȚI DE IZBÂNDĂ

Acum să-mi spui tu cine ești,
de unde vii și încotro te duci...
(Povestea lui Harap Alb)

Știu sute de cumpene grele,
Știu unde se-adună la pândă,
Și totuși mă duc înspre ele...
Osândă ori sorți de izbândă?

Curaju-nainte mă-mpinge
Pe trepte nebănuite,
Ori gheața primară din sânge
Și groaza fixată-n orbite?

Fac drumul făcut și de tata,
De parcă bătrânii n-ar spune
Că-adâncul fântânii e gata
Iar spânul capcanele pune.

Spălate de ploaie și geruri,
Văd oase albind sub negară:
E calul meu vrednic de ceruri,
Poveste străveche și-amară.

LEAR

Bătrâne Lear, la ce răscruce
De grele patimi omenești
Ai să-mi apari purtându-ți crucea
Copilului cărunt ce ești

Și ai să-mi dai toiagul tău,
Și-mpărăția destrămată,
Și monologu-n prag de hău,
Și nedreptatea pentru-o fată?...

În nopți de gânduri și declin
Eu simt pe frunte cum îmi crește
Și luminează-mpărătește
O coroniță de pelin.

PIERD BUMBII

Pierd bumbii, banii și mantaua.
Și tremur când mă bate vântul.
Și fug ades când văd că-i raua.
Dar încă n-am pierdut cuvântul.

Pierd firele de păr din cap,
Pierd dinții unul câte unul,
Iar griji de care-aș vrea să scap
Le port cu mine ca nebunul.

Adesea am pierdut prilejul
De-a sta cu înțelepți la vorbă,
Și de-a-mi uda un pic gâtlejul,
Și de-a primi ceva în torbă.

În schimb cu proști, cu alde mine,
Mă întâlnesc mereu, mereu,
Și poate-n loc să-mi pară rău,
Să vezi, că-mi pare foarte bine.

NEBUNUL DIN „A DOUĂSPREZECEA NOAPTE”

Lui D.Fusu

Râdea nebunu-ncet, cu jale,
Iar noi râdeam în gura mare.
Râdea de veacu-i crunt, mișel.
Râdeam și noi. Râdeam de el.

Râdea nebunul, că nebunii
De sus din tron vor să-i cuvânte,
Iar noi râdeam, că ei și unii
Merg șchiopătând, au coaste frânte.

Râdea. Râdea el singur, unul,
La uși închise și la porți.
Sfânt fum, se destrăma nebunul
Pândit de hohote și bolți.

GINGAȘ

Gingaș, mamă, m-ai făcut,
Și la somn, și la mâncare.
Scump la vorbă ca un mut,
Rușinos nevoie mare.

Nu pot suferi defel
Vântul dacă e prea rece,
Pumnul dacă-i de oțel,
Dorul ce ca vântul trece.

Nu-mi priește mai ales
Prea mult vin pe nemâncate,
Omul ce vorbește des
Și se jură că mi-i frate.

Mă-ntristează pe vecie
Tot ce pare-a fi, dar nu-i,
Și-nțeleptul care știe
Gândurile orișicui.

Când mă coasă și descoasă,
Căutând sufletul meu,
Firi moderne, ce vă pasă
De mi-i bine, de mi-i rău.

ISPITĂ

Nu de dușmani mi-i frică:
Ei îmi aprind cuvintele,
Ei îmi deschid mormintele,
Ei spada mi-o ridică.

Mă tem de ucenici.
De credincioși pitici.
De rugă și de somn
În preajma unui domn.

Versetul scris de mine
Cărunt pe ochi îmi cade
Cu blestem și lumine
Ca grindina în roade.

Mi-i dor de nemișcare
Ca norului de mare.
Și cad în necuvânt
Ca bobul în pământ.

SAMOGON

*Tu – samogon de samovar –
Ascunsă pătimașă breaslă
Năruitor lichid amar
Cotropitoare samuraslă.*

*Aici la rădăcina pietrei
Prin vorbe grele și prin fum
Tu – tată și toiag al vetrei?
De când, de unde, pe ce drum?*

*Când îmbrăcăm mireasa-n mirt
Când moașa pruncul vrea să-l scalde
Când pe sicriu pământul cade –
Lacrima noastră e de spirt.*

*Iar Doina – soră și lumină –
Cu chip frumos ieșit din minte
Își cântă versurile sfinte
Pe malul apei de rugină.*

CĂLĂTOR

Parcă-s aici, dar sunt departe.
Nici nu știu bine unde sânt
Când văd cum nucul se desparte
De rădăcini și de pământ.

Priviți-i cum retează nucii.
Sub nucii-aceștia prin balade
Treceau cu chiote haiducii,
Luceau sub lună ochi și spade.

Și de rușine că nu pot
Să le opresc toporu-acum –
Las capu-n jos. Mă simt netot.
Și dau în gropi când merg pe drum.

ARGHEZI

Arghezi, nume ce aduce versuri,
Arghezi, nume zburător, durut.
Arghezi, litere de lut
Arse la stelele din universuri.

Arghezi, glas întipărit pe disc,
Silabe ce urcă dealuri ca turmele,
Arghezi, păstor din pisc
Ce și-a uitat vârsta și numele.

Arghezi, duh din lutul românesc,
Arghezi, cele spuse și nespuse,
De-a lungul anilor te întâlnesc
Bărbați cu pluguri și femei cu fuse.

DESTIN

Tremur ca frunza.
Ca frunza mă nasc.
Sunt tânăr ca frunza.
Ca frunza mă duc.

Firav ca frunza.
Ca frunza mă tem.
Verde ca frunza.
Ca frunza revin.

În rouă ca frunza.
Ca frunza sub ger.
Fac umbră ca frunza.
Ca frunza blestem.

Tremur ca frunza.
Ca frunza mă zbat.
Vreau tihnă ca frunza.
Ca frunza, ca frunza.

DOR VIITOR

Trăiesc pentru dumnealui,
Pentru viitor, pentru surprizele lui.
Pășesc pe pământ
Nu pentru ceea ce sânt.

Pășesc, depășesc, dispar
Pentru singurul dar
De-a mă socoate un al
Câtelea, fără final.

Cu dinți de nisip și pământ
Mă va ajunge-ntr-o zi
Distanța dintre ce sânt
Și cine voiesc a fi.

IA TAURUL DE COARNE

Nu zic că nu.
Ia taurul de coarne.
Și bate-te cu toți neghiobii tu.
Și nu lăsa ca vremea să te-ntoarne.

Fărâmă piedici, vorbe și păreri.
Ascultă de chemarea ce te cheamă,
Aruncă-te din ziua ta de ieri
În ziua cea de mâine fără teamă.

Dar să n-ajungi cumva la clipa ceea
Când n-ai să vezi albinele cum zboară,
Cum iarba se-ndesește-n primăvară,
Cum tânără ca floarea ți-i femeia.

Să nu ajungi la zilele pustii
Când intri într-o joacă de copii
Și tu vorbești, dar ei nu te-nțeleg
Și li se strică jocul lor întreg.

Eu nu mă tem de răi, de ochii lor,
Mă tem de clipa asta care vine.
Privind o floare ninsă cu albine
Caut în suflet un uitat fior.

TRIPTIC

1

Ca să te-aud, vorbește-ncet,
Ca să te văd, stai mai departe,
Nu da din mâini ca să te cred,
ci-afundă-te nițel în moarte.

2

Încearcă marea cu piciorul
Cu gura și cu brațul tău,
Încearcă dragostea cu dorul
Și înălțimile c-un hău.

Încearcă cerul cu pământul,
Focul cu apa uneori,
Încearcă lumea cu cuvântul,
Încearcă piatra cu fiori.

3

Am încercat. M-am încurcat...
Vroiam s-o iau mai pe departe
Eram ca ceasul care-a stat
Și-n loc de opt arată șapte.

Și iar cerc dorul cu fiori,
Și cerc fiorii cu-așteptarea,
Și cerc iubirile cu marea –
Și-i vai de mine uneori...

REGIZORII

Trec regizorii de furnici.
Și trec regizorii de oameni,
Primii sunt prea mici.
Ceilalți cu ce să-i asemeni?

Ce pot adăuga neputerii
Și scădea din scăzut?
Dar înfloresc merii
Și ninge la semn nevăzut,

Dar cute îmbracă obrazul
Și viața e tot mai fugară
Și se preface necazul
În vinuri de rară amară.

Nopțile sfâșie zorii,
Vetrele zboară la astre.
Și se ascund regizorii
În spatele morților noastre.

SPECTATORI

Plăcere mai mare nu este,
Privești cum alții ca tine
De azi, de ieri, din poveste
Pe scenă fac rău ori bine.

Fotoliu-i comod și în jur
Parfumuri, tăcere, răcoare.
Pe scenă c-un tainic murmur
Eroul iubește ori moare.

E moartea la timp și e clară
Și e regizată-nțelept,
Și-o lacrimă vrea să apară
Pe gene, și-un tremur în piept.

Așa ne deprindem cu vremea
Cuminți să privim dintr-o parte
Cum omul cântă ori geme,
Cum intră în viață și-n moarte.

Dar ce ne vom face-ntr-o seară
Când toamna, de-afară, din ploi,
Destinul în prag o să-apară
C-un deget întins către noi?

HÂRTIA

Versurile noastre
Sunt scrise pe hârtie.
Nu sunt scrise pe cumpeni
Nu sunt scrise pe lespezi
Nu sunt scrise pe porți
Nu sunt scrise pe-o frunză verde.

Iar hârtia se aprinde ușor.
Se aprinde de la un rug
Se aprinde de la un chibrit
Se aprinde de la un scântei
Se aprinde de la un cuvânt.

Și rămâne un strop de cenușă,
Pe care nu mai citești nimic,
Barem cât citești pe-o lespede
Barem cât citești pe-o frunză verde
Barem cât citești pe-o aripă de libelulă în zbor.

CENTAUR

*Eu sunt acel pe care l-ați făcut
Din reguli și din piese de oțel,
E pieptul meu durabil ca un scut,
Iar inima nu știe-a plânge-n el.*

*Dar undeva-n montaj s-a strecurat
O deviere-a schemelor de har,
Sunt clipe când tristețile mă bat
Și mă încearcă dor fără hotar.*

*Atunci desfac tot ce-ați voit să fac,
Atunci dezgrop ce trebuia să-ngrop,
Atunci vorbesc ce trebuia să tac,
Și-n loc de ploaie vă aduc potop.*

*Atunci apar la praguri și vă cer
Să-mi dați o deplasare-n infinit
Unde coboară fulgere din cer
Și se preschimbă pietrele în mit.*

PÂNDA ETERNĂ

Iubito, te jelui că mături
Și scuturi, dar nu se vede.
Colbul se-ascunde în pături,
În perne și-n ochi se repede.

Spune-mi iubito, grijile, spune.
Noi avem aceeași cărare.
Ștergem de pe fețele lumii
Colb și uitare.

De pe frunze și cuvinte,
De pe lumină și dureri,
De pe vise și de pe morminte,
De pe ziua de mâine și ziua de ieri.

Cu mături de plop, tremurătoare,
Cu mături străvechi de stejar,
Cu mături subțiri de cicoare,
Cu mături de laur amar...

CERCURI

Lui V. Beșleagă

Lăsându-mă de fiare sfâșiat,
Am cunoscut deplina libertate.
Ideile s-au luminat cu toate
Și peste trupul meu s-au ridicat.

Amin – am zis acelui care-am fost
Și fricii lui cu ochi de buhnă oarbă,
Nimicurilor cu sau fără rost
Care-așteptau puterea să mi-o soarbă...

Dar limpede și-aproape zburător
Din depărtări revin la vechea vatră,
Unde-am visat și-am plâns cu capu-n piatră
Și unde am știut ce-nseamnă dor.

Vin nevăzut și nu mă pot desprinde
De troscotul ce crește peste prag,
De fumul care suie din hogeag
Și-n faldurile sale mă cuprinde.

SOLITAR

Cuprinde-mă cu liniște, pământule,
Cum te-am cuprins și eu cu zorul
Că am umblat la taine, destrămându-le
Viața ascunsă și sfărmând zăvorul.

Cuprinde-mă cu pace și cu verde
Cum te-am cuprins cu rebeliuni bizare eu
Ca și nebunul care nici nu crede
Dar nici nu poate fără Dumnezeu.

Adoarme-mă cu împăcare calmă,
Cum te-am trezit cu grele ne-mpăcări
Că-o soartă mi-am citit-o scrisă-n palmă
Și alta-n valurile de pe mări.

Auzi-mă cu visurile mele
Cum eu de-atâtea ori n-am auzit
Când mă chemai pe măguri între stele
La înălțare și la spovedit.

Adună-mă cu veșnicia care
Dă floarea, dă nisipul, dă pelinul
Că am trecut cu zile trecătoare
Fără să pot a-ți îmblânzi destinul.

Mândrie și răbdare

***

*Lângă munții-aceștia cu omăt
între ramii fremătând de flori
trebuia aseară să mă-mbăt
ca să uit că mâine pleci în zori.*

*Dar nici în pahar nu e uitare
cum nu e uitare peste maluri
când tresare marea-n depărtare
și își pierde tremurul pe valuri.*

***

Ce să fac cu-atâta soare
ce-mi străbate sufletul?
Ce să fac cu mări de aer
urmărindu-mi umbletul?

Dacă n-am cu cine-mparte
ce e dor și ce mă doare
ce să fac cu-atâta aer
ce să fac cu mări de soare?

***

*Îți amintești cum la câmpie
fugind cu ochii tăi, cu bolta
se destrăma în veșnicie
firul de apă zis Cubolta?*

*Copil crescut fără de tată
de-o mamă albă ca fuiorul
tu n-ai fost singur nici o dată
cum nu ne este singur dorul.*

*Și ai purtat un cer cu stele
un cer cutremurat de aștri
de la durerile acele
la clipele cu ochi albaștri.*

*Ținându-te de frate, soră
de liliac ca de un mire
mi te-ai făcut în care oră
atât de naltă și subțire?*

***

Din ziua când ne-am întâlnit
pe malul apei – zburători
și străvezii cum e un mit –
puteam să-avem vre-o trei feciori.

Unul cu ochi ca ceru-n mai
unul ca teiul sfânt în floare
unul ca sufletul din grai
sau ca un răsărit de soare.

Unul cu plugul și cu marea
unul prin nouri – meteor
unul cu dorul și visarea
plecându-se peste izvor...

Ziua când noi ne-am cunoscut
sub ploaia caldă din chindie
ce freamăt fu, ce cântec mut
ce zburătoare bucurie!

***

Ce iarbă crește blestemată
prin munții-aceia de omăt
ca fără tine nici o dată
nu vreau s-o știu, nu pot s-o văd?

Ce iarbă vălura cerească
în munții unde ne văzum
că stă și-acum să ne pândească
cosindu-ne la orice drum?

Ce iarbă sfântă și nebună
îmi crește-n prag – când râd și plâng –
sunând ca pulberea din lună
chemând ca taina din adânc?

Când adormim pe vis și rană
zboară prin cer din stea în stea
un fel de pasăre orfană
cu iarbă de nu-mă-uita.

***

*Sunt gata să beau și otravă
de-aș ști că în clipa aceea
pierd bruma aceasta de slavă
și-mi capăt din ceruri femeia.*

*Senină la suflet, curată
scutită de-o mare durere
ce-atunci când la prag se arată
clarul de minte ni-l cere.*

*Dar nu e otravă să poată
a prinde și iar a renaște
lumina căznită pe roată
lumina ce nu mai cunoaște.*

*Cu ochii în funduri de mare
cu spatele-n piatră de munte
aștept visător o plecare
și visele mele-s cărunte.*

***

*Frunză de pătlagină
mi-au trimis de-acasă.
O țin lângă lampă
când e ceața groasă.*

*Știu că nu se poate
să nu mă-ntremeze
frunza de pătlagină
ce-au sărit-o iezii.*

*Frunza ce-au spălat-o
ploile grăbite
și-au lăsat-o-n pace
turmele de vite.*

*Cum să pun pe sufletul
care lin mă doare
frunză de pătlagină
de la drumul mare?*

***

Când n-are putere să vină
și-l ține o falsă mândrie
ieși tu și adú-i în grădină
ulciorul cu apa ce-nvie.

Când vrea, dar nu poate să spună
și stă împietrit în tăcere
trimite-i o vorbă mai bună
arată-i un fagur cu miere.

Așterne-i o iarbă ce-mbată
ce-adună și nu mai desparte
așa cum femeile-odată
credință păstrau pân-la moarte.

Femeile-acele – icoane
la ele și azi se închină
orice bărbat care poartă
un suflet străpuns de lumină.

***

Pentru toate avem a răspunde
pentru seara aceasta cu lună
pentru marea ce tremură-n unde
când suflările noastre se-adună.

Pentru toate veni-va o plată
undeva ne așteaptă o vamă
o săgeată visând încordată
cum perdeaua de vânturi destramă.

E a noastră și clipa prea rară
și durerea ce-apoi o să vină
și tăcerea cu sevă amară
într-un nimb visător de lumină.

... Dar dacă n-ai purta un nume
și dacă nu mi te-aș cunoaște
ce rost ar mai avea pe lume
chiar cumpăna care mă paște?

***

Ne căutăm cu disperare
ne despărțim cutremurați.
De unde-atâta grabă oare?

Înfiorați de veșnicie
trăim nu clipa de acum
ci ne-ntrebăm: ce o să fie?

Visând o stare și mai dulce
partea mai bună din ce-avem
o cam scăpăm și ea se duce.

Stim noi că-asemeni clipe sfinte
vom întâlni în viitor
când până și trecutul minte?

***

Bobi sositori, bobi sositori
o să picăm de sărbători
ca tunetul venind din nori
peste câmpiile cu flori.

Găsiți o apă prin fântâni
să ne spălăm pe ochi, pe mâini
că așteptând de săptămâni
ni-s ochii lacomi și păgâni.

Și-apoi, spălați, să stăm puțin
cu sufletul întreg și plin
în fața stiblei de pelin
ca-n fața cănilor cu vin.

Să ne privim, mândro, adânc
senini ca frunzele din crâng
că ochii-aceștia dacă plâng
lumina toată-n ei o strâng.

***

Nu știu: iubirea ajută
firului firav de iarbă
să crească în pulberi și-n ploaie –
dar simt că nu-l calcă.

Nu știu: iubirea-i mai dulce
ca sarea ori ca pelinul –
dar cred că ea nu întunecă
tot ce e viață.

Nu știu: iubirea e-aripă
sau poate-i o piatră pe suflet –
dar văd că ea nu închide
porțile binelui.

Nu știu: fi-va în stare
să-aline și ultima-mi clipă –
dar cred: nimănui, nici o dată
nu-i tulbură duca.

***

De la pat până la vatră
din durere-n bucurie
este-un prag ori poate-o piatră
căreia i-am zis mândrie.

Cum din vară până-n toamnă
de la vis la întrupare
este-o cale ori o vamă
căreia i-am zis răbdare.

Flăcări am luat în spate
m-am legat cu ele bine
dar păcatele cu toate
scai se țin și-acum de mine.

Pe-o cărare de cenușă
într-un răsărit de soare
am să-ți bat din nou la ușă
iarbă sfântă, născătoare.

***

Am aprins stelele, am deschis florile
cu dragostea am încercat tăria
încât parcă-am zice odată cu zorile:
ne-am făcut, într-un fel, datoria.

Pe la cine n-am fost –
să ne ierte
porțile pe care nu le-am deschis –
să nu ne plângă
atâtea lucruri
frumoase și drepte
nu le-am văzut,
nu ne-au găsit încă.

Oricât de minunată
oricât de amestecată cu zborul –
partea care ni-i dată
e bine măsurată
deși noi doi am vrea
s-o măsurăm cu dorul.

Să ne ierte bucuriile
cu care nu ne-am cuprins
clipele pe care nu le-am sărutat
acuma când ni-i drumul nins
nici asta nu e un păcat.

Sufletul toamna

ȘI DACĂ…

Și dacă se pierde râul
cu tot cu izvoare în luturi
cine să poarte, teiule
floarea ce-o scuturi?

Și dacă murgul apune
pe cine să-l cheme colina
și-n vale cui să-i cânte
din stele – lumina?

Și dacă pasărea piere
la mijloc de cântec pe creangă
cine să știe că mie
draga mi-i dragă?

Și dacă pădurea se duce
pe urmele frunzei în fum
cine să-mi spună: Ioane
mai stai înainte de drum?

DIALOG

– De unde vii așa pe sus
și nu ca oarecine?
– Eu vin pe sus că singur nu-s
copiii sunt cu mine.

– Dar poți aceasta dovedi
cu lumea față-n față?
– Eu nici a fi, nici a iubi
nu știu cum se învață.

– Și dacă ai inima lor
de ce tristețea ta e trează?
– Pentru că-atunci când arzi de dor
cenușa te urmează.

– Dar dacă zici că totu-i ars
de ce ești așteptare?
– Poate că partea ce-a rămas
încă n-a dat în floare.

NE FUGE LUMINA...

Lumea prin tine se ține:
râul dormind sub omături
cerul sclipind de albine
floarea, copiii de-alături.

Prin tine, suflare ce cântă.
Prin tine, vis ce veghezi.
Cu lacrima-ți sfântă
mă naști și mă vezi.

Prin tine încerc a cuprinde
tot ce pierdut-am uituc
tot ce mai pun în cuvinte
și-n brazda ce-o duc.

Ne fuge lumina pe-obraz
ca roua în pâine
iubita mea zveltă de azi
iubita mea albă de mâine.

MI S-A FĂCUT

Mi s-a făcut ușor pe suflet
când am simțit că iau cu mine
din ce-a fost patimă și zbucium
doar amintirile de bine.

Mi s-a făcut tăcut pe suflet
când am simțit că nu sunt multe
acele amintiri zburânde
cu aripi de furtună smulte.

Senin mi s-a făcut pe suflet
când am simțit că nu-s nici grele
cum e fiecare clipă ruptă
din firul existenței mele.

Adânc mi s-a făcut pe suflet
când am simțit că-i cântec iară
lumina lină ce mă poartă
lumina care-mi fu povară.

Salcâmul din prag

SALCÂMU-ACESTA CARE-MI CREȘTE
din pragul casei părintești
la frunză-i tânăr, iar la gânduri
e ca bătrânii de demult.

Salcâmu-acest cu frunza rară
cu trunchi brăzdat de semne-adânci
fântâna, casa și suflarea
mi le-a cuprins cu rădăcini.

***

M-AM ÎNTORS ACASĂ CA UN NU ȘTIU CINE
care-și lecuiește rănile cu sare.
Basmele ce mă țineau și-ncă m-ar ține
s-au topit ca ploile-n ogoare.

Mintea m-a găsit ori mă mai cată?
Vârful care-i, unde-i rădăcina?
Fug de bezna cea încătușată
și mă bate-n prag de zi lumina.

Dar se lasă ca din cer spre mine
părintește-un braț muncit și greu.
E bunicu-n hainele luminii?
E salcâmul, e salcâmul meu.

***

EL, ÎNSTELATUL – AȘA SALCÂMULUI I-AM ZIS.
În fiecare ghimpe ține câte-o stea.
La focu-acest eu cărțile mi-am scris
și le-am stropit cu roua lui cea grea.

***

IAR NOAPTEA SALCÂMUL ERA PLUGAR.
Cu rădăcinile ara câmpia vădană.
Cu frunza măturat-a cenușa
și focul de pe rană.

***

*DIN PARADA ARBORILOR CARE
au umplut și râpile, și dâmbul
eu prefer salcâmul.*

*Cine trece
dincolo de apa limpede și rece
pe tărâmul secetei, s-o sece
secerându-i ghimpii și veninul
dacă nu salcâmul?*

***

*DE CE PE TINE TE-AM ALES
și te-am adus din crângul des
la pragul casei părintești?
Salcâmule, eram copii.*

*Intrase seceta-n povești.
Stăpânul nu era acasă
și lumânarea tremura.
Iar noi, frate-de-lemn, să știi
trăiam sub ocrotirea ta.*

***

„POFTIM, SALCÂMULE, LA MASĂ.
Mai odihnește-ți frunza, frate.”
„Vă mulțumesc, dar și izvorul
nu are tihnă pân-la moarte.”

„Poftim, salcâmule, în casă.
Că prea te bate ploaia, vântul.”
„Vă mulțumesc, dar nu mă lasă
nici rădăcina, nici pământul.”

***

CINE ARE UN SALCÂM NU E SĂRAC
chiar de crengile salcâmului poame nu fac.

Noaptea doarme liniștit, că hoții
un salcâm nu pot fura în toiul nopții.

Ziua umblă drept și zâmbitor
parcă i-a-nflorit în suflet un ogor.

***

*„DURERE A ALTUIA TU O SUPORȚI
ca pe un dar cu multe ace
ce ți-a căzut, din cer, la sorți.
Mai înțelept ea nu te face.”*

*„Dar dacă facla-i mută, grea
îți luminează inima?”*

***

CÂND VEI ÎNTÂLNI UN SALCÂM SALUTÂNDU-TE
să știi că ai de pășit peste-un prag.

Când vei întâlni un salcâm înflorit
să știi că dragostea ca un fulger te caută.

Când vei întâlni un salcâm rourând de albine
umblând și cântând
să știi că toate capcanele care te așteptau
au putrezit, s-au prefăcut în frunze.

***

SALCÂMUL NU MI-I RUDĂ
ci frate de simțire
coleg de drum, de soartă
concetățean de plai.

Eu cred în legătura
ce poate să existe
între un om cu vise
și-un realist copac.

Că totul pân-la urmă
se-adună, se-mpletește:
gândirea mea cu vrerea
care o poartă el.

Nici val nebun de ape
nici brațe de furtună
de-aicea nu ne-or smulge
decât îmbrățișați.

***

*MĂ TEM DE O MEMORIE GĂURITĂ –
sită prin care trece uitarea.
Fără memorie bătrânii munți
n-ar recunoaște printre nouri marea.*

*Memoria e țara unde ne vom întâlni,
copacule însingurat.
Iar până atunci la umbra ta
de muchiile vieții gândirile îmi bat.*

***

PĂRINTE, LOCUL UNDE-AI STAT
și-ai întâlnit lumina
s-a prefăcut în pașnic sat
și-a înflorit grădina.

Părinte, focul ce-ai purtat
și-ai spus că este dor
fidel prin vreme te-a urmat
și s-a făcut izvor.

Părinte, unde nu mă duc
câmpie văd muncită.
Și foame nu mi-i. Sus în nuc
tu mi-ai lăsat o pită.

***

PĂRINTE, ALĂTURI DE SOARE
tu ai iubit câmpia.
În insomnia lui să-ți fie oare
și ție veșnicia?

Amândoi v-ați risipit făptura
și sămânța bună, omenoasă
peste dealuri unde arătura
aștepta ca o mireasă.

Când îl văd cu fruntea în sudoare
cum se lasă după zare luminatul
în amurg, părinte, mi se pare:
soarele își caută fârtatul.

Coroana de umbră

ÎNVĂȚĂTORII DE LA SATE

*Mă rog pentru învățători
acei zidiți între caiete.
Mă rog de voi, băieți și fete
cei necăjiți de multe ori.*

*De rămâneau și ei plugari
ca frații lor legați de fire
poate că-aveau azi nervi mai tari
și-o mai înaltă prețuire.*

*Deși chemarea – vreau s-o spun –
își face datoria sfântă
și c-un cuvânt, dacă e bun
și dacă el binecuvântă.*

*De tineri au plecat din sat
lăsând acolo loc de casă
și-un plug să iasă la arat
și dragostea cea mai frumoasă.*

*Să nu uităm, să nu uitați –
s-au dus setoși de-nvățătură
copiii satului curați
sfioși, cu „bună ziua”-n gură.*

Cum au trăit? Cartofi prăjiți
de-aveau – părea că au de toate
înaripați și-nsuflețiți
că tinerețea totul poate.

Au prins mai mult sau mai puțin
dacă-au avut de unde prinde
al cugetării dulce chin
descoperind și noi cuvinte.

Au sclipuit cum au putut
bani pentru-o carte sau o hartă
pentu-un album ce-a încăput
celebre opere de artă.

Când s-au întors – ei nu mai sus
au vrut să fie ca oricare
dar fiindcă-aveau ceva de spus
cum orice spirit tânăr are

au ars, s-au dăruit de tot
dacă nu toți – majoritatea
mergând cu satul cot la cot
topindu-și – primii – sănătatea.

Le-aduc o floare în pridvor
ca o lumină-ntârziată
și-mbrățișez – cu viața toată –
risipa sufletului lor.

UN MOD DE A FI

Tot ce vă spun nu e nou pentru voi.
O știe oricine mai bine ca mine.
Și boarea de vânt, și frunza-n zăvoi.
Și firul de apă doinind sub coline.

O știe hârtia, paharul la cină
o știu telefoane cu limba prelungă.
O știe copilul, acel de-o să vină
cândva să ne spună: rușine, v-ajungă!

Avem slăbiciunea de-a nu ne cunoaște.
De-a nu ne susține, de-a nu ne cinsti.
Bârfeala un pic mai devreme se naște
decât se așteaptă și ar trebui.

Vorbesc doar de unii, nu toți și nu toate
vizați sunt aicea, există imuni
la bârfă sau alte mărunte păcate
de ei se zvonește că-s demni și că-s buni.

Vorbesc doar de unii pe care îi știe
ciudată, dar vie, simțirea ce-o am:
cu unu-s prieten, în ospeție
la altul nu umblu, al treilea mi-i neam.

Ogorul, se știe, azi nu se împarte
e-n glie și-n om o simțire comună,
Și plaiul, și graiul, și ochiul din carte
păstrate se cer de un stil ce le-adună.

De atâta mi-i soră făclia ce arde
aici în fereastră, acolo-n cuvinte
și sus – peste toți – în zvâcniri
de stindarde
și dincolo-n preajmă de umezi morminte.

Iertată să fie, de-i teamă deșartă
dar inima iarăși mă doare sub haină:
vreun frate, probabil, defaimă cu artă
pe altul. Acuma, la oră de taină.

FOCUL DIN VERB

Câștigă-acela care scrie
retras nu în singurătate
ci în trezia ce se zbate
pe-un muc de flacără târzie.

Mi-i cumpăna în ospeție.
Și brațele îi ard mocnit
până-n tulpina pururi vie.
Caut cuvânt de antracit –

călit de vremi și de tăceri
de rezistență la situații
purtat de multe generații
venind de dincolo de ieri.

De-l voi găsi – e un noroc?
De nu-l găsesc – va fi ocară.
De-l vom găsi – vibra-vor iară –
cioban și turmă – la un loc.

ARATUL PE HÂRTIE

Să nu ne facem neamul de ocară
când observăm că nu e totul bine.
Știind de calea lui cea dulce-amară
să-i mulțumim că este și ne ține.

Să nu ne facem neamul de pomină
lăsându-ne pripit de plugărie
că prea de-un timp se cheltuie lumină
arându-se de-a surda pe hârtie.

Din colile ce-s în birouri scrise
nu crește spic, nici ramul nu înfloare.
E bună cifra, dar în loc de vise
sub lună numai cifrele să zboare?

Gliei mereu îi tot jurăm credință
dar satele le părăsim cu-ncetul.
Rușinea fugii astea în ființă
o simte și plugarul, și poetul.

ÎNTOARCEREA FIULUI ÎNCĂRUNȚIT

Bună seara, margine de sat.
Bună seara, crâng al reveriei.
Bună seara, vița mea de vie
cu toiagul de beton armat.

Bună seara, pașnice izvoare.
Bună seara, dealuri retezate.
Bună seara, blândelor mioare
firule de iarbă de sub roate.

Bună seara, fetelor frumoase,
palide ca frunza de tutun.
Bună seara, cuiburi, ape, case.
Bună seara, plaiule străbun.

Bună seara, vorbelor bătrâne.
Bună seara, cântecelor noi.
Bună seara, codrule de pâine
mulțumim că nu te lași de noi.

Bună seara – zic – și clipei mele.
Bună seara, somnule ce vii.
Bună seara, frunze, roiuri, stele
care mă petreceți în tării.

PĂRINȚII

Se dedică jubileului de aur al căsătoriei
părinților mei Ștefan și Eufimia

Mi-a dat tata lemn de casă
lemn de brad și de stejar.
Mi-a dat mama cântec rar
ca un strug de tămâioasă.

Mi-a dat tata chef de-a-ntrece
și la harță, și la zis.
Mi-a dat mama în bariz
lacrimă de mentă rece.

Mi-a dat tata braț fierbinte
șansă de a fi cum sânt.
Mi-a dat mama tremur blând
lângă vatra ce asfinte.

Mi-a dat tata minte trează
calcul rece ca un scut.
Mi-a dat mama dor tăcut
inimă ce sângerează.

Mi-a zis tata de lumină
să-mi fie pocalul plin.
Mi-a zis mama să revin
lângă ea, sub o colină.

POEȚII ȘI PROZA VIEȚII

Dar Eminescu mai înseamnă mers pe jos
cu traista pe lungul drum de țară
nu doar Luceafăr – sus și maiestuos –
peste durerea brazdelor, amară.

Desprinderea de vetre și pământ
să fie oare-un drum către Luceafăr?
E trist să rușinăm acel cuvânt
care-i direct pentru că-i teafăr.

De proza vieții de-or fugi poeții
cu ce se va alege adevărul?
În ciuda gerului ce-l caută și-a ceții
a înflorit la noi în cântec mărul.

Mașinile la alte munci au plan.
M-am înhămat la carul cu cuvinte.
Luceafărul răsare peste lan.
Luceafărul ce tace și nu minte.

SĂRUT PĂMÂNTUL

Din cer nu cade mană nici la noi
pe-acest pământ care-i numit Moldova.
Ba de un timp e cerul mai zgârcit
peste-așteptările destul de multe.

Avem străvechi și tânăr obicei
de-a pune oaspeților mândră masă
de s-ar părea că în fiecare zi
ne războim cu stoguri de plăcinte.

Și trece-un timp, și auzim apoi
că de mult vin cât le-a ieșit în cale
cu toasturi fâlfâite la ospăț
ei nu țin minte când și unde-au fost.

Când fălcile lucrează peste plan
stă spiritul uitat, și de rușine
nici nu-ndrăznește să ia loc în cerc
sau țopăie și spune pătărănii.

S-au înmulțit butoaiele de-un timp
că nu încap în beciuri și-n hambare.
Iar unii dorm în ele somn adânc
deși n-o fac, o știm, pe Diogene.

Nu ni-s cumetri norii de pe cer
și nu avem cu grindina relații
cum, din păcate, jos încă se fac
prin cunoștințe trepte și destine.

Sămași ai mei, colegii mei cărunți
să însușim aceste dure lecții
luându-ne în mâini ca la-nceput
că nu suntem elevi la pauza mare.

Cu cei doi ochi pe care-i vrem curați
să ne privim cumva de la o parte.
Să zic ori nu că asta ne-ar prii
chiar dacă-am trage-o țâră cu obrazul?

Doină răsare din pământ și neam.
Și nu mâncarea, cheful, băutura
sufletul plaiului l-au modelat
ci suferința, omenia, dorul.

Sunt păcătos și eu nu că nu știu
elementar această-nvățătură
ci că îmi place larma lângă-un vin
trezia când se duce la culcare.

De-aceea ies la aer și îmi spun
vorbe banale care le uitasem.
Sărut zăpada, aerul sărut.
Sărut pământul care mă trezește.

UN ȘIR DE SCUZE

Își cere scuze că există.
Își cere scuze că pășește.
Își cere scuze că respiră.
Își cere scuze că zâmbește.

Își cere scuze de la tine.
De la o umbră-și cere scuze.
De la șoferi când trece strada.
De la cuvântul de pe buze.

Își cere scuze-ntins ca struna.
Își cere scuze rupt de șale.
Își cere scuze dintre roze.
De la un colț, de sub portale.

De-un timp îi tremură genunchii
cocoașa-i crește în spinare.
Pierdut-a văzul și mirosul
și guturai la vorbă are.

Zău, nu știu: face carieră
prin scuze și închinăciune
sau nevoit de-o-mprejurare
el altceva nu poate spune?

Oricum, m-am săturat de dânsul.
În altă parte facă-și placul.
Mă tem că fără nici o scuză
de-l prind – o să-l trimit la dracul.

Dar când ne-am întâlnit în curte
sub vântul cu fiori de gheață
eu m-am uitat c-un fel de milă
la temeneaua lui de-o viață.

STRĂLUCIRE

Fugit irreparabile tempus...
Vergiliu

Fără vârstă e apa
a ei strălucire.
Fără vârstă e viața
izvorând din iubire.

Și doar clipa aceasta
ce dă-n floare și ține
e de-o vârstă cu roua
e de-o vârstă cu mine.

LA DOUĂ SUFLETE

Să nu mă certați cu prietenul meu.
El este fratele curcubeului
și nu al păunului.
Adevăr grăiesc vouă.

Să nu mă certați cu prietenul meu
pe mine, cel care scrie cu o pană țepoasă
de parcă ar murui în perete
un chip de scaiete.

Să nu mă certați cu prietenul meu
căruia, inofensiv fiind
alebardele eu i le duc
dar el nu le vede –
închipuie un verde
care ne crede.

Vai mie, l-am rănit
cu lama frunzarelor.

Să nu mă cerți cu prietenul meu
zbârnâitoare săgeată-a persiflării!
E-adevărat, noi două firi avem și două nume
dar mai avem – îți amintești? –
la două suflete
atâtea flori
atâtea răni comune...

AUD

Unui critic încruntat

Aud bârfeli în jurul poeziei:
că-ar tăinui ceva în sân, sub coastă.
E-adevărat – răspund. Dar nu o piatră
ea poartă-acolo, ci o inimă. A noastră!

A tuturor! A celor din câmpie
care înghit și colb, și-azur, și fum
dar pâinea ne-o aduc cu bucurie
la mesele comune de acum.

A tuturor! A celui ce dezgheață
metale din a rocilor găoace
însuflețind cu propria lui viață
oțelul ce-n lumină se preface.

Nu căutați sub haina poeziei
ea nu e curtezana care se despoaie
spre-a face după plac prostiei
când se adună gură-cască droaie.

Un fel de viță verde din vecie.
Umbrește ochii luminați de dor.
E cântecul un nimb ocrotitor.
E lacrima un strop de apă vie.

Aud bârfeli care vor trece – fum
ce se ridică și dispare-n vânt.
Dar poezia va rămâne. Acum
și-ntotdeauna pe pământ!

SUB LAUDE

Tot ce-i atins de laudă – dispare.
Am lăudat cetățile – și nu-s.
Păduri am lăudat cu disperare –
Pădurile de pe la noi s-au dus.

Încât mă tem să laud astă pâine
Și apa de la gura ălor mei,
Parfumul sfânt al florilor de tei
Și tot ce-n noi statornic mai rămâne.

Între cuvânt și grele necuvinte
M-am rătăcit ca-n plase un strigoi –
Și, sfâșiat, de-acolo iau aminte
La foametea de laudă din noi.

Oile albe, oile negre

LOCUL DE MUNCĂ NU ÎL CEDEZ...

*La masa de scris
în creștetul nopții
în gheara durerii
în roua din vis
în fața acelui
care mă-nfruntă
eu locul de muncă
nu îl cedez.
În țarc de pahare
de cupe spumate
când fratele-mi toarnă
sau, poate, licheaua
când suie șerpește
otrava, uitarea
spre creștetul care
e rece și greu
în fața ninsorii
ce sufletu-nghează
eu locul de muncă
nu îl cedez.*

În fața femeii
ce văzul mi-l leagă
cu brațul, cu pleata
cu genele sale
orbit de nesațiu
sau mut de-ncîntare
eu locul de muncă
îl pun lângă noi.

În pară și-n rouă
muncit de-amândoi.

SALTUL DIN EFEMER

Nu se poate trăi în șabloane.
Nu se poate pune obloane
între gândul ce vine de-afară
și suflarea ce stă în cămară.

Prin zăpadă pe drum înghețat
gândul vine ușor și curat
la simțirea legată în casă
ca un văl tremurat, de mireasă.

El e solul ajuns lângă prag
și săgețile gerului trag
în a inimii sale lumină.
Dar aleasa ezită: să vină?..

CAVALER AL CEASULUI SUPREM

Steaguri de fum
sfâșiate de vânt
s-au zbătut între cer și pământ.

Ploaia a venit, s-a lăsat
și cu bandaj de pânză vie
rana țărânii a legat.

Soarele și Luna
mi l-au cunoscut.
Până-a venit muma

au vegheat pe rând
la capul feciorului
învelit cu pământ.

Cu baștina-n urmă.
Cu apusul în față.
Sub a stelelor turmă.

Suie amețitor spre cer
fumul vetrei de-acasă.
Morții merinde nu cer.

Vreau în poem să te chem
ostașule care te-ai ridicat
și-ai rezistat în ceas suprem.

Ai apus, dar mai întâi ai spus.
Ți-a coborât la căpătâi
un sol al stelelor de sus.

Părea o simplă tinichea.
Dar timpul a trecut și steaua
acum e de lumină grea.

Mai grea ca marmura, ca plânsul.
Dar nu mai grea ca lutul țării
care te-a-nveșnicit într-însul.

ÎNTĂREȘTE ȘI ÎMBĂRBĂTEAZĂ

Se dedică lui Ion Hadârcă

Ca și cum ai fi
în beznă o rază
întărește și îmbărbătează
înflorirea zorilor de zi.

Ca și cum ai fi
însăși lumina
susține floarea și-albina.
Ajută-le a se găsi.

Ca și cum ai fi
greul pământului, dorul dorului
cântă-i ceva la ureche izvorului
să nu se mai poată opri.

Ca și cum ai fi
eliberat de gravitate
ridică mândru anii tatei
și-nvață-te a-i nemuri.

Ca și cum ai fi
astrul cel din amiază
întărește și îmbărbătează
iarba care te va coperi.
Ca și cum ai fi.
Ca și cum ai fi.

REZISTENȚA SPIRITUALĂ

*Printre armele de importanță mondială
ale unui popor
forța cugetului, rezistența spirituală
ar fi prima în ordinea lor.*

*Tăria de caracter care-o ai
lumina, pivotul convingerii
te pot ajuta mai dihai
ca dracii sau îngerii.*

*De-i omenesc imboldul și țelul
el electrizează văzduhul.
Așa a fost cândva călit oțelul.
Așa se va căli acum și duhul.*

*Dacă se retrage până și metalul
rezistă – dură – ideea, gândirea.
Rămâne uneori de strajă malul
când apele pornesc. Și ține firea.*

Cheme-te iscusit peste mare.
Cheme-te cu furtuni de ovații.
Cheme-te cu toți lăutarii.
O operă, un suflet mare
nu crește-n drum – printre migrații.

Cenușa vetrei ți-i avere.
Cutremurat – cu ea rămâi.
Tot ce e vânt ca vântul piere
iar norul nu e căpătâi.

Nu doar – ridicat sub obuze –
te poți înălța și-ndrepta.
Floarea minciunii pe unele buze.
Numele Patriei în inima ta.

LA LEADOVENI ÎN PREAJMA MAMEI

Vin la maica la mormânt
și rămân fără cuvânt.

Vin cu lumea în comun
și nu pot ce vreau să spun.

Vin la mama singur cuc
și nu-mi vine să mă duc.

Vin la mama om bătrân
și tot vreau să mai rămân.

Și pernuța ei de lut
vreau s-o-ndrept și s-o sărut.

Uite, mamă, la nepoți
că i-ai mângâiat pe toți.

Uită-te și la copii
că au fire argintii.

Uită-te că am ajuns
om cu vorbe rare uns.

Cu onoruri în amiezi.
Numai tu nu mă mai vezi.

Și nu poți să îmi citești
strofele ca pe povești.

Mamă, n-am să cred în veci
că-ai rămas în brațe reci.

Că te ții și te alini
tot cu negre rădăcini.

Că lumina cea de sus
pentru tine a apus.

Că înghețul cel de jos
te-a ajuns până la os.

Nu-mi lua cuvântu-n rău:
trupul meu e trupul tău.

Dorul care e mai drept
l-ai purtat și tu în piept.

Pomul tău cu bucurii
a rămas pentru copii.

Numai setea grea a mea
mamă, nu e setea ta.

Mamă, două fete ai
și-un fecior cântând la nai.

La năiuțul de cuvânt
logodit cu cântec sfânt.

La năiuțul care-a zis
despre noi și despre vis.

Jumătate în prier
jumătate prins de ger.

Al luminii pelerin –
eu tot vetrei mă închin.

Am copii cu chip senin.
Sufletul de ei mi-i plin.

Ori uita-m-or, ori cu ei
vor spori și anii mei.

Port în mine amintiri
ca pe niște vechi zidiri.

Port cu mine zile noi
ca pe turmele de oi.

Iau vinuț și-l picur jos
peste bulgărul setos.

Până ne vom întâlni
beau lumina cea de zi.

Până voi rămâne-aici
între dealuri mari și mici.

Iată, mamă, am venit.
Sărut lemnul înflorit.

Sărut cerga ta de lut.
Iarba verde o sărut.

ELEGIE PENTRU SOȚUL NECUVINTELOR

1

Dintr-un sentiment de rușine – se pare –
Poetul și-a ascuns partea-i de durere
după starea poeziei, transparenta, care
peste ruperea de oase se vrea mângâiere.

Din când în când, din gând în gând
bătea la ușă de cuvânt:
lasă-mă să intru, să nu mor
cu visele, cu tot cu dor.

2

Eliberat de rime
el se lega tăcut
ca robul, ca zeul, ca nime
de foc și de lut.

El rupt a fost – cum s-a aflat –
rupt între zbor și dor.
Fără de margini conturat.
Al nimănui, al tuturor.
Din stea descălecat.

3

În cinstea zilei harul său nuntea.
În cinstea serii care se lăsa.
Nu mă priviți, nu mă priviți – zicea.

... Vulture, sol al bolții luminoase
și tu, eterna, blânda mea furnică –
luați povara lacrimii apoase
de pe Poetul care se ridică.

MELCUL ȘI STEAUA

Steaua îi făcu din ochi.
Marea se revărsă peste mal.
Melcul își urmă drumul.

Steaua coborî pe munte.
Pădurile de cetini se topiră.
Melcul își urmă drumul.

Steaua sorbi izvorul.
Albia apei plesni.
Melcul își urmă drumul.

Steaua își puse cercei de chihlimbar.
Cerceii rouă se făcură.
Melcul își urmă drumul.

Steaua îi căută urma.
Îi auri calea, osânda.
Melcul își urmă drumul.

Steaua se dădu peste cap.
Se prefăcu într-o salcie.
Melcul își urmă drumul.

Salcia se dădu peste cap.
Se prefăcu într-o fată cu părul despletit.
Melcul își urmă drumul.

Îmbătrânită, fata se posomorî.
Se prefăcu în muma pădurii.
Melcul își urmă drumul.

Baba aduse o torță.
Dădu foc la iarbă, bătu cu grindină frunza.
Melcul își urmă drumul.

Baba îl împresură cu munți.
Cu păduri țepene ca peria.
Melcul își urmă drumul.

În locul stelei pe cer rămase o gaură neagră.
Gaura înghiți stelele, luna.
Melcul își urmă drumul.

Apoi răsări soarele.
Vedeniile nopții se topiră.
Melcul stătu la popas.

Spicul scăpă o lacrimă.
Mioara, luminată, glăsui.
Melcul porni din nou.

Postume

SUB ARIPĂ

M-am născut sub aripi.
Nu mă lovea ploaia în creștetul capului
Vântul nu-mi frigea ochii.
Cerul nu-mi inunda nările,
Deasupra – numai aripi
Dedesubt – numai aripi.
În miriște nu-mi spărgeam degetele
Pe ape înghețate nu-mi trosneau ciolanele.
Împrejur – până azi – numai aripi.
N-am voie să mă rănesc de propriile mele
contradicții.

Nu mi se recomandă
Să-mi amețesc mințile
Cu prea multe întrebări.
E de dorit
Să tot fiu ocrotit de aripi.

Aripi moi pe scaun – să nu-mi obrintesc șezutul.
Aripi moi peste gene – să nu mă terorizeze
depărtările.
Aripi legate de țipete
Ca țipetele să fie amuzante,
Aripi legate de răni
Ca rănile să pară flori,
Aripi legate de cuvinte

Pentru ca versurile să se desprindă de acest
pământ
Și să se ducă dracului pe vânturi
Ca niște blestemate jucării.
Și peste toate un glas patern:
– Cel care trăiește sub aripă
La ce să-și crească aripi?

CLOPOT MUT

De limba clopotului spânzură frânghii,
De frânghii spânzură mâini,
Clopotul se clatină peste câmpii
Trăgând întruna văzduh în plămâni.
Clopotul alungă iepurii și ciorile,
Stârnește ecouri în frunzișul cel crud
Macină strigăte, macină sforile,
Și doar oamenii nu-l aud.
Oamenii care de frânghii trag,
Oamenii care crâșcă din dinți,
Oamenii care ară și rag,
Oamenii cu ochii de sfinți.
Sforile se încordează, sforile
Limbile, limbile se zbat
Ciorile se sperie, ciorile,
Ciorile peste cetate și sat.
Ciorile peste cimitirele vechi
În care pasc vaci slabe,
Ciorile peste ochi și urechi,
Ciorile peste silabe.
Clopotul mut cu vine pe frunte
Bubuie neauzit
Limbile lui, limbile multe
Rag sfărâmate de zid.
Iar oamenii trag, trag de frânghii
Până se fac stane de piatră.
Așchii, ce-or sta pentru vecii
Înfipte în inimi și-n vatră.

***

Și zbor prin codri. Sunt iscoadă.
Îl caut pe Ștefan cel Mare.
Vor ochii mei întreg să-l vadă
În za de-oțel, neatins, călare.
În spate săbiile se rup
Săgețile dau în stejari
Am cal căzut și răni pe trup
Buze uscate, ochii mari.
Și văd prin genele-afumate
În față veacuri viitoare
Războaie, lanuri înspicate,
Dar nu-l văd pe Ștefan cel Mare
Și m-aș întoarce înapoi
Dar văd Chilia, rană-adâncă,
Și el la Putna doarme încă
Și nu se scoală pentru noi.
Rămân în urmă ani, poiene,
În față sate ard pe zare
Dacă-s acolo moldovenii,
Acolo-i și Ștefan cel Mare.

***

Mie îmi face ziua bună
Și-o floare răsărită-n drum,
Și-un cer spălat abia-n furtună
Și peste vatră-un fir de fum
Și-un om plimbându-se-ntr-o doară,
Și-o frunză într-un vârf de nuc,
Și-un fulg de nea ce-n tihnă zboară
Prin anii repezi ce se duc.
Mie îmi face ziua rea
Și-un singur om fără rușine
Care iubește țara mea
Pentru că-aici îi este bine.
Mie îmi face ziua rea
Chiar și-un cuvânt, de nu-i cuvânt
Chiar dacă-i scris de mâna mea
Și laudă acest pământ.

MINCIUNA

Minciuna se vrea necesitate.
Și cocoțată sus
Cu laba peste masă bate,
Semn că are ceva de spus.

Minciuna vrea să nască minciuni.
Minciuna cea progresistă
O critică pe bunică-sa de luni până luni
Și-i spune că nu mai există.

Minciuna vrea să dovedească peste tot,
Și la îndrăgostiții ce admiră luna,
Și la deștept, și la netot,
În fața ei suntem totuna.

Și-așa cum se modernizează toate
Sunt rând pe rând inventate
Necesarele minciuni, nemuritoarele,
Pentru toate orele și popoarele.

Vedeți câtă muncă, talent, energie,
Ce firească dezvoltare.
De ce să nu-i dăm autonomie
În suflet la fiecare?

DREPTUL POETULUI

Port o piatră în gură
Ca să-mi șlefuiască cuvintele,
Cuvintele de dragoste, cuvintele de ură,
Cuvinte tăcute ca mormintele.

Port câte-un izvor de lacrimi sub gene
Ca să-mi spele privirea
Când mi-o îndrept spre sate moldovene
Acolo unde crește nemurirea.

Port cuțite în inimă adânc
Pentru ca să n-adoarmă cumva
Atunci când strig ori plâng,
Atunci când mă cheamă Moldova mea.

Îmi port fruntea legată cu proverbe
Și cu poveștile acestui pământ
Pentru că mintea fără oprire îmi fierbe
Și nu vreau să înnebunesc prea curând.

Sunt tinerel ca o viță în mai,
Chiar mâine poate-am să fiu bătrân.
Nu-mi dați tihnă pe-această gură de rai,
Dați-mi zilele care-mi rămân.

***

Și când va fi ca să dispar odat'
Nu vreau să mă destrame crematoriu-n fum.
Să mă duceți la țintirim în sat
Și să-mi săpați o groapă lângă drum.
Și să-mi puneți o piatră sus la cap
Că iarba singură mă crește împrejur
Și vântul, răvășind-o, va alerga la trap
Și Răutul va curge cu purpur.
Să nu uitați de piatra ce v-am spus
Că dacă în viață se întâmplă multe
La pietrele de pe morminte sabia se-ascute
Eu vă visez numai cu fruntea sus.

POEME

MELCUL

I

Scriu cu dor
și scriu cu vis
pentru cine mi-a trimis
trei melci vii
și unul mort
înveliți în foi de cort
din pânză de tort în tort.

Melcii mei au dispărut:
unu-n cer
și altu-n lut
unu-a spus că nu-i născut
ultimul a cam tăcut.

Mi-am pus melc la pălărie –
pălăria a-nflorit.
Ne-am pornit până-n grădină –
drumul nu se mai termină.

Frunză verde ploi uitate
m-am luat cu melcul frate
și-am ajuns să port în spate
sărbătoarea-n jumătate
și păcatele – pe toate...

II

*Printre pietre mari de rouă
auuu, auuu, auuu, auuu
trece-un melc cu casă nouă
auuu, auuu, auuu, auuu
și coarnele amândouă
auuu, auuu, auuu, auuu.*

*Melcul poartă frunză-n frunte
iară casa lui e munte
care taine multe-ascunde.*

*Dinspre munți spre veșnicie
trece melcul pe moșie
cu un corn înfipt în glie.*

*Ară sare, crește floare
ară floare, crește soare
crește soare și dispare.*

III

Trece-un melc pe val de mare
cu ploile în spinare
și setea în cingătoare.

Duce ploile acasă
însă marea nu mi-l lasă
și lumina îl apasă.

Uite-l nu e, uite-l este
uite ploaia peste creste
ca lumina din poveste.

Ploaia se topește-n pâine
și de astăzi către mâine
numai setea lui rămâne.

IV

Rapsod stingher
cu casa-n spate
trăind în ea
pe jumătate.
Pe jumătate
în cetate
și restul –
dincolo de ea.
Pe cine
îl pândește riscul?
Pe-acel ce urcă
dealul, piscul
pe jumătate
în cetate
și restul –
dincolo de ea.
Pe cine
îl ajută lutul?
Pe-acel ce-și ține
duhul, scutul
pe jumătate
în cetate
și restul –
dincolo de ea.

Pe cine-l vor
cânta poeții?
Pe-acel ce
înfruntând nămeții
ori curgerile zbuciumate
pe jumătate
e-n cetate
și restul –
dincolo de ea!

V

Vine melcul pe cărare
cu pâinică și cu sare
să-ntâlnească mândrul soare.

„Toată frunza de pe vale
trimite măriei tale
sănătate și-nchinare”.

Dară soarele nu-l vede
de atâta lume verde
care poartă floare-n plete.

Și stă melcul la cărare
cu pâinică și cu sare
întâlnind pe fiecare.

VI

Vino iar spre dimineață
dar nu-mi trece peste față
cu urzeala ta de gheață.

Când suflarea mea ușoară
parcă moare, parcă zboară
sus la cerul de sineală.

Și mă du pe-o cale lină
cale verde de hodină
la coliba ta senină.

De-om găsi coliba spartă
ne-om opri lângă o piatră
și sub ea ne-om face vatră.

VII

Femeie, gură de floare
și tu îmi semeni
cu un melc.

Oare nu ca el
mi te deschizi
la primele semne
ale luminii și căldurii?

Oare nu ca el
mi te aperi copilărește
cu o crustă
de vorbe grozave?

Oare nu ca el
mi te scuturi
fulgerată de îngheț
alături de floarea devreme
a migdalului îngândurat?

Abia atunci
când te cuprind
în brațe
te urci la cer
pe crengile luminii.

VIII

Melcul m-a poftit la nuntă
dar o vijelie cruntă
cu pământul se înfruntă.

Drept cadou la-nsurătoare
eu i-aș duce ramul care
după ploaie-a dat în floare.

Dar și ramul este mire
și-i legat cu mii de fire
de colinele iubirii.

Să-i duc iarbă de acasă?
Dar și iarba e mireasă
până va cădea sub coasă.

IX

Melcul melcului îi scrie
pe-o frunză ruptă de vie
la margine de câmpie.

Ba cu lacrimă sărată
ba cu visul ce-l îmbată
când soarele se arată.

Nu știu când și nici de unde
cu litere mari cărunte
celălalt îi va răspunde.

Dar privind cum suie-n soare
tremurata lui scrisoare
vrea și inima să zboare.

X

Lâng-o palidă lumină
unde-i tihnă de grădină
pe cine-l aștepți la cină?

Dus e astrul la culcare
apa murmură-n izvoare
iară luna nu răsare.

Lângă piatra mesei tale
vine ceața de pe vale
și bea rouă din pocale.

Calea Laptelui cea vie
se apleacă din tărie
să-ți poarte tovărășie.

XI

Dragă melcule
privește horbota de floare
ce urcă neoprit pe crengi –
e oastea melcilor
de care am uitat și eu, șu tu
e oastea melcilor
urcând la cer
ca să încheie-o socoteală veche
sau poate ca să domolească
izvorul marelui îngheț.
De-ai ști cum te invidiez
când mi se pare
că sunt un val
izbit de mal
în brațele atâtor valuri
de întuneric și lumină
intrând la nesfârșit în mine
tot mai rotund
și tot mai mic
sub cochiliile de vorbe.
O, melcule, ce-mi dormi pe scut...

E timpul
să mai ies la drum.

XII

Când am chef, melcule-frate
dau și hainele din spate
și paralele pe toate.

Dau vinul cu tot cu vie
cântecul ce-mi place mie
și gândul din scăfârlie.

Muzicanții, musafirii
cântă-n lumea fericirii
cântece de nemurire.

Brrr, ce noapte-ntunecoasă
prin pădurea asta deasă
du-mă, melcule, acasă.

XIII

Cine, melcule, te-nvață
că graba-i la suprafață
și se duce ca o ceață?

Cine, melcule, îți spune
c-o fugă se trece-n spume
iară spumele n-au nume?

Ori pământu-ți este frate
și nu vrei a te desparte
de ieșirea lui din moarte?

Ori în ceruri mai ai neamuri
care-ți flutură la geamuri
lună, soare, stele-n ramuri?

XIV

Ochii, maico, ce-mi văzură –
trei melci cu zăbala-n gură
înhămați la o trăsură.

Și-n trăsură Grâul Verde
bucuros că își revede
dealurile sale-ncete.

Sta pe capră conul soare
roțile erau izvoare
loitrele dădeau în floare.

Iar când au ajuns la munte
auuu, auuu, auuu, auuu
melcii au intrat în umbre
auuu, auuu, auuu, auuu
și în pietrele rotunde
auuu, auuu, auuu, auuu...

CAVALERIA DE LĂPUȘNA

(Poem dramatic din epoca lui Ștefan cel Mare)

Ștefan-Vodă către Daniil Sihastrul

„În apropierea or. Neamț, în Valea Albă, pe locul numit mai târziu Războieni, oastea moldovenească... a suferit înfrângere."

„Istoria R.S.S. Moldovenești", Chișinău, 1984

„Și au întrebat Ștefan-Vodă pre sihastru ce va mai face, că nu poate să se mai bată cu turcii: închina-va țara... au ba?"

Ion Neculce, „O samă de cuvinte".

Vin' de-mi zi, părinte, în atâta chin
Nu-i mai bine oare țara s-o închin?

Fierul și cu focul vor a o răpune.
Ce-ar fi să primească umbra Semilunii?

Sabia nu taie capul ce se pleacă.
Țara mea bogată a mai fost săracă.

Ca urgia veacul să nu ni-l străpungă
nu-i mai bine oare să jertfim din pungă?

Dar mă-ntreb, părinte, să răspund nu-s gata:
de-am primit întregul, să-l dăm cu bucata

celuia ce pruncii-n ieniceri ni-i schimbă
ca să-și uite neamul și străbuna limbă?

Suflet ce se naște în creștinătate
să-l învețe-n datini și în cruce-a bate?

Unde vom ajunge de-om fugi ca lașii?
Ce va zice lumea și – de-or fi – urmașii?

Oh, nu-i dulce viața când îți pleci grumazul,
când rușinea roade duhul și obrazul.

Când îți lasă-n blide din a sa gustare
cel ce-i peste tine lucitor și mare.

Stupi îi duci la Poartă, heleșteu cu pește.
Pâinea el ți-o taie. De vrea – te hrănește.

De vrea – te alungă și îți zice câine.
Greu de omul care om și-atunci rămâne.

Dar mai bine-i oare dacă Țara toată
va cădea cum cade pâinea secerată?

Înspre partea asta cine să îndrepte
ceasul cel de tunet al răsplății drepte?

De fugim în peșteri, de intrăm în stâncă
cui lăsa-vom țara care-i vie încă?

Eu te-ntreb, părinte, și te rog a-mi spune:
mai avem noi vreme pentru rugăciune?

Daniil Sihastrul către Ștefan-Vodă

Roagă-te, Mărite, nu tărăgăna
pentru Țara asta, că-i aleasa ta.

Lacrimă în poală, lumânare-n casă,
ea-i vădana care dată ți-i mireasă.

În arsura cărnii, în botezul muncii
ia-o cu ce are: jalea ei și pruncii.

Asta vi-i nuntirea, asta ți-i coroana:
sabia de zestre, sufletul și rana.

Fii păstor cât crezul încă te mai ține,
dușmanu-i mai multu, nu-i mai drept ca tine.

S-a aprins prin țară focul la colibe,
du-te pe la staniști, ușile deschide.

Răscolește-n vetre plânsul și tăciunii.
Unii te vor crede, blestema-te-or unii.

Unii n-or deschide, alții te vor plânge,
ți-or spăla cămașa cea-n bujori de sânge.

Iară sus pe munte unde domni sunt bacii
și cu brazii care cugetă în pace

vei găsi și oaste, vei găsi și pâine,
că pârjolul trece, muntele rămâne.

Ștefane, feciorul astei Țări bătute
de nemila sorții, scoală-te și du-te.

N-am turnat în cupă, nu ți-am dat merinde,
sunt sărac la astea, am numai cuvinte.

De ți-au mers la suflet, ia-le-n drumeție.
Domnul să te-ajute, Țara să te ție.

Ziceri care însoțeau călătoria vieții din munte spre câmpie, din leagăne și vetre către masa tăcerii

Ciopleşte lemnul cu secure de lemn.
Cele sfinte nu se ascultă cu urechi nespălate.

Cărbunele potolit te arde mai tare.
Când adevărul plesneşte, nu-l încleie minciuna.

Să nu cârpeşti haina murdară.
Fapta cu gândul ca aţa cu acul.

Drept ca funia în sac.
Şi-un sac pustiu nu e de aruncat.

Dacă te piepteni noaptea – te mănâncă lupii.
Dacă pizmuieşti – te mănânci singur.

Să nu iei cu mâna gunoi de pe mătură.
Să nu porţi gunoiul pe limbă.

Cine tace – treabă face.
În tacul trăieşte dracul.

Calul bătrân cunoaște multe drumuri.
Iar drumul cunoaște pe cel care-l calcă.

Să nu dormi când asfințește soarele.
În fiecare zi altul e răsăritul.

Lumea se împarte în teritorii
dar e a vieții sau a morții.

Nu clopotul turlei, ci clopotul florii
vestește cântarea ce-i soră cu zorii.

A fi mare nu-i mirare.
A fi om îi lucru mare.

Ștefan-Vodă către țară

„În anii domniei lui Ștefan-Vodă cele mai îndelungate și mai grele războaie au fost purtate de Moldova împotriva cotropitorilor turci.”

„Istoria R.S.S. Moldovenești”

Să vărsăm în ape fierea și otrava
de la mare până în târg la Suceava.

Să tăiem copacii codrului pe unde
haitele de pradă cată a pătrunde.

Să stârpim în lapte pe câmpie grâul,
fără pod să curgă în bulboane râul.

Să le iasă-n cale bătătură rasă
unde-a fost pădure, sat și pom, și casă.

Ciorile din zare, corbii negri-n stoluri,
cât e lungul țării să le dea ocoluri.

Să-i cuprindă setea și să mi-i usuce
cum se uscă-n soare, fără coajă, drucii.

Să-și înghită limba, la ospăț să taie
lutu-n hrinci ca pâinea, și să bea văpaie.

Barba lor cea rară să se-ntindă, tare,
bună de frânghie la spânzurătoare.

Să le fiarbă-n mațe ca-n ceaune apa,
să le-ajungă-n suflet fără grabă țeapa.

Risipiți pe dealuri, semănați pe vale,
ciuma să-i frământe, moartea să-i potoale.

C-au suit în suliți, ca să-i vadă-o lume,
pruncii din Moldova, inima din mume.

De-au poftit pământuri și-au visat belșuguri
bourul să-i are cu mai multe pluguri.

Codrenii din Lăpușna către Ștefan-Vodă prin gura lui Arbore, prisăcarul

Noi suntem cu tine, Doamne Voievoade,
dar ni-i greu să punem foc în aste roade.

E păcat să-ntuneci apa din fântână,
mâna care spurcă poate fi stăpână?

Mâna care taie codrul – se usucă,
mintea care-o poartă e-o minte năucă.

Azi tăiem salcâmii, mâini tăiem stejarii,
și din Țara asta ce rămâne oare?

Viața noastră, Vodă, ia-o de se cere,
să ciuntim Moldova nu avem putere.

Ce-a crescut cu veacul și cu mila sorții
nu vom pune astăzi sub toporul morții.

Nu ne spune legea și nu spun bătrânii
ca să facem fapte rele ca păgânii.

Codrul din Lăpușna, Doamne, nu se pleacă,
că atâta are Țara ta săracă.

Așa e Orheiul, așa sunt Corneștii:
noi în frunză verde ne zidim, firește.

Am murit din veacuri, vom muri azi iară,
dar din osul nostru – codru să răsară.

Călăreții noștri care trec ca ceața
prin pădure noaptea – nu-și acopăr fața,

nu-i rănește ramul, nici dumbrava deasă,
căci cunoaște drumul cel care-i acasă.

Călărimea asta, a Lăpușnei ceată,
ți-a salvat coroana, Doamne, nu o dată.

Călărimea asta fără de pereche
cât e lumea nouă, cât e lumea veche

din păduri de-a dreptul peste dușman cade
noaptea către ziuă cu-ale groazei spade.

Un vârtej de suliți, săbii și ciomege,
un vârtej de patimi răzbunând o lege.

Cine știe-a face harțe mai nebune
de îngheață-n ceruri semnul Semilunii?

Nu tăiem pădurea, că nu ai oștire
codrul să-ți reteze întru pustiire.

Ștefan-Vodă la ospăț

*Turnați în pahare, aprindeți rășină
să fie mai multă curată lumină.*

*Că este-o jivină ce-i fără de moarte:
trădarea de țară, vânzarea de frate.*

*Cu capete multe, cu vorbele drese,
îi place să stea cu Vodă la mese.*

*Îi place să-și toarnă, îi place să beie,
să pună-ntre sfetnici a vrajbei scânteie.*

*Că stau câte-odată și cuget: din toate
cu asta mai tare cel veșnic ne bate.*

*Aduceți lumină și vin în clondire,
iar cine mi-i dúșman – să-l văd din privire.*

*Să-mi spună în față, aici să mă-nfrunte
de are pricine și tot le ascunde,*

*de crede că-n țară nu am ascultare,
de știe că răul prieten mă are.*

*Aron ticălosul ucis-a un frate,
vândut-a o țară cu-altarele toate,*

*și eu vă mai spun cât se toarnă în cupe
că Iuda trăiește și vrea să ne pupe.*

Boieri dumneavoastră, în codrul de-acasă
pe unde e sihla ca pânza de deasă

se-ngroapă comori, de ar fi să mai fie
ca pizma cea rea s-o-ngropăm pe vecie.

E greu fără-un frate viteaz și cuminte,
dar dacă îți fură moșia și-o vinde?

Dar dacă pândește din umbră-o coroană,
jungherul și-l scoate să-ți umble în rană?

Dar dacă muierea ți-o prinde s-o pună
feciorul cel fraged în doi să-l răpună?

Că-așa mi-a fost unchiul, iar moartea lui tata
așteaptă demult omenește răsplata.

Boieri dumneavoastră, codreni de ispravă,
să bem pentru țarina asta moldavă

bătută cu lacrimi, muncită în sânge
că ea ca o mamă pe toți ne va strânge,

dar nici după moarte iertare nu știe
acel care neamul și-a dat în robie.

Gangur, pârcălab de Orhei, la ospăț

E greu să ne fii ocrotire, mărite,
de crezi că ți-i curtea o hidră ce-nghite.

Când ai la hotare mereu dușmănie
de ce și ospățul osândă să-ți fie?

Trăind între câinii păgâni ce ne latră
și noi să rămânem cu inimi de piatră?

Îmi iartă cuvântul sau bate-l în gură,
dar Vodă-Alisandru cel Bun cu măsură

știa a răspunde, la bine – cu bine,
cu-ncredere chiar către târguri străine.

Cum creștem noi țara, copiii, nepoții,
de-o fi să le spunem că lași sunt cu toții?

Și frate să știe că fratele-l vinde,
că pizmă se-ascunde și-n tainele sfinte?

Ce facem atuncea cu legea creștină
când dreptul pe strâmb îl jelește și-alină?

Eu știu că e vremea azi tulbure tare,
dar seacă ni-i viața de-i numa-ncruntare.

În orice pahar de căta-vom otrava
tăria vom pierde-o, vîrtutea cădea-va.

Orheiu-i cetate cât nuca, viteze,
dar străjile ei sunt cinstite și treze.

Cât piatra nu-i pusă, se ține-n parcane
și, poate, se ține și-n vorbele mamei

ce-a zis: pârcălabe, tot mama îți spune –
mai multe-s pe lume ursitele bune.

Când gata-s de moarte săgețile tale –
luminii se-nchină verdeața din vale.

Săgeata și iarba nu cântă-mpreună.
Dar tu cu iubirea întâi te adună.

Cu lacrima zilei te spală pe față.
Cu sovestea care trufia îngheață.

Boieri dumneavoastră, cinstită-adunare,
să bem pentru mame și graiul cel mare,

să bem lângă Ștefan, stejar în furtună,
să bem pentru Vodă și voia lui bună!

Ștefan-Vodă pe malul Răutului

Poprit-am oștirea la Răut, la pește.
Ce lună pe dealuri se-arată și crește!

E-o lună rotundă ca pâinea pe vatră,
ca vorba ce tace în poartă de piatră.

Ce-avem că oriunde în lume ne-am duce
carasul de-acasă ne pare mai dulce?

Puținul ce-l are aici sărăcia
e multul pe care nu-l cumpără mia.

Ni-i banul ținut nu în pungă umflată,
ci-n palma cea caldă și aspră de tată.

În palma prădată, în palma deschisă,
în palma cu plugul și sabia scrisă.

Acuma oștenii vor face o zeamă,
o zeamă când pofta din moarte se cheamă,

o zeamă de pește cu dresuri de iarbă
ce fierbe în străchini și curge pe barbă.

Să-mi puneți trei fire de foc pe movile.
Să-mi dați lângă Răut trei pașnice zile.

Din cimbru poiana-mpletește coroană.
Pun foi de pătlagină vracii pe rană.

Un loc ca acesta răscumpără-o viață.
De parcă-s copil și văd munții în față.

E luna întreagă. Așa o să-apună.
Oștenilor țării le zic noapte bună.

Gândul lupilor tineri din codrii Lăpușnei

„Pe unde falnici sunt stejarii
Și deși la umbră – nucii,
Poteci ca lupul cine are?
Doar vântul și haiducii."

Cine e tare în picioare
și ascuțit la dinte
a lui e prada ce răsare
și crește înainte.

Decât să fii vânat ca prostul –
mai bine fii ogarul,
de nu-i cunoști pădurii rostul
ești ca bătut cu parul.

De-ai încolțit cârlana-n turmă
să știi că și la anul
te va împinge vechea urmă
să amăgești ciobanul.

De dormi prea mult și scurt ți-i saltul,
de nu ți-s ageri dinții
îți va călca bârlogul altul,
copiii și părinții.

Noi nu purtăm cojoc de oaie
și nu umblăm cu bâta.
Dar că năravul nu se moaie –
el ne-a rămas, atâta.

Din umbra codrului cel mare
noi ne rugăm la lună:
de va vedea încăierare
la nime să nu spună.

Cine-i fricos și n-are vână –
să dârdâie de frică.
E pofta noastră azi stăpână
pe deal și în vălcică.

Năvala sângele-ncălzește,
în joc ne pune blana
că-l doare și pe-un lup, firește,
ca și pe-o vulpe, rana.

Să tremure din măruntaie
corcitul și mișelul
că vine-a ghearelor văpaie
să le încerce felul.

Când vulturul se dă în pradă
și ursul cată stupul –
din plinul vieții n-o să scadă
pe unde-a trece lupul.

Îndemnul lui Grozea, căpitan de hotar

Ca lupii cei tineri
și noi, căpitanii,
vrem fapte de arme
cât tineri ni-s anii.

Vrem steagul Moldovei
cu bouru-n steme
să fie chiar steagul
de care se teme

și-acel care are
putere ca tine,
cetăți să împungă
și-olaturi străine.

Că umblă Columbul
ca lupul pe mare.
El Lumea cea Nouă
supusă o are.

Iar Spania, țara
de maluri scăpată,
întinde azi spada
cea lungă și lată.

*Vrea lumea întreagă
în două s-o taie
cu lancea, cu pâra,
cu limbi de văpaie.*

*În numele crucii
ridică pe ruguri
fecioare și pune
noroade în juguri.*

*De vorba lui Marcul
Cezarul se leagă
ce-a zis că-a lui țară
e lumea întreagă.*

*Când umblă pe ape
și regii, și ducii
la una li-i gândul:
pământ să apuce.*

*Stejarii Moldovei
nu-s buni ca să fie
corăbii de luptă
purtând vijelie?*

*Să tragem cu tunul,
să zboare surcele
din prada cea smulsă
cu gheare mișele.*

Sau poate-i mai bine
să-aducem în Țară
și straja, și robii,
și prada, că-i rară?

Din lumea cea veche,
din lumea cea nouă
măcar o bucată
ne cadă și nouă.

Să vezi moldoveanul
de-ajunge el rigă
cum pune pe masă
cam tot ce câștigă.

Că stăm în Lăpușna
ca cloșca pe ouă.
Nici capul nu scoatem
de ninge, de plouă,

de tună în lume,
de-i hâtră tăcere.
Ștefane, ne strigă
și cheamă-ți boierii!

Testamentul lui Ștefan cel Mare

„A fost cel mai mare om de stat aflat pe tronul Moldovei în toată perioada feudală."

„Istoria R.S.S. Moldovenești"

Să-mi tragă clopotele-n deal
la vreo biserică de țară
de voi cădea în foc și pară
și-aluneca-voi de pe cal.

Când mă veți pune în mormânt
cu-alai modest sau jale mare
să nu așterneți dezbinare
peste o palmă de pământ.

Să nu vă-ntreceți la omor
pentru vedenii mari, deșarte
că toate vin când scrie-n carte
și toate trec la vremea lor.

Să țineți codrul de stejar
că mi-a plăcut cântarea-i sfântă
și pe acel care frământă
mana Moldovei – pe plugar.

Să nu scuipați acel Izvor
care a cerului lumină
privirii voastre o închină
și omeniei tuturor.

Să-aprindeți candela-n lăcaș,
dar, mai ales, lăcașe sfinte
să-aveți în fapte și cuvinte
ce vor rămâne la urmași.

Eu n-am poftit meleag străin,
să nu râvniți moșii vecine.
Bătuți de-ți fi – să faceți bine
și să muriți cu chip senin.

Ștefan-Vodă
către meșterii necinstiți

Se miră când vin pe la noi musafirii
că rup de la gură și fac mănăstire.

Eu vreau ca monahii prin rugă și posturi
să afle a vieții pornire și rosturi.

Dar uite că-n veghe se mistuie unii
iar alții se fac lăcomoși ca tăunii.

Mai rău ca lăcusta ce vine de-afară
e-un popă fățarnic cu rasa murdară.

Să urce pe jertfa adusă de mine
rugina ce-nghite obraz și rușine?

Omida din frunze și răul din jale
își crește puterea și fălcile sale.

Pe meșterii care băut-au altarul
să-i suie în slavă Măria sa, parul.

Că nu mai încape în lume păcatul
al celor ce-o fură de-a lungul și latul.

Trimis-am de piatră vreo cincizeci de cară,
și lemn de stejar, și marmură rară

să crească din ele lăcaș cu lumine
de care și omul, și cerul se ține.

Ca mâine ne ducem, ca mâine apune
și zbuciumul nostru cu faptele-i bune,

dar cerul cunoaște că sunt între ele
și greșuri mai mici, și păcate mai grele.

Noi vrem să rămână și vrem să mai țină
ceva din puțina osârde creștină.

Tributul ce-l dăm către vreme și soartă
atât ne mai lasă: un lemn și o piatră,

o gură de aer, o cofă de apă,
un vârf de cazma ce fântânile sapă.

Și-acum ce se-arată înaltelor fețe?
Pereți în ruină sub pânzele ceții.

E piatra ajunsă la hanuri de-aiurea,
vândut e stejarul, rănită-i pădurea.

Văd negru-nainte, pe-acei ce căzură
în lupte îi văd cu blestemul în gură.

O scârbă s-ar cerne pe ape curate
și ramii în vânt pălmuiți s-ar tot zbate,

și pruncii ar plânge fără să știe
de ce li-e silă bărbați să devie

de nu am lovi cu cel paloș de pară
necinstea și hoții ce spurcă o țară,

acei ce adună averi și osânză,
că lor și moșia le-ncape în rânză.

Păcatul mi-i negru că-așteaptă căznirea
mari meșteri de care puțini are firea.

Cu-alese zidiri bucurat-au ei viața
pân-când lăcomia mâncatu-le-a fața.

Sunt țepele lunge și bine-ascuțite.
Primește-i și-i iartă, Hristoase mărite.

Cronicarul lui Ștefan-Vodă în fața hârtiei

„La 10 ianuarie 1475 în apropierea or. Vaslui a avut loc bătălia decisivă... Biruința a fost sărbătorită la Cracovia, Roma, Viena. Cronicarul polonez Ian Dlugoș, contemporan al evenimentelor, menționa că anume Ștefan e cel mai destoinic pentru a conduce armata antiotomană a cavalerilor europeni... K. Marx în notițele sale îl menționa pe „...viteazul domn al Moldovei..."

„Istoria R.S.S. Moldovenești"

Ce greu cronicarul prin vreme mai merge:
tot scrie și șterge, tot scrie și șterge.

Ba curtea-l ajută, ba Vodă îl bate
că nu sunt egale buchiile toate.

Când drumu-i cu hopuri iar pana e roasă
nu vrea buchia mare rotundă să iasă.

Păi vine armașul atunci să o vadă,
să pună maestru-n butuc cu obadă.

Când Vodă e vesel și în măreție
el vrea și pisania mândră să-i fie.

Când Vodă e tunet și crâșcă-n măsele
cum oare să fie cuvintele mele?

De tuș și de lacrimi mi-i jilav caftanul
când ceasul e silnic și-l suferă anul.

Nu-i om să nu-mi dea la scrisă povețe,
sunt darnici boierii când stau la ospețe.

Și vor în istorie-așa să rămână:
cu zâmbet pe față și cupa în mână.

Hatmanul vrea pagini cu trâmbiți sau mute
când trebu-nsemnate și lupte pierdute.

Și Vel-Logofătul cu mierea pe buze
vrea cântece-n cronici și hore de Muze,

să-astupe prin asta păcatul și-ocara,
să iasă că strașnic iubitu-l-a Țara.

Doar unul țăranul, nu vine să știe
de-i scrisă în veac și istoria gliei

cu câmpul în pradă, cu brazda ne-ntoarsă,
cu pâinea puțină de lacrime arsă.

Mă poartă cu el prin furtuni Voievodul
să văd și divanul, și-n vale – norodul.

O clipă n-o scapă, s-o uite, s-o lase
să treacă pe lângă a Țării foloase.

Dictează urice de-asudă diecii
și danii împarte să stea cât toți vecii.

Țăranul cu arma e mâna lui dreaptă:
de-acolo tărie și sprijin așteaptă.

E satul Moldovei o mână de case.
În codru pasc vite ca lutul de grase.

Poiene deschise ca palma în soare
fac mei de măligă ce seamăn nu are.

Dau stupii o miere verzuie, ușoară
și ceara e deasă ca smirna cea rară.

Tăunul și trântorul umblă la fugă:
să-ncalice turma și mierea s-o sugă.

Și-aleargă boierii flămânzi de avere
grăbindu-se care mai multe va cere

la Vodă pohvale, și codri, și sate
și ape cu pește, și ocne bogate.

Doar unul, măritul, mai știe ce zace
în inima sa, dară cheful li-l face.

C-o mână-i îmbună, cu alta îi ține
în hăț cu podoabe, nu-i rupe de sine.

Și-n ziua ce-aduce mai mult decât anul
gătit e boierul, plouat e țăranul.

Eu astea în file le trec cu ușoară
peniță ce scrie de parcă mai zboară.

Și încă însemn vitejia-n războaie
ce-ajunge dușmanul și screaua i-o moaie,

lăcașe zidite, iubirea de carte,
dreptatea cu care răsplată împarte.

Ruga-te-vom, Doamne, de-a bate năpasta:
păzește prin el Țărișoara aceasta.

Dar până la capăt de nu le voi scrie
pe toate, ierta-m-a acel din tărie?

Ades bănuiala cărarea i-o trece,
i-i mâna nedreaptă atuncea și rece.

Mânie pripită, fărmare de viață
râvnește și cumpăna nu i-i povață.

Zic gurile rele ce poartă ocară
că are feciori-samuraslă prin țară.

Bastarzii aceștia-n pornirea lor vană
pândesc zi și noapte un tron și-o coroană.

Dar iată mă-ntorc să mă plâng: ce-o să fie,
de ce mi-a fost dat și acestea a scrie?

În loc să-și cârpească caftanul în coate,
zbura-va-ntre file și capul meu, poate.

Că stau uneori și menesc ca netotul:
de-ar fi un pojar ca să ardem cu totul,

și gândul ce tremură prins între file,
și eu cu-ale mele bicisnice zile.

Dar iată că iar preamăritul răsare
cu-alaiul de raze pe-o creastă din zare.

Clipește-n lumină a codrului geană.
Așteaptă pe masă, supusă, o pană.

Ștefan-Vodă către un cronograf din Bizanț

*Ștefan-Vodă Mușat
sin Bogdan voievoda
eu în piept nu mă bat
ca să-mi scrii mie oda.*

*Ci te rog să însemni
șirul faptelor bune
și pe oamenii demni
care greu vor apune.*

*Și te rog să mai știi,
și să-ți știe și scrisul
că suntem oameni vii
și nu vrem paradisul.*

*Să găsești un cuvânt
ca în lume să spună
că la noi subt pământ
rădăcini se-mpreună.*

*Că e codru-n adânc
cum e codru-n afară.
Că ai noștri când plâng
munții dalbi se-nfioară.*

*Că ai noștri când râd
șapte văi îi îngână,
strâng dușmanul de gât
cu o singură mână.*

Sunt plăcuți de femei,
dar moșia n-o lasă
că vitejilor mei
li-i de-ajuns și o casă.

Dacă vinul e bun
bem cu larmă-ndelungă
iar pe cine-i nebun –
nebunia-l ajungă.

Dacă omu-i mișel,
să ne vândă de-i gata,
punem mâna pe el
și-i facem judecata.

Nu suntem mai presus
nici mai jos ca vecinii.
Cresc cu frunza în sus
și la noi mărăcinii.

Fudulia în cap
precum vinul se urcă.
Și de mari ce-s, nu-ncap
frații răi subt o burcă.

Ca omida pe ram
ce aduce pustie
intră vrajba în neam
și vrea mumă să-i fie.

Îți vorbesc, nu mă plâng.
Că Moldova e una.
Eu din valuri o strâng
când o strică furtuna.

În cojoace de oi
ne topim pe la țară
când păgânul șuvoi
peste noi cade iară.

Pică frunza din ulmi
când și solzul de pește
ca un vifor pe culmi
din tăceri hăulește.

Intră frica-n dușman,
intră ghioaga-n oștire
și se fac un ocean,
adunate, trei fire.

Uite astea îți spun.
Dacă-ai prins socoteala,
cu îndemnul cel bun
poți să tulburi cerneala.

Ștefan-Vodă la icoana Maicii Domnului

„El (Ștefan-Vodă) s-a adresat către suveranii feudali ai Europei, referindu-se la o nouă campanie turcă, în curs de pregătire: „păgânul împărat al turcilor... va veni să înrobească țara noastră, care este poarta creștinătății și pe care Dumnezeu a păzit-o până acum, dacă ea va cădea, întreaga lume creștină va fi în mare primejdie...” Ca răspuns la știrea despre biruință și la cererea de ajutor, Ștefan primea doar felicitări și urări de noi succese, dar un sprijin militar real mai că nimeni nu-i acorda.”

„Istoria R.S.S. Moldovenești”

Căzând în genunchi, îți spun numai ție
de caznele mele, că Țara nu știe.

La ceasul de taină tu iartă oșteanul
că vine și dânsul cu plânsul și-aleanul.

Că mulți sunt orfanii, bătuții de soartă
ce-un fir de nădejde în suflet îl poartă,

femei părăsite, moșii despicate
și drepții pe care dreptatea îi bate.

Iar alții, fățarnici, iau numele-n gură
să-l pună drept pleasnă la înjurătură:

vânduții ce-s gata al pruncului lapte
să-l dea pe aur, să-l stingă în noapte,

cu sufletul pradă la negre năluce,
ei vor să ajungă mai turci decât turcii,

să bage credința-n ciubucul ce pute,
să-afume cu-ncetul obraz și vârtute,

în fum și-n cafele la dânșii să cheme
mlădițele țării cu pașnice steme,

prin rea îndemnare, proclete povețe
desfrâu de hareme apoi să le-nvețe,

uitându-și părinții, și graiul, și plaiul,
raiaua cu turci să le pară că-i raiul.

Zic unii că este degeaba rugarea.
Cum sunt, zic, rămâne-vor mierea și sarea.

Zic unii și parcă au clopot la limbă:
nimic cel de sus pân-la urmă nu schimbă.

Zic unii: totuna pământ te vei face –
de strigi în războaie, de behăi în pace.

Eu spada în mână o țin nu de fală
și, totuși, când cad – doar credința mă scoală.

Precistă, tu mare de Domn născătoare,
eu Putna cea mândră ți-o-nchin la picioare,

căzut în genunchi pup a mantiei poală.
Din scârnă ne scoate, de rele ne spală.

Ajută-mă, Maică, în șa a mă ține,
ca neamul acesta să-l scap de rușine.

O rană mai veche ce-am prins la Chilia
ades mă poprește să-mi fac datoria.

În fața Lăpușnei ce-așteaptă galopul
să merg alignind ca bețivul ori șchiopul?

Sunt ram de Mușat și, Precistă, mi-i silă
ca Țara pe Vodă să-asculte din milă.

Am noaptea vedenii și groaznice vise
cu viețile care pierit-au ucise.

Când mâinile-n sânge mi-aleargă pe față
de blestem mă apăr și leșin de greață.

Uitat-am de când mângâiat-am pe frunte
coconii lui tata ascunși pe la munte.

Acuma e vară, acum vine toamna,
uitat-am de când n-am văzut-o pe doamna.

Uitat-am de când n-am jucat la o nuntă.
Mi-i viața trecută și pleata căruntă.

Și dacă purtat-am o inimă lașă
sunt gata și eu, ca și toți, de ispașă.

Sunt gata să rabd pentru-ambiț și păcate,
sunt gata să trec toate vămile, toate.

Da-mi pare că dacă cădea-voi ca mâine
subt vremea ce vine orfani vom rămâne.

Precistă, te rog dintre suliți și pară:
mai dă-mi niște ani ca să-i dau pentru Țară.

Răzlog, căpitan al cavaleriei de Lăpușna, către Ștefan-Vodă

Ți-aduce-n coroană sclipirea lui rară
ținutul Lăpușnei ce-i unul în țară.

Perete de codri prin care nu trece
dușmanul, doar mândru spre apa cea rece

vreun zimbru când vine măreț în poiene
ca-n vechea legendă ce-o știu moldovenii.

Codreanul e mândru și-i slava lui vie:
Lăpușna e scutul lui Ștefan, se știe.

Zic alții că asta e zvoană, minciună,
că Vodă pe ei prin codreni se răzbună,

că noi nici călare, că noi nici cu coasa
nu știm a ne bate, că-ntindem doar plasa

și prindem turcimea din zbor ca pe muște
de parcă n-au săbii, nici tunuri să puște.

E codrul ostașul întâi ce ne ține
iar noi vrem atât: să nu-l dăm de rușine.

E greu în furtună să ții o domnie,
dar unul ca tine răscumpără-o mie,

răscumpără două, ba încă mai multe
și face ca veacul de el să asculte.

Noi suntem cu tine, la asta dovadă
e fulgerul care îl scoatem din spadă

noi pieptul ni-l punem sub zbor de săgeată,
când trasă e-n tine, ba-ți zicem și tată.

Dar vrem să mai știi că pe-aicea oricine
mai mic ori mai mare, contează pe sine

și domn se socoate, și-i place să-și zică
că el e pe codru și ape vlădică.

Sub poala pădurii socoate oricare
că arma în mâini de la tine o are.

Atuncea când ară, ori seceră rodul
al vechii moșii parcă-i el voievodul.

La tronul lui care e carul ori plugul
nu-nhamă pe alții, nu-i prinde cu jugul.

Sunt oameni în voie, ei pinteni în coaste
nu sufăr chiar dacă-s unelte de-a noastre.

Am spus-o și-o spunem înaltelor fețe:
ne place să fim cârmuiți cu blândețe.

O zicem și azi, deși se mai știe:
Lăpușna-și alege și domn la mânie.

Boierii, mărite, hapsânii, strunește-i:
că altfel cădea-vor drept hrană la pește.

Avem heleșteie și mândre prisece,
de-s lacomi – și-n miere-ar putea să se-nece.

O minte-nțeleaptă și-o sabie trează
năravul cel lacom la vreme-l scurtează.

Atâta Lăpușna te roagă și cere:
când vii pe la noi, lasă-n târguri boierii.

Că-avem și pe-aicea lăcustă ce-nghite
și frunza din codru, și săul din vite.

Iertat să ne fie cuvântul de-a dreptul,
că gura-l rostește iar cuibul i-i pieptul.

Noi mergem ca mâine la harță de moarte
și cred că spovada nu știe-a desparte.

Cum soarele este al zilei și-al zării
noi súntem cu Vodă și súntem ai Țării.

Ștefan-Vodă către Răzlog, căpitan de Lăpușna

*Acum când se-aud peste dealuri tătarii
eu gura Lăpușnei n-oi bate-o prea tare.*

*Deși este-o lege bătrână și sfântă:
doar unul la cumpeni în țară cuvântă.*

*Ai vorbe nu proaste, aproape deștepte,
dar ele putea-vor o țară s-o-ndrepte*

*să-și apere cuibul, grumaz să nu plece,
să nu se răzmoaie sub valul ce trece?*

*Mândria-i pornire, dar pâinea și sarea
le capătă încă, muncită, răbdarea.*

*De laudă este Lăpușna, ținutul,
dar nu e sfârșitul aici și-nceputul*

*al Țării pe care cu voia lui Sfântul
sunt pus să o apăr, să-mi merit mormântul.*

*Soroca-i prădată, Tighina e-n pară,
tătarii avutul spre Nistru ni-l cară.*

Femei și copii sunt mânați în robie,
de lacrimi e-amară pulberea gliei.

Oștenii de-acolo se cer pe acasă
să scape ce pot. Și Vodă îi lasă.

Rămânem c-o mână de-oșteni, căpitane...
Ai inimă dârză și tineri ți-s anii.

Acuma, băiete, n-ai frică de nime,
dă chiot și-ndeamnă a ta călărime

la Răut, să curgem pe deal și pe vale
spre Lipnic, spre fumul ce-l vezi rotocoale.

Se cade să credem numa-n izbândă.
Dar hârca-i la pândă și-i veșnic flămândă.

Cu apa din Răut ce-i rece și dulce
clăti-ne-vom fața de n-or să ne culce

la Lipnic pe unde e largă dumbrava
și-adie-a tămâie, culcată, otava.

Nu sunt cronicarii de față să-nsemne
cum jalea cea mare veni să te-ndemne,

rămas fără oaste, c-o mână de oameni
să intri în hoardă, pe vânturi s-o semeni,

să treci peste dânșii cu foc de răsplată,
să mesteci cu pulbere fala lor toată.

Iar dacă un frig o să-ți intre în mațe
și moartea vei strânge-o în tinere brațe

tot murgul acesta cu șaua pe spate
te-a duce acasă și-n poartă va bate.

Îmi rabzi încă vorba sau vâna ți-i moale?
Lăpușna-i departe, urgia e-n vale.

Nicodim, ieromonah, caligraf și miniaturist de Putna, copistul și decoratorul Tetravanghelului din 1473 realizat pentru mănăstirea Humor din porunca lui Ștefan-Vodă, în tăcerea chiliei sale

La fila o sută și nouăzeci unul
făcut-am portretul lui Vodă, preabunul.

Lucrat-am în aur, în roșu și verde
făptura lui care-n genunchi se repede

spre Maica precistă cu crezul și zelul
să-nchine-a sa frunte și Tetravanghelul.

Umila mea pană, vopselele mele
în sfânta lucoare li-i dat să se spele.

Sunt eu caligraful ce scapă în foaie
pe pajiștea verde bujori de văpaie.

Închis în chilie, departe de vicii,
trecutu-mi-a viața-nflorind frontispicii.

Chirilița blândă ca mielul – al oii –
sub mână azi paște ninsorile foii.

Și umblă în limba cea slavă și veche
crezul Moldovei la ceasul de veghe.

În frunte de filă pe slovele bune
stau păsări și-alături – ca lațuri – stau funii

cu care și eu m-am legat de chilie,
că-o carte ca asta o dată se scrie.

Văzut-am pe Vodă în treacăt, din fugă,
venise la Putna și stase în rugă.

În ochii albaștri o rară lumină
zărit-am că arde când Vodă se-nchină.

Cu pletele blonde, căzute pe spate,
cu dese sprâncene, iar una se zbate,

pe buza de sus se coboară mustața,
bărbia i-i lină, rotundă i-i fața.

E fruntea înaltă, iar nasul subțire,
născut el a fost cu blândețe în fire.

Vorbește-apăsat însă nu și în grabă,
ascultă răspunsul atunci când te-ntreabă.

Se vede că vremea l-a pus ca să fie
răstit la dojană și-aprins la mânie.

E Țara în cale de rele, și-s multe,
e veacul deprins de putere să-asculte.

Domnia și vremea pe Vodă îl schimbă
iar ruga dispare de-i răcnet pe limbă.

Când multe sunt drepte și multe-s deșarte,
monahii se roagă ca Domnul să-l ierte.

Cu mâneca ștergem noi lacrimi sărate
când oastea lui scade și ceasul îl bate.

În frigul de iarnă sub muc de lumină
nădejdea ne ține, nu cina puțină.

Pe foaia cu lacrimi sleite de ceară
noi scrim că mai este, mai fi-va o Țară.

Ștefan-Vodă către Alexăndrel, fiul său

În Țara Muntenească
pribeag la curți străine
am cunoscut necazuri
și-am îndurat rușine.

Că cine să nu râdă
și cine să nu bată
vlăstarul fără spete,
orfanul fără tată?

Dar fost-au oameni care
mi-au ajutat destinul,
de m-am întors în Țară
călare și cu plinul.

Așa și tu învață
să seceri pălămida,
să-ajuți vecin și frate,
să-ntorci la timp obida.

Bunicul Alexandru,
să îți cunoști străbunul,
domnit-a lungă vreme
și-i zice Țara Bunul.

Ești viță Mușatină
ce-a ctitorit o Țară
prin moșii și bunicii
care descălecară.

Un nume nu-i o coajă
de care se desparte
când cade-n humă miezul
spre a fugi de moarte.

Un nume nu-i nici scutul
care îți garantează
că steaua ta, norocul
vor sta numa-n amiază.

Dar dacă în uitare
îl lași și în minciună,
un nume se întoarce
cândva și se răzbună.

Nădejdea mi-i la tine,
te iau și la războaie
că dacă trândăvește
osul de domn se moaie.

Vreau să te-nvăț ce-i arta
domniei lungi și drepte,
feciori mai am, coroana
de-așteaptă, să aștepte.

Ci noi să mergem Țara
de-a lungul și de-a latul.
La mănăstire-n poartă,
la stână cu noptatul.

Să-ngenunchem sub dealuri
izvorul să nu sece,
să fie pește-n iazuri
și miere în prisece.

Și turmele de vite
în voie să se-ngrașe
cu hrana în poiene,
cu zburda pe imașe.

Să-ntrăm pe înserate
în han la drumul mare
că-acolo se răsuflă
ce Țara-n suflet are.

Să ascultăm de cântă
din fluiere oierii
sau, negri ca pământul,
se-ngroapă în tăcere.

Să știm ce e în torba
țăranului, ce patimi
azi seamănă câmpia
cu boabe sau cu lacrimi.

Se-ntinde iarăși Poarta
cu focul și nesațul.
Mă tem c-o să te ceară
simțind că-mi scade brațul.

Ostatec de-i ajunge,
de ți-i schimba chiar straiul,
să nu te dai de-odată
cu ce ți-a da seraiul.

În dansul de cadână,
în aburi de cafele
să vezi un chip de mamă
brăzdat de lacrimi grele.

Când oglindi-va-n ape
moscheile Bosforul
să te usuce tânga
și să te bată dorul.

Să n-ai nici stâmpărare,
nici tihnă-n suflet blândă
nevinovat plinind o
prea strașnică osândă.

Colibele de-acasă
și vetrele sărace
bocind să-ți vină-n vise
fără de somn și pace.

Dar dacă-aduce ceasul
ce nu aduce anul
și-a vrea să te înalțe
să-i fii supus, sultanul,

să te trimită-n Țară
cu carte de domnie –
picior de-al tău pe-acasă
în veci să nu mai fie.

Fecior cuminte, jertfă
ruptă din trup, cedată
de-o Țară încolțită
și de Ștefán, de-un tată.

Nu vei putea domnia
s-o porți, să-i ții norocul,
că ți-or mânca țăria
cât îmi vei fi zălogul.

De te-i întoarce-n Țară,
s-o iei din nou pe drumuri,
să te descânte ploaia
și vetrele cu fumuri.

Să uiți că fost-ai primul
menit pentru coroană.
Să cați mormântul tatei,
să-l încălzești c-o rană.

Să porți prin văi și codri
amar fără cuvinte,
măceșul să te prindă
cu spinul de veșminte.

Să îl cuprinzi cu brațul,
să îi săruți și spinul
să-i spui ca la un frate
și taina ta, și chinul.

Văd lacrima cum suie
și genele îți umple.
Mai stai, că astea toate
pot altfel să se-ntâmple.

Privește ceru-albastru
peste câmpii senine.
Și bucură-te: tata
se sprijină în tine.

Burcel în fața lui Ștefan-Vodă

„Ștefan-Vodă cel Bun, vrând să margă la biserică întru o duminică dimineață, la liturghie, în târgu în Vasluiu, și ieșind în polimari la curțile domnești ce erau făcute de dânsul, au audzit un glas mare de om strigând să aducă boii la plug... Și l-au aflat pe om în sus, pre apa Vasluiului, cale de patru ceasuri, arătând la o movilă ce se cheamă acum Movila lui Burcel... Și ducându-l... la Ștefan-Vodă l-au întrebat Ștefan-Vodă: el au strigat așa tare și pentru ce ară duminică?”

Ion Neculce, „O samă de cuvinte”

Sunt fără de avut, mărite,
și am o casă de copii.
Când sărăcia te înghite
parcă nu ești printre cei vii.

Povara strașnicei osânde
nu mă slăbește nici un ceas.
Când toacă zece guri flămânde
te pot lăsa fără de nas.

Mi-i ros până și pragul casei,
poate și sufletul mi-i ros.
Când mă zăresc în lama coasei
îmi pare că mă uit pe dos.

Sunt ca un pom intrat în iarnă
de care guri flămânde trag.
Mi-s rude frigul ce se-ntoarnă
și promoroaca de pe prag.

Ceaunul gol – cer fără stele
cu pietre stă fierbând la foc.
Eu cu necazurile mele
mai pot avea în Țară loc?

Că am un frate cu moșie,
cu heleșteie și cu stupi.
Tu ai făcut, mi-a zis, copiii,
tu cată gura să le-astupi.

Îs numai doi, el cu femeia,
de bunuri li-i hambarul plin,
că-mi vine să le pun scânteia
sub streșini ca un om străin.

Sunt rău, că sărăcia roade
poate și sovestea din noi.
Dar n-am văzut un câmp cu roade
de n-a fost miluit de ploi.

Îngenuncheat, îți cer azi milă
că n-am greșit de multe ori.
De ce-am ieșit pe o movilă
cu plugu-n zi de sărbători?

Că numa-n ziua asta sfântă
fratele plug și boi mi-a dat –
când peste-un ceas huma se zvântă
și piere câmpul nearat.

Bătut de teamă și rușine
plugul în brazdă l-am adus
iar dintre nori tuna spre mine
mânia celuia de sus.

Copiii mei în patru labe
umblau sămânța îngropând.
Ne-au blestemat și niște babe,
să le rămână de comând.

Boii lenoși am prins a-i bate,
a-i ocărî cu mare glas.
Ne-ai auzit de pe cetate
și sterp ogorul a rămas.

Iar de mă-i pune sus în țeapă,
mărite, plozii să-i aduni
și să le dai ceva la apă
și-un strai, ca oamenii cei buni.

Să-i crești osteni pentru armate
că sunt dibaci și harnici sunt,
sau slugi să-i faci, că-s buni la toate,
dar nu țărani fără pământ.

Să îi slobozi pe-ntinsa mare
cu valuri nalte cât un plai
tâlhari să-i faci la drumul mare,
dar nu țărani fără de cai.

Să îi trimiți la mănăstire,
în ocne să-i înfunzi, în jug
să-ți fie robi, de-ți stă în fire,
dar nu țărani fără de plug.

Ștefan-Vodă acuză de înaltă trădare pe boierii Isaia, vornicul, Negrilă, paharnicul și Alexa, stolnicul

Aceste putine hiclene
pline cu vin și tină
prea mult și lung umflate-n pene
sub ochii mei să vină.

Pe fruntea lor se zvârcolește
chiar șarpele trădării
ce le-a strâns mintea ca în clește.
Nu-i spală apa Mării.

Din vlaga Țării mele suge
în dâra umbrei mele
balaurul și tot el muge
că vrea de rău s-o spele.

Trăind din sânge și sudoare
s-au îngrășat tăunii,
de-au scos și Țara la vânzare
cu tot cu fusul mumii,

cu fagi bătrâni, cu zid de lespezi,
cu spada ei și plugul.
Pe munți și văi, pe ape repezi
au vrut să pună jugul.

V-a cumpărat pe voi un nime,
turcitul și frumosul
de Radu care-n păgânime
s-a hărnicit cu dosul.

De el au greață chiar și turcii
când Radu-n brațe-i strânge.
Acum Moldova dând s-o spurce
m-a vrut, prin voi, a frânge.

Plinesc pedeapsa asta-n silă,
dar sabia ce pică
peste mișei e fără milă
și nu cunoaște frică.

Schimba-voi pârcălabii, Sfatul
și vameșii, și paza.
Voi alunga pe necuratul,
în răi băga-voi groaza.

Din pârcălabi cu a mea știre
doar Gotcă nu se schimbă
și Gangur cel viteaz din fire
și dezlegat la limbă.

Pe Arbure la Neamț voi pune
de unde Albu pleacă,
cel de-a făcut și fapte bune,
dar s-a-nnegrit oleacă.

Și cât de tare-mi este vrerea
s-o simtă lepădații.
Că-așa au stăpânit puterea
ai noștri buni și tații.

Așa rămână după mine,
s-o știe și nepoții:
ori vom trăi cum se cuvine,
ori vom pieri cu toții.

Doamna Maria Voichița către Ștefan-Vodă, soțul și domnul ei

Hainele Măriei tale
mult miroase a cenușă.
Să nu-ți cadă doamna-n leșin,
lasă mantia la ușă.

Peste Țară se ridică
negru, praful de cărbune.
Vom vedea noi cer albastru,
domn al vieții mele, spune?

Cică a pornit să ardă
chiar și papura din baltă,
val de scrum și de duhoare
peste prag de ziduri saltă.

Dacă intră turcu-n țară,
vatră cu tăciuni i-i drumul.
Călăuze prin Moldova
sunt funinginea și fumul.

Neagră mâna, neagră fața,
negre ploile cu fumuri.
Ca un trunchi mâncat de flăcări
te-ai întors azi de pe drumuri.

Oare va sosi și clipa
când a sufletului pace
și puterea, și gândirea
ale duhului le-a face?

Domnul meu, privește: pruncul
a crescut și vrea să meargă,
are ochii tăi albaștri,
gene lunge, frunte largă.

Mama-i cântă și-l hrănește
cu al sânilor ei lapte,
dar de-i tata prea departe
orice zi-i ca neagra noapte.

Două vițe într-o viță
s-au unit să dea vlăstarul
ce ne-a sprijini amurgul
și-i va îndulci amarul.

Rară-i clipa când Mușatul
argintatul și viteazul
se apleacă peste leagăn
pruncului ciupind obrazul.

Ai uitat demult de mine
că pe roate-ți este patul.
Așa-i doamna în Moldova:
rar își vede ea bărbatul.

Tu ești sabia, noi – scutul.
Cu uitarea nu ne bate,
nu mă vinde în robie
la neagra singurătate.

Că-a veni o vreme lungă,
voi dormi cu văl pe față
fără ca să-mi pese dacă
noapte e sau dimineață.

Poate-s moale, n-am putere
să te cert de pe cetate
când, înfrânt, la miez de noapte
lemnul porților ai bate.

Nu-s Maria din Mangopol
care-a încântat Crimeea,
ea gândea cam des la moarte
și privea în partea ceea

unde apunea Bizanțul.
Neam împărătesc și mare,
dar adusă la Suceava
n-a rodit, n-a dat în floare.

Am fost prima ta soție
mai de-aproape, o mireasă
ca un leac de mângâiere
într-o viață furtunoasă.

Ce să-ți pun, bărbate-n cale:
gâța asta grea și plină,
farmecele, rugăciunea
care-n pază să te țină?

Numai eu știu ce priește
chefului care îți place,
rănii vechi de la Chilia,
somnului în ceas de pace.

Te-aș cuprinde ca o cloșcă
sub aripă grijulie
dacă m-ai lăsa, mărite,
s-o întind peste moșie.

Dar așa-mi rămâne dorul,
dar așa-mi rămâne plânsul.
Doamne, zaua mea de rouă
o să-l apere pe dânsul?

Cheile Bâcului descuie gura unui curtean al lui Ștefan-Vodă

Bâcul ce-i în slavonește?
Bour e când apa-i crește.

Ară valea, bate-n stâncă,
bea izvorul, malul mâncă.

Bâcul nostru, piept în spume,
are-un drum și el prin lume.

Beznă linge, stele paște,
taina piedicii cunoaște.

Spală fetelor piciorul
cel ușor precum e norul.

Și voinicului oțelul
de venin de-a lui mișelul.

Cu o ceată Vodă trece
apa Bâcului cea rece.

Agere ca niște mânze
fetele ghilesc la pânze.

Vede una dintre fete
că viteazului i-i sete.

Vodă bea din cofa plină
cu cleștar și cu lumină.

Ochii fetei se-nfioară
ca floarea în primăvară.

Vodă-n cofa cea cu apă
un inel de aur scapă.

Și un pui de mândră știe:
Vodă nu spre bătălie

s-a pornit cu a lui ceată.
Pace bi-ne-cu-vân-ta-tă.

Cerul cel de pe coline
pe floare de măr se ține.

Iar cât văd pe vale ochii
paște turma babei Dochii –

oile de stâncă sură
cu fire de iarbă-n gură

îmbrăcate-n mușchi ca-n lână
de povestea lor bătrână.

Corul și vântul: bocet pe rănile țării

E tulbure apa-n fântână,
plesnit este umărul porții.
Feciorii Moldovei în luptă
cămașa îmbracă a morții.

Cu ochii tăria sărută,
cu pieptul opresc iatagane.
Apoi lumânările-aprinse
se sting între lacrimi orfane.

La mamă sosește albina
să-i spună că-i iar primăvară
și cât e câmpia Moldovei
doar jalea și chinul o ară.

Sub geana pădurii bătrâne
lumina pe lacuri tresare
când soarele tânăr și palid
prin fum peste bocet răsare.

E veștedă floarea pe ramuri
și neagră e pânza la ușă.
Iar pasărea cântă de-nvie
un cuib prefăcut în cenușă.

În leagăn ucis e poetul
acel care astea le-ar scrie,
dar încă trăiește izvorul
cu apa lui sfântă și vie.

O rană făcută în carne
cu vremea-și găsește ea leacul.
Mai greu e cu rana din suflet
ce doare cât viața și veacul.

Dar cine cunoaște durerea
acela nu-i stană de stâncă.
Și lacrima este-o scăpare
de-i omul în stare să plângă.

Ai noștri, culcați între brazde,
nu au de arat, nici de coasă.
Stau morții ca snopii. Iar ploaia
de sânge îi spală și-i lasă,

aleargă să-adape câmpia
că-așa e la noi învățată.
Și glia din moarte se scoală
la poarta luminii să bată.

Sudoare de sânge pe frunze.
Blestem îngropat în tăcere.
Ucisă, Moldova e vie.
O strigă din munte oierii.

O cată hulubul pe ape
și ramul ce-l poartă e verde.
Departe e ziua de mâine,
dar ochiul speranței o vede.

Ștefan-Vodă către solia moscovită

„În vara viitoare au sosit la Suceava o ambasadă strălucită de la Moscova, în persoana boieriului Mihail Pleceev, însărcinat a peți pe principesa Elena pentru clironomul Rusiei. O svită numeroasă de căpitani și curteni însoțeau pe acest diplomat ce aduse adresuri ale marelui principe către marele Stefan, prin care se statorniceau condițiie măritișului și a aleanței între Moscova și Moldova... Stefan conchemând adunarea boierilor din țară, spre a fi martori la actul solenel al logodnei fiei sale, la astă ocaziune se înșiră înaintea ochilor ambasadei tot nervul puterii Moldovei: parcalabii, hatmanii din Suceava, de Chilia, de Hotin, vornicii de țara de jos și acei de sus... Logodna între Elena și Ivan cel june, reprezentat aice de Pleceev, se plini de mitropolit și de naltul cler după orânduiala bisericii și datina antică a țării... După serbarea bisericească au urmat ceremonia civilă la curte, unde Elena fu urată de marea principesă de Moscova... Părintele ei îi făcu parte de averea ce i se cuvenea, între care un amulet lăsat de soția sa Eudochia bizantină, o carte de rugăciuni, scrisă pe pergament de mitropolitul Teoctist, odoare prețioase... Iar cuscrului și ginerului său – arme prețioase de Flandra și un ornic, pe atunci foarte rar, și care era fabricat cu aurul din minele băilor Moldovei... Stefan încredință pe fia sa la trei boieri cu soțiile lor spre a o conduce până la Moscova... Duioasă și dureroasă au fost despărțirea familiei de Elena, ce fu în toamna anului 1482... Stefan însă cu simțământ mărinimos se mânghâia, crezând că prin astă prosforă răscumpără mântuirea Patriei. După o îndelungată călătorie în miezul toamnei, care în acele părți era în iarnă prefăcută, Elena... agiunse la Moscova și trasă la monastârea Înălțării, unde marele principe Ivan cu soția și fiul său o întâmpinară în apartamentele bătrânei principese Marta, muma sa, ce locuia în acea monastâre. După ce se încheieră pregătirile cele pompoase ale cununiei, serbarea se făcu în 6 ianuarie 1483, când, după datină, Elena au primit urarea tuturor magnaților țării și demonstrațiuni de bucurie din partea poporului ce admira în acea străină nu numai frumusența, ce și blândețile și ușurința cu care vorbea limba rusiană ca una ce cunoștea și cea sârbească..."

Gheorghe Asachi

„Astfel, în 1487 regele Poloniei întreprinde o campanie militară în Moldova, iar oastea lituaniană era în drum spre a se uni cu armata Poloniei. La rugămintea lui Ștefan marele cneaz al Moscovei cere categoric marelui cneaz al Lituaniei să-și recheme oștirile și acesta din urmă, temându-se să între în conflict cu Moscova, cedează. În consecință, armata slăbită a Poloniei a fost înfrântă în bătălia de la Codrul Cozminului de către oastea moldovenilor, care a repurtat una dintre cele mai strălucite victorii din sec. XV."

„Istoria R.S.S. Moldovenești"

Prestolul luminii de unde răsare
sosit-a solie bătând cale mare.

Cnezatul Moscóvei, putere creștină
veni după floarea ce-mi crește-n grădină.

Pleceev-posolul cu-a soților ceată
adus-a și daruri, și slovă curată.

S-o știe și cneazul, și conul ce-i mire
că noi mulțumim pentru buna cinstire.

Dar nu pentru daruri și nici pentru slove
fecioare se dau după legea Moldovei.

Noi pentru hvălire și pentru paraduri
nu dăm nici nuiaua ce șade în garduri.

Cu-atât mai vârtos când e mladă aleasă
ea nu se va duce de-acasă mireasă

decât pentru sfânta slujire de Țară
când veacul e aspru și clipa-i amară.

Ni-i Țara-n primejdii, deși nu de frică
pădurea pe zare țepoaie ridică.

Cum părul pe ceafă sculat-au mistreții
e codru-n picioare, își apără feții

și vrerea de pace, și dreptul la viață
și fața credinței, și cinstea pe față.

Când ziua ce vine e fără pereche
noi scoatem din suflet mândrie mai veche

și-o punem în cale. Ca lumea să vadă
că nu e aicea tărâmul de pradă.

Nădejdea ni-i una și una credința
intrată în inimi să umple ființa.

Aduceți butoiul și pune-ți-i vrană
să bem cum e moda acea rusiană

întâi din cănițe, apoi din ulcioare
un vin de Cotnari care seamă nu are.

Să bem pentru toate cuvintele bune
pe care Ivanul cel Mare le spune.

Să bem pentru june, să bem pentru țelul
ce nobil îi este cum nobil i-i felul.

Și drumul, al vieții, așa să ne fie:
cu vrere de pace și zid de frăție.

Eu vinul acesta cu sclipăt în cană
îl beau pentru marea putere bălană

a iernii ce iată prin toamnă că vine.
Să fie miloasă ninsoarea cu tine

Elena mea scumpă, odor care doare
copilo ce porți a vestirii lucoare.

Din ceruri coboare spre tine o rază
și-a Domnului Maică te aibă în pază.

Iar noi să plinim alianța de luptă
cât poarta creștină e-ntreagă, nu ruptă.

Ajută-ne Domnul tocmire a face
ca grâul Moldovei să vălure-n pace

plivit de păgâna și neagra neghină
el veșnic ne fie și fără de vină.

Ștefan-Vodă în preajma Putnei

„Dacă se întoarse Ștefan-Vodă de la acel război cu noroc că izbândi... pre tătari... au sfințit mănăstirea Putna."

Grigore Ureche

Biserică pe roate nu vom face
ca s-o purtăm încolo și încoace.

S-o ducem sus sau s-o pitim în vale
sub poala codrului, măriei sale.

Când vremea e prielnică – să fie
pe culme sărbătoare și mândrie.

Timpul de s-a schimbat și bate vântul –
în lutniță să-i stea coperemântul.

Când Poarta vine cu Allah în frunte
credința Țării cine-o poate-ascunde?

Ea strânge oastea, braț și cuget are
de-a face zid bărbat de apărare.

Și viu, și mort – s-o știe pe toți vecii:
prin ist altar păgânul nu va trece.

Cunoască omul: nu se cară locul
unde te-mpinge frica sau norocul.

O ctitorie stă precum țărușul
să țină vatra, râpile, urcușul.

Zidirea ei se pune ca un nume
și ca un semn amintitor se pune.

Ea nu va fi lăcaș cu palizi moaște
ci scris va îndruma și cărți va naște.

La margine stau stâlpii de hotare.
În matca Țării – stâlpii de-adunare.

E-adevărat, lăcașele prin Țară
s-au zvârcolit adesea-n foc și pară.

Cerând la cer azil și îndurare,
ele-au rămas cenușă umblătoare.

Un pumn de scrum peste un strat de luturi
precum a fost odată la-nceputuri.

Dar urma este și rămâne solul
unde-a tronat strălucitor prestolul.

Clopotnițe din goluri renăscute.
Fără un clopot văile-ar fi mute.

A însemnat săgeata mea cu zborul
altarul Putnei, poarta și izvorul.

Când trupul meu va părăsi lumina
aici să își găsească el hodina.

Dacă-aș putea m-aș îngropa în toate
câte-am zidit, dar asta nu se poate.

Oricum ar fi, sub revărsarea hoardei
cu Putna voi rămâne sau voi arde.

N-am ctitorit-o sus pe creasta brumei
ca și bătrâni încoace să se-ndrume.

Am așezat-o între dealuri blânde,
între victorii și între osânde.

Să-ajungă pân-la ea am vrut cu pasul
și mama, și copilul, și rămasul

străin pe lumea asta, fără nime,
bătut de nenoroc și de rușine.

Cu turlele ba murmurând, ba mute
să stea pe pieptul meu, să nu se mute.

Cumpănă, vameș în țara de jos, sub singurătatea aștrilor

„Cu bărbăție la primejdii, neclintit la nevoi, cu modestie la fericire... el stârnea mirarea împăraților și a noroadelor, făcând fapte mari cu mijloace mici”.

N. Caramzin

Stă norul pe dealuri
proptit într-o rază.
Izvorul sudorii
sub braț înviază.

Și vin negustorii –
armenii și grecii
la pâinea Moldovei,
la vinul ei rece.

Pe valea nistreană
căruțele grele
și ziua, și noaptea
se mișcă sub stele.

De-o vreme e tihnă
pe șes și-n livadă,
de-o vreme tătarul
pe-aicea nu pradă.

Că Vodă e cuscru
cu Țarul Rusiei,
de astă-nrudire
în lume se știe.

E scris în tratatul
Crimeei cu Țarul
că hanul nu calcă
Moldovei hotarul.

Mai slobod răsuflă
arcașii pe ziduri.
Aduc brașovenii
postavuri în clituri.

Levantul trimite
fălors mirodenii
și cumpără mierea
ce-o vând moldovenii.

Și turme de vite,
și turte de ceară,
și pește, și sare
culeasă din Țară.

Pe mare corăbii
se-arată semețe
și limbile lumii
se-amestecă-n piețe.

Se-amestecă vinuri
să-mbete plăpândul.
La Vama Moldovei
stă bourul, blândul.

La vamă e grabă,
la vamă e larmă,
negoțul se-ndrumă
și fără de armă.

Iar limba Moldovei
ce-aici e stăpână
contracte încheie,
dă mână cu mână.

Umblați fără teamă,
umblați spre foloase
pe văi cu pâraie,
pe culmi păduroase.

Că-avem noi o lege
ce-o știu și vecinii:
de vii cu binețe
primit ești cu bine.

Aceasta ni-i Țara
cu verde avere.
Doar lacrima mamei
nu stă la vedere.

Nici crucea de piatră
nu este înaltă
sub care strămoșii
ne dorm laolaltă.

Ah, cui o să trecem
simțirea cea rară?
Ni-i doina zidită
sub vatră de Țară.

Când cerul pe creste
de dor se înclină
din fluiere jalea
revarsă lumină.

Lumina mai poate
de noi să se prindă?
O pace de-o oră
ce lung ne colindă...

ESEURI

SATUL DIN NOI

Satule din noi... Nu în trecut căutăm acea sumă de deprinderi, fluxuri emoționale, imagini, concepte, norme etice și deschideri filozofice pe care ni le-ai dat și care stau la baza personalității noastre, ci în faptele pe care le facem, în înțelegerea lumii, în planurile ce le elaborăm, în idealurile pe care le nutrim – adică în viitor.

Satule din noi... Acea eternă lecție de colectivitate, acel suflu al întregului care ne-a cuprins și ne cuprinde când pronunțăm numele tău. Mișcările noastre se făceau după ceasornicul soarelui, visele se duceau și veneau ca apa Răutului, puterile se topeau și reînviau ca iarba bătrânelor dealuri.

Satule din noi... Când ne gândim la tine ne aducem aminte de copilărie, de acel rai verde care fiecăruia i-a fost dat din plin, dar a trecut așa de repede, că nici nu ne-am dat seama când am prins a încărunți. Ne aducem aminte de copilărie, dar nici tu nu mai ești același, satule. Supus transformărilor, îți schimbi graiul și straiele, casele cele noi răsar pe la margini, nesațul becului electric pătrunde în orice cută a sufletului și ochii istoviți de atâta intensitate caută litera cărților noastre care vor a-ți spune cine ești, de unde vii, care încearcă a privi în fântâna viselor tale.

Satule din noi... Acolo adunăm tot ce avem mai bun, adică tot ce ni se pare că-i așa. Acolo venim cu eșecurile, cu toată neputința noastră. Tu ne primești pe toți, și pe acei care-ți întreținem un cult părând naiv și copilăros în forfota marilor orașe, și pe acei care, duși de curgere, îți pierd chipul în valuri. Fiindcă tu, satule, ai fost și ești întrupare, rod și saț, pâinea noastră cea de toate zilele, vinul de pe masă, cântec și joc, tradiții noi și obiceiuri de când lumea, nod al șoselelor asfaltate și loc al șezătorilor unde mai răsună bătrânescul murmur al baladelor. Și așa, satule, dăinui de când te știu, în două dimensiuni. Una morală, înăuntrul nostru, pâlpâind ca un foc miraculos. Și alta reală, palpitând de seve, cutremurată de ritmul anotimpurilor, cheltuită în împliniri, cu poame dulci la margini, văzute de departe, punct de atracție continuă.

Satule din noi... Acei care înnegrim hârtia am vrea să te recunoști în rândurile noastre, dure sau firave, sclipitoare ca brumele, grăbite ca apele primăvara. Aproape zadarnică vrere. Fiindcă tu ne depășești mereu și nici chiar amintirile nu pot rămâne aceleași. Ce ni se părea că am zăvorât în suflet pentru totdeauna se mișcă deodată, se preface și alunecă în curgerea timpului, acolo unde te-am lăsat și unde de fiecare dată încercăm a te găsi.

Nu demult pe un deal din preajma satului Buțeni am văzut o ciudată moară de vânt. De fapt ciudată era poza ei. Se odihnea culcată pe spate. La un moment dat aripile au început a se învârti și moara s-a ridicat la ceruri. Zbura peste câmpie și semăna. Ați înțeles, desigur, că e vorba de un elicopter. Dar, de la distanță, ce izbitoare asemănare! Numai asemănare? Aproape o metamorfoză. Pe una din acele culmi, poate chiar pe dealul cu elicopterul, văzusem cu vreo câțiva ani în urmă o străveche moară de vânt. În bătaia crivățului și a ploilor, uitată de săteni, devenise firavă, tremurătoare ca o pasăre care se încălzește între brazde. Văzând-o, mi-am zis: moara asta degrabă o să-și ia zborul. Și uite azi o privesc topindu-se în zare, revenind înapoi, măcinând sub nori și umplând împrejurimile cu o făină ușoară de după care soarele se vede ca un gălbenuș de ou. Chiar dacă între aceste două obiecte – moara de vânt și elicopterul – nu există decât o legătură imaginară, ea e semnificativă pentru surprizele, pentru metamorfozele cu care ne poate impresiona satul de azi.

Iar la școala din Buțeni Marcela Benea, învățătoare, scriitoare de un real talent, se întreține cu membrii cercului literar. Copiii încearcă, cu ajutorul Dumneaei, a cuprinde în cuvinte, în ritmuri: și satul cu oamenii, și dealul cu viile, și cerul cu aripile. Cuprindere dificilă, dar și plină de bucurie în clipa când, amețit de atâta fierbere, de lumina primăvăratică, redescoperi aripile păsărilor. Iată începutul, iată firul metamorfozelor. De la pasăre la om, la faptele, la visul său. Adică tot la zbor. Și fiindcă de la păsări am învățat a zbura, mă rog încă o dată tuturor motoarelor să nu le sperie, să nu le alunge prea departe.

LUNCA DE LA MIRCEȘTI

Nu atât cuvintele, cât faptele noastre pot da adevărata măsură a cinstirii înaintașilor. Adevărata însușire și cinstire a unui clasic se face nu numai la datele rotunde, ci în toată ziua, începând de la grădiniță și terminând cu cărțile de poezie, de proză, de studii pe care le scriem azi sau le închipuim pentru ziua de mâine. Legate de numele lui Vasile Alecsandri, s-au făcut multe. S-a studiat, s-a scris, s-a editat. Dar aceasta e numai un frumos început. Moștenirea literară e vie prin efortul nostru zilnic de a o populariza, de a o încadra în circuitul de valori contemporane, de a o trece și luminá prin necesitățile zilei de azi. Una din ultimele apariții editoriale, închinate marelui nostru poet este „Vasile Alecsandri văzut de contemporani". Am citit această carte cu mult interes, o recomand celor care n-au citit-o încă și încerc, în compania acestei cărți, un scurt popas la Mircești.

Lunca de la Mircești. Când rostim aceste cuvinte, cele văzute și tipărite se confundă cu visele și ni se pare că am copilărit acolo, în tovărășia păsărilor și a florilor, la gura sobei în nopți lungi de iarnă. Mai aruncăm un lemn în foc, ne întoarcem cu spatele la viscol și în preajma noastră revin versurile primelor cărți de citire, versuri, care au luminat și îndulcit tinerețea părinților noștri.

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă,
Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
Risipind fiori de gheață pe ai țării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară!
Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară;
Soarele rotund și palid se prevede printre nori,
Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.

Spune în amintirile sale George Bengescu, istoric literar, diplomat, bun prieten al lui Vasile Alecsandri, referindu-se la timpul când poetul era ministru plenipotențiar la Paris: „... Nici Parisul, cu toate atracțiunile

lui, nici înalta situațiune, ce Alecsandri ocupa în capitala Franției, nici considerațiunea și stima, de care se bucura pe lângă colegii săi, care toți prețuiau într-însul finețea spiritului, blândețea caracterului, amenitatea formelor, n-au putut nici odată să aline în sufletul poetului măhnirea intimă, ce-i adusese depărtarea sa din țară".

Și parcă pentru a confirma cele de mai sus, vin mărturie scrisorile lui Alecsandri din Mircești către același:

„În sfârșit, respir pe placul meu, din adâncul plămânilor, mă pârlesc la soare, hoinăresc printre tufe de flori și le mângâi fără teamă de paznic. Nopțile sunt minunate! Privirile mele scormonesc orizonturile albastre și strofele gata mă și împresoară ca păsări înspăimântate, care revin la cuibul lor. Ce să zic de lunca mea... Ea nu e întru totul parcul Monso, nu, dar este ceva mult mai bun. Mai în scurt, e un adevărat paradis! Ce păcat să-l părăsești pentru a te duce să te prinzi în marele pustiu al mulțimii pariziene! Să mă crezi, într-adevăr, dragă prietene, că ai mare rol în hotărârea pe care am luat-o de a mă reîntoarce la postul meu; înclinația mea naturală mă îndeamnă să mă zăvorăsc în cabinetul meu de lucru și să mă reîntorc pe calea atât de atrăgătoare a lucrărilor literare".

Da, nu numai pentru contemplare și desfătare se întorcea aici poetul. Cele mai frumoase versuri ale sale l-au găsit la Mircești, adunat lângă foc în serile cu viscol și ger. Pentru poet, fire solară, acest frig de acasă era un bun catalizator al inspirației. Se aduceau lemne proaspete la gura nesățioasă a sobei, se schimba cerneala în călimări, se tăia hârtia, se pregăteau penele poeticești.

„O sobă mare, pardosită cu tablă albă, încălzea iarna casa zi și noapte... La stânga o ușă cu două canaturi ducea în cabinetul de lucru al poetului, luminat de trei ferestre. Două divanuri turcești de o parte și de alta a unei ferestre, lângă unul din ele o masă rotundă, celălalt era mai apropiat de masa de scris, lângă care se aflau două fotolii așezate față-n față, dintre care unul servea pentru lucru, iar celălalt pentru conversație. O vitrină de lemn roșu, aproape de sobă, conținea operele lui Alecsandri de diferite mărimi și ediții, foarte frumos legate", – își amintește Maria Bogdan, fiica poetului.

Dacă te uiți mai atent, în pastelurile lui Alecsandri se străvăd nu numai frumoasele priveliști de la Mircești, fulgeră prin ele și încleștările

vremii, oglinzile lacurilor de cleștar sunt deseori străbătute de umbre mari venite din legendă.

Gerul face c-o suflare pod de gheață între maluri...
Gerul dă aripi de vultur cailor în spumegare
Ce se-ntrec pe câmpul luciu, scoțând aburi lungi pe mare.

O, tu, gerule năprasnic, vin, îndeamnă calul meu
Să mă poarte ca săgeata unde știe el și eu.

Spunea cineva că odată cu venirea la Mircești poetul se făcea casnic. Al casei, adică al vetrei, al focului din vatră, acest străvechi simbol al continuității, în preajma acestui foc poetul nu moțăia ca vrăjitorii din orient, ci veghea, aștepta, pândea imagini și viziuni. Și focul știa a-l răsplăti. Acel foc care ne-a fiert mămăliga și ne-a luminat fruntea în clipa visării sub stele.

Așezat la gura sobei noaptea, pe când viscolește,
Privesc focul, scump tovarăș, care vesel pâlpâiește
Și prin flacăra albastră-a vreascurilor de aluni
Văd trecând în zbor fantastic a poveștilor minuni.

Iată-o pasăre măiastră prinsă-n luptă c-un balaur;
Iată cerbi cu stele-n frunte care trec pe punți de aur;
Iată cai ce fug ca gândul, iată zmei înaripați,
Care ascund în mari palaturi mândre fete de-mpărați.

...Dar pe mine ce mă-atrage, dar pe mine ce mă-ncântă?
E Ileana Cosânzeana... în cosiță floarea-i cântă.
Până-n ziuă stau pe gânduri și la ea privesc uimit,
Că-mi aduce viu aminte de-o minune ce-am iubit.

Cele pierdute cândva în viață poetul știa a le găsi în povești, știa a se sprijini de legende, atunci când contemporaneitatea sa avea nevoie de spijin, Sprijin sfânt, creația populară nu l-a trădat niciodată. Sprijin sfânt, istoria poporului său, viața și visele celor care înverzesc și întineresc pământul.

Semănătorii harnici, cu sacul subsuoară,
Pășescu-n lungul brazdei pe fragedul pământ;
Pe culme, pe vâlcele se suie și coboară,
Zvârlind în a lor cale sămânța după vânt.

...Semănătorii veseli spre fund înaintează,
De-a curmezișul brazdei boroanele pornesc,
Și grapele spinoase de-aproape le urmează,
Îngroapă-ncet sămânța și câmpul netezesc.

Deși a călătorit mult, poetul nu a fost asemeni vântului. Orișiunde nu pleca, purta în suflet lumea de acasă. Călătorea să vadă lumea, se întorcea să se afle pe sine. Era negrăbit la mișcări ca apele din câmpie.

Vântul e copil zburdalnic, fără milă, nici mustrare,
Care-mpinge-n rea furtună toate vasele pe mare,
Și ca lupul după turme, se alungă după nori,
Și doboară stejari falnici, și desfoaie mândre flori.

...În tuspatru părți a lumii turbat vântul se tot duce,
Ca păgânul pe mormânturi răsturnând creștina cruce,
Și de-a morților blestemuri alungat, fuge nebun
Printre tufe-nțepătoare și nuiele de alun.

Și dacă e adevărat că structura sufletească ni se datorește mult și locurilor unde am crescut, sau unde am petrecut clipe de aleasă înălțare spirituală, apoi Vasile Alecsandri seamănă în cele mai frumoase versuri ale sale cu Mirceștiul său, după cum această așezare poetică se îngemănează cu priveliștile invocate în legendele și basmele populare, iar aceste imagini sunt dintre cele mai frumoase, pe care le are sufletul nostru.

Azi, când sărbătorim 150 de ani de la nașterea marelui nostru poet, când venim cu un buchet de maci aprinși pe Aleea Clasicilor din Chișinău, ori când deschidem în singurătate Aleasa-i Carte, ne întoarcem iar și iar la apa vie a versurilor sale – limpede și sănătoasă ca apa izvoarelor bătrâne de la Mircești.

Acolo umbra poetului mai trece, poate, pe alei sub clar de lună murmurând versurile pe care le știm de mici:

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai
Iată vin în cale,
Se cobor la vale
Trei turme de miei
Cu trei ciobănei.

Versuri pe care acest „rege al poeziei" le-a găsit, le-a ridicat ca pe o salbă de mărgăritare, le-a sunat în auzul lumii și s-a topit în lumina lor.

ÎNGÂNDURATE PORȚI ALE SUFLETULUI

Naiului, acestui instrument popular de origine străveche, i se mai spune și „flautul lui Pan", după numele eroului mitologic care l-ar fi inventat. De altfel, pe atunci naiul se chema sirinx și e foarte interesant că numele lui Pan, care era socotit protector al turmelor și păstorilor, al vânătorilor și pescarilor, al prisăcarilor și, câte o dată al ostașilor, e amintit mai des în calitate de părinte al naiului. Pan trăia în desișul codrilor și arăta ciudat: jumătate om, jumătate animal, avea coarne, barbă și copite de țap, iar trupul îi era acoperit cu păr. Adeseori îl însoțea pe Dionisos din alaiul căruia făcea parte. Herodot în a șasea carte a „Istoriei" sale ne povestește în ce împrejurări au ridicat atenienii altarul lui Pan la picioarele acropolei, nu departe de locul unde se întrunea în ședințe areopagul Atenei. Atenienii socoteau că au câștigat victoriile de la Maraton și Salamina datorită intervenției lui Pan. Naiul lui Pan era făcut din trestie, din trestia în care s-a preschimbat Sirinx, o nimfă din Arcadia. Ca să scape de urmărirea lui Pan, Sirinx s-a aruncat în apele râului Ladon și la rugămintea ei a fost metamorfozată de zei într-o trestie. Iată din ce, mai bine zis, din cine își cânta Pan seducătoarele sale melodii!

Am făcut acest excurs istoric nu numai pentru a arăta de la cine am moștenit naiul, cât mai mult pentru a vibra încă o dată lângă marea credință a grecilor în armonie, în puterea sublimului. De la acest popor am moștenit nu numai naiul. Am mai primit un anume simț al

întregului, al unității lumii, al geometriilor cosmice. Iar în poezie intonările imnice ale lui Pindar au deschis porțile elogiului, extazului primordial în fața lumii, sărbătorii, celebrării și contopirii cu plinătatea, cu freamătul și misterele vieții.

Dar să revenim la nai. Cele mai fermecătoare naiuri pe care le-am văzut eu vreodată au fost confecționate de Liubomir Iorga. Când îl ascult cântând la ele, i-aș zice maestru. Mai potrivit ar fi un termen de mijloc între meșter și maestru. Dar există un asemenea termen? Amintindu-mi de trestia lui Pan, l-am întrebat pe Iorga: „Din ce le faci, Liubomir?". „Din ce vrei, din haragi, de exemplu. Acum câțiva ani am întâlnit un tractor cu remorcă care se îndrepta spre Drăsliceni. Când m-am uitat mai bine, remorca era plină cu soc tânăr. Îl foloseau pentru haragi. Am făcut ce-am făcut, și haragii s-au prefăcut cu timpul în naiuri". „Și unde ți-s naiurile, meștere?". „Păi nu vezi, unul e la buzele lui Vasile Iovu, altele în mâinile acelora care abia se învață a cânta, unele naiuri de ale mele au ajuns departe: în Franța, Olanda, Polonia, R.D.G. ș.a.". „De ce ești uneori îngândurat, Liubomir?". „Caut lemn vechi. Mă gândesc unde l-aș putea găsi. M-am săturat să tot scotocesc ruinele caselor care se demolează la Sculeanca, la Schinoasa ori la Băcioi. Înțelegi, am nevoie de lemn vechi, lemn care s-a uscat timp de câteva sute de ani. Are un sunet aparte. Uite, nu demult mi-am procurat câteva bucăți de lemn de abanos. Este o comoară. Dar e puțin, foarte puțin. Trebuie să-mi găsesc aici, pe loc, lemnul de care am nevoie".

În persoana lui Liubomir Iorga naiul și-a găsit un adevărat protector. Alături de acei care au renăscut țambalele și alte instrumente populare fără de care ar fi de neconceput nenumăratele noastre tarafuri, Liubomir Iorga merită un frumos mulțumesc din partea tuturor celor îndrăgostiți de melodiile populare. „Am cărat deseori lemnul cu spatele, mi se destăinuie Liubomir stând la volanul unui nou „Jiguli", acuma am cu ce-l duce".

Naiul, acest fascicul ușor concav de tuburi așezate în ordinea mărimii lor... Eu aș zice un pic altfel: naiul, aceste porți ale răsufletului, ale cântecului și sărbătorii, adică ale sufletului.

ÎN LOC
DE ÎNCHEIERE

GRAI

În limba asta mă-nțeleg
Cu via și ogorul.
În limba asta știu să cânt
Dacă mă prinde dorul.

În limba asta pot să plâng
Când jalea mă doboară
Și-n ea găsesc cuvânt să-mi dea
Putere nouă iară.

În limba asta bun noroc
Voi spune și pe stele
Acolo unde-s eu va fi
Și slova limbii mele.

Pătrund și-n miezul altor limbi
Prin vorbă și tipare.
Că-o limbă este un popor,
E sufletu-i cel mare.

Dar când simți-voi că mă duc
Și clipa mi se curmă,
În limba asta voi rosti
Cuvântul cel din urmă!

REFERINȚE ISTORICO-LITERARE

MENIUC: Într-o zi de vară, venind la editură, am fost rugat să citesc un manuscris.

Caietul de debut al tânărului Liviu Damian m-a surprins prin dorința de a rămâne independent, nealterat de influențe, fără modele din "folcloristica" unor poeți contemporani. Erau versuri libere, ușoare, băiețești, ca niște scărițe de lemn ce coboară de pe streșini înalte. Se făcea că văd niște fâșii de curcubeu plutind în aer, niște cete pestrițe de copii jucându-se pe toloacă, niște semne indescifrabile în satele de după război. Se auzea, din pagini, răsuflând un suflet cinstit, sincer, îndrăzneț.

Tot atunci, la editură, o femeie necunoscută mi-a vorbit elogios despre elevul ei de școala medie, cum că citește mult, are dragoste de literatură, umblă numai cu cărțile toată ziulica. Elevul era Liviu Damian, iar necunoscuta, ce-mi zugrăvise atât de cald portretul lui, învățătoare de limbă și literatură în satul Strâmba lângă Bălți. M-a mișcat ceva în frământările învățătoarei (poate m-am gândit la învățătorii mei din liceu, la vârsta aceea când orișice carte e o adevărată descoperire), și-mi părea că vroia să-l ajute să-i apară versurile cât mai repede.

Adevărul spus atât de simplu din gura unei modeste învățătoare l-am resimțit abia după câțiva ani când plachetele lui Liviu Damian au început să apară în vitrina literară și să atragă lumea prin originalitatea, profunzimea și bogăția lor poetică sau, poate și mai mult, prin iubirea infinită, înfățișată în ele, de pământul natal. Îndemnul de a scrie izvorăște dinăuntru sau vine din afară? Amândouă se echivalează? Pasărea cântă pentru că e născută cu cântecul. Nu învățul o face meșteră în arta ei. Și totuși, omul e o ființă care cugetă, suferă, luptă, nu-i deloc nepăsător de ce vede, știe, ascultă, și deci își dăruie sufletul, anii pentru cele mai nobile și luminoase idealuri. Liviu Damian a avut ce învăța de la marii înaintași: Eminescu și Creangă, cronicarii și meșterii creației noastre populare. El are un stil foarte personal, gătit cu multă trudă și caznă, apropiat de geografia nostimă a acestui plai: ai urcat dealul, te așteaptă valea, ai trecut valea, te așteaptă dealul următor. La fiecare pas soarele și luna sub alte unghiuri de vedere…

Amintirile din copilărie sunt ca oul din care a ieșit puiul. Ele diferă de la om la om, parcă-s niște creioane colorate, dar imaginile cristalizate se unifică, se întretaie când ne gândim la multe miracole ce le descoperim la vârsta asta fragedă, ca să nu le mai uităm niciodată. Liviu Damian nu se lasă ademenit de sentimentalisme, evită dulcegăriile atât de frecvente în cărțile unor literați dădăcitori. Pentru Damian lumea copiilor a rămas și la o vârstă mai înaintată o cercetare filozofică a problemelor vieții. Capătă suflet uneltele tatei, ușa casei, acoperită iarna cu chidie de omăt, laița, furca, grâul, tot ce constituie elementul veșnic viu al traiului țărănesc.

Însă vraja poeziei nu apare numai de la idei și sentimente (altfel, le-am putea exprima și în proză). Modul cum este folosit tezaurul graiului nostru hotărăște atmosfera emoționată, muzicalitatea interioară a versurilor. Cascadele poeziei curg încontinuu, forța motrice a imaginii artistice este limbajul, stilul. La Eminescu chiar

și licențele poetice sunt atrăgătoare, plăcute la auz, sună firesc. Geniul lui Eminescu scotea din mineralul secular al cuvântului energii muzicale nebănuite, focuri cosmice. Fără o limbă aleasă, ambițiile poetice sunt vane…

Afirm asta nu numai pentru că Damian dedică marelui Eminescu un grupaj de versuri de-o rară frumusețe, dar vreau să atrag atenția asupra atitudinii sale creatoare față de tainele limbii, ce se cer intuite și explorate în profunzime. Liviu Damian atinge cele mai sensibile coarde ale vorbirii noastre sfinte, ascultă muzica vremii și a metaforei descoperite, îndelung, retras în sine. Da asta, aș zice, citește asiduu, călătorește mult, leagă prietenii durabile, traduce din operele celebre ale poeților contemporani.

Este mereu în mișcare, în lucru. Ca o scoică enormă de mare inima lui inspirată ascultă tunetul de primăvară al acestui secol accelerat și dur.

George MENIUC: *Cascadele poeziei curg încontinuu* (în cartea: Liviu Damian, *Inima și tunetul*, Chișinău, Editura Literatura artistică, 1981, p. 4-5).

BOTEZATU: Destinul individual efemer în raport cu perenitatea materiei e un motiv frecvent în poezia lui Liviu Damian. Alături de destinul pământului omul își trăiește condiția dramatică: "Adună-mă cu veșnicia care / Dă floarea, dă nisipul, dă pelinul, / Că am trăit cu zile trecătoare, / Fără să pot a-ți îmblânzi destinul" ("Solitar"). O stare de tensiune interogativă ("În numele cui această spintecare / de văzduhuri, acest infern de motoare? / Această copilărească bucurie / De-a chiui și a dispare?"), lungi și intense momente de autoanaliză, deplasarea substanțială a accentelor de la gesturile umane exterioare spre fierberea interioară – acestea sunt câteva particularități ale poeziei lui Damian. În centrul ei se află un erou contradictoriu, în care se întâlnesc toate categoriile contrarii: afirmația și negația, adevărul și eroarea, supunerea (acceptarea destinului) și răzvrătirea. Din acest motiv omul din poezia lui ar putea fi calificat ca o **ființă problematică**, înclinată spre dezbateri hamletice: ba e stăpânit de nostalgie, ba afirmă bucuria împlinirii și a continuității, ba își amintește de finalitatea ființei noastre, constatând cu melancolie: "Doar noi mai tineri nu vom fi, / Oricât am tinde și-am iubi…" Eroul se frământă pentru a-și pune de acord ființa interioară (a cărei stare definitorie e îndoiala, așteptarea dureroasă, interogația neistovită, zbuciumul) cu imperativele unei lumi care reclamă acțiunea, eficiența imediată. Firea problematică a omului din poezia lui Damian rezultă mai ales din raportarea lui la destin – o temă a volumului "Sunt verb", care urcă până la obsesie: **care e acest destin? În ce constă forța și slăbiciunea omului? Ce este omul – în lume, univers, în sine?** Omul aspiră, năzuiește, râvnește, dar anii lui sunt atât de puțini, încât nu reușești, în limitele unei vieți omenești, să îmblânzești un pământ… De aici și accentele de nostalgie care se fac simțite; starea definitorie a eroului nu e seninătatea, calmul, ci așteptarea dureroasă, neliniștea lucidă, interogația neistovită, ca în această poezie în care întrebarea adresată unui "**tu**" imaginar desenează, totodată, o stare interioară a eroului: "Dar ce ne vom face -ntr-o seară / Când toamna, de-afară, din ploi, / Destinul în prag o să-apară / C-un deget întins către noi?" ("Spectatori").

Altundeva această stare de sfâșiere interioară, această pasiune pentru ideile de mare patos tragic îl duc pe poet către **destinul frunzei**, în care găsește interesante analogii cu zbuciumul uman. Poetul se definește, aici, ca un agitat, ca un contorsionat interior: "Tremur ca frunza./ Ca frunza mă nasc./ Sunt tânăr ca frunza. / Ca frunza mă duc." ("Destin"). Frunza e o realitate ce se află în noi și în afara noastră, e iarăși un "mod de a fi": tărie și vigoare ("Sunt tânăr ca frunza"), dar și neputință ("Firav ca frunza. / Ca frunza mă tem."), trecere irevocabilă ("Ca frunza mă duc"), dar și continuitate ("Verde ca frunza. / Ca frunza revin."). Ea simbolizează eterna înnoire, năzuința către împlinirea și realizarea posibilităților interne, dar și împlinirea unor legi ascunse, timp fiind, **viață** fiind, **lege** fiind, pe care nu totdeauna omul o poate stăpâni: "Nu pot stăpâni frunzele moarte / Că mâna mea nu poate să le-nvie" ("Conjugarea verbului "a stăpâni"). Simbol prin care se transmit frământări de ordin esențial, filozofic, "frunza" capătă semnificațiile cele mai diverse și care par să se anuleze necontenit unele pe altele, poetul subliniind, prin aceasta chiar, caracterul complex și contradictoriu al ființei umane.

Eliza BOTEZATU, *Poezia meditativă moldovenească,* Chișinău, Editura Literatura artistică, 1977, p. 131-133.

HADÂRCĂ: Năprasnică nedreptate i s-a făcut literaturii, prin boala fulgerătoare și lacomă, care a răpit din rândurile noastre una dintre cele mai luminate minți ale acestui pământ. La raza ei pătrunzătoare ne-am luminat și noi adesea paginile și gândurile, iar forța ei testamentară va lumina încă mult înainte căile urmașilor.

Cu o energie copleșitoare a verbului Dumisale bărbătesc a îmbărbătat pe cel umilit, a mângâiat pe cel suferind, a știut să fie totodată principial și intransigent.

Cu harapnic de vorbe a plesnit peste putregaiul din sufletele unora, dar nici cu o boaghe nu le-a rănit partea luminoasă din inimi, limpezindu-se perspectiva de a fi mai demni, mai curați, mai generoși pentru binele nostru comun.

Cu drept cuvânt a întărit și a îmbărbătat "înflorirea zorilor de zi" în mereu cutremurătoarea izvorâre a șipotului graiului matern, de fiecare dată rostindu-i valurile grăitoare cu aceeași prospețime și originalitate, cu aceeași solemnitate și uimire în fața descoperirilor poetice, care, până la urmă, le-a întors în matca sfântă a limbii și culturii naționale.

Bineînțeles că în această anevoioasă lucrare a fântânarului-cercetaș Liviu Damian nu a fost singur – a fost alături de generație, alături de înaintași, asociindu-se în ajutorarea celor mai timide încercări promițătoare. Dar făgașul Dumisale s-a profilat mai distinct și datorită unui har aparte al gânditorului, al înțeleptului, al polemistului apărător al sacrelor valori naționale în fața uitării ori a nocivei poluări sufletești.

Fiind mândru că am trăit alături de El – generosul – împărtășindu-și prietenii din nectarul cărților Dumisale de poezie, publicistică, filozofie poetică, fiindu-i recunoscător pentru că niciodată nu a refuzat posibilitatea comunicării vibrante, astăzi rămân profund îndurerat.

Oile albe, oile negre ale zilelor distinsului Poet s-au risipit pe pășunile eternității, iar păstorul lor cuminte și bun – taica Liviu, Liviu Damian, își continuă calea acolo

unde, împovărat de neant, strălucește Luceafărul, acolo, în constelația Luceafărului, este locul de veghe al Poetului Liviu Damian.

Ion HADÂRCĂ, *Locul de veghe*. – În *Literatura și arta*, 1986, 24 iulie.

VANGHELI: Cu o săptămână înainte de moarte, când nu-l mai țineau picioarele, abia a ridicat capul ca să ne vadă prin geamul spitalului. Ne-a făcut din mână și a adunat ultima putere, ca să ne zâmbească senin, de parcă ne îmbărbăta el pe noi:

– Țineți-vă, fraților!

Așa îl vom ține minte pe Liviu Damian. În cele mai grele împrejurări a rămas bărbat, i-a ridicat pe alții și le-a fost făclier, totdeauna aflându-se pe linia întâi în lupta pentru frumos și demnitate.

De pe atâtea drumuri s-a întors la odihnă acasă… De data aceasta nu se mai grăbește nicăieri. Tace și ascultă cum cade roua din ochii celor dragi, cum freamătă salcâmul din pragul casei părintești, cum murmură prietenul său din copilărie – Răutul, pe care l-a scos în lume…

Când și-a scris poezia, a durat o casă în care a încăput tot neamul.

De câțiva ani Liviu Damian tace, dar în urechi ne sună glasul lui ca un izvor dătător de viață. A căzut ca un stejar secerat de furtună. Prea crunt și nemilos acest fulger, care a lovit în unul dintre cei mai frumoși stejari ai noștri cu rădăcinile adânc împlântate în solul pământului străbun, în sufletul neamului nostru…

De câțiva ani Liviu Damian tace, dar clopotele bat în poezia sa: ne cheamă să ținem fruntea sus.

Spiridon VANGHELI – În cartea *Focul din verb*. Alcătuire și prefață de Nicolae Roibu. Chișinău, Editura Hyperion, 1991, p.12.

DABIJA: Rămâne-vom veșnic recunoscători poetului Liviu Damian, care ne-a încurajat să iubim cuvântul, să-l respectăm, să-l prețuim. Într-o perioadă când era greu să iubești mult ceea ce nu suferă să fie iubit puțin. De la el am deprins cum să luptăm cu inerția verbului și versului. Acest om era ca un clopot în clocot. Alarma și conștiința acestui neam.

A fost un poet de curaj, când curajul era blamat ca o sfidare a bunului simț, când curajul cetățenesc era confundat cu obrăznicia. Liviu Damian și-a făcut datoria de Poet și Cetățean într-o perioadă grea, dumnealui visând cu fiece cuvânt scris și tipărit vremurile de deschidere și sinceritate, pe care le trăim noi astăzi.

Știa ca nimeni altul să cultive în jurul său o atmosferă de onestitate și demnitate omenească.

Și azi când nu mai e, ne amintim că ne lipsește un film despre Damian, un disc cu vocea lui sau mai degrabă cu șoaptele lui, mai multe emisiuni televizate sau la radio cu Damian cel viu. Dar cine dacă nu el merită cel mai mult, el, poetul adevărat, care mai veghează printre cuvintele ce ni le-a lăsat ca moștenire.

... Poetul e plecat, dar se află atât de aproape, el trăiește în poezia care a fost a sa, acum e a noastră, a tuturor, a cititorilor pe care ne-a iubit atât de mult și dincolo de moarte.

Nicolae DABIJA – În cartea *Focul din verb*. Alcătuire și prefață de Nicolae Roibu. Chișinău, Editura Hyperion, 1991, p.13.

DUMBRĂVEANU: De Liviu Damian mă leagă anumite amintiri. Noi am fost consăteni și totdeauna, când ne întâlneam, aveam vorba noastră, tainele noastre, pe care nu le scoteam de fiecare dată în fața lumii.

Prima colaborare mai serioasă cu Liviu Damian am avut-o prin ‘73-‘74, când lucram la “Tinerimea Moldovei”. Începând cu ianuarie 1973, el publica în fiecare duminică o serie de tablete literare. Îmi amintesc acum, că în fiecare sâmbătă, când se tipărea gazeta, el venea la tipografie, îi făcea o deosebită plăcere să citească șpalturile, să întrebe părerea unui coleg. Stătea de vorbă cu zețarii și cu muncitorii tipografiei, îi întreba ce literă s-ar potrivi textului pe care l-a scris, și chiar rostea unele crâmpeie din text și-i întreba cum sună, cum le-ar vedea muncitorii mai frumos. Era în asta un fel anume al lui, un fel de dragoste pentru cuvânt și pentru ceea ce făcea el în literatură și publicistică.

O altă întâlnire, care îmi rămâne mereu în memorie, este acel aprilie cam întârziat de la Ialta, în 1986. Împreună cu noi era Victor Teleucă, Mihail Cibotaru, Iulian Filip și Haralambie Moraru. Poetul nu scria, se odihnea, citea. Țin minte, atunci el descoperise romanul lui Kazantzakis “Alexis Zorba” și ni-l dădu pe rând tuturor să-l citim și spunându-ne că este o carte mare și trebuie prețuită. El considera pe drept cuvânt că acest roman ne-ar putea apropia, împrieteni. Acuma eu îmi dau seama ce-l costau pe Liviu Damian acele plimbări de seară, când ne scotea pe toți pe malul mării ca să ne plimbăm timp de o oră-două și ne vorbea de diferite teme. Se apropia de noi cu o deosebită intimitate. Țin minte în una din seri ne vorbise despre poemul “Cavaleria de Lăpușna”. Era ultima lui publicație de dimensiuni epice și poemul apăruse într-un tiraj de aproape o sută de mii de exemplare în revista “Moldova”. În legătură cu personalitatea lui Ștefan cel Mare avea unele proiecte. Vroia să mai scrie un poem. Se gândea chiar și la un roman…

Din păcate, acel martie a fost ultima lui primăvară din viață...

Victor DUMBRĂVEANU – În cartea *Focul din verb*. Alcătuire și prefață de Nicolae Roibu. Chișinău, Editura Hyperion, 1991, p.18.

LUPAN: Liviu Damian zicea – *verb*. Credea în misiunea de viață destoinică a versului. Știa să altoiască în oameni setea de desăvârșire și curățenie creatoare. Îl vedeam mobilizat cu voința de răspândire a disciplinei vii în gândire și în expresie. Oamenilor, pentru a-i cultiva, el își închinase scrisul și activitatea în cadrul organizației noastre scriitoricești. Se vede că, dedat acestui imperativ, își împlinea... misiunea de poet și cetățean. Astfel îl știam angajat în manifestările anuale de Ziua Poeziei și în alte nenumărate întâlniri la care am avut prilejul să-l prețuiesc.

Mă deprinsesem a ști că ne adunăm la soroace, chemați de el la înfăptuirea acestei date. Avea grija prozaică a organizării, pe care o promova celorlalți prin muncă și prin dăruire de poet. Era, într-un fel, crainicul recunoscut al acestor afirmări colective. Pe tăcute noi îi recunoșteam autoritatea și ne bizuiam pe ea. În primul rând, din firea-i proprie, el imprima întâlnirilor colective, o cultivată ținută cărturărească.

Ieșeam cu el în fața celor adunați pe Aleea Clasicilor și ne bucuram de spiritul său grav, cu verbul arcuit în expresie aleasă. Închega acolo, între noi toți, de la bun început, atmosfera de concentrare, atmosferă de lectură și bibliotecă în aer liber. Parcul, apropiat prin istoria și conținutul său concret, devenea lăcaș firesc al gândului nostru. Se stabilea înțelegerea și dorita comuniune între poeți și cititori, în care se valorifica spornic credința noastră în poezie.

Aproape toate întâlnirile acestei datini, pe aleea parcului, pentru mine sunt legate și de prezența de animator și cârmaci a lui Liviu Damian.

Când a dispărut dintre noi eram lipsă, am aflat tragica veste de-abia peste câteva zile.

Prin tot ce a scris el rămâne în conștiința noastră de scriitori și tovarăși la toate muncile care ne așteaptă. Rămâne cu toți cei care au deschis paginile sale, ca pe o fereastră limpede în cultura și în cărturăria nouă a poporului.

Cartea lui, de la întâia numire până la ultimele cicluri neterminate, rămâne Verb de strajă.

Andrei LUPAN, *Poetul în afirmarea poeziei*. – În cartea *Ziua poeziei '87*, Chișinău, editura Literatura artistică, 1987, p. 89-90.

VIERU: Dragă prietene Liviu!

Este incredibil că ai plecat, că ai părăsit lumina zilei ce ai cântat-o până la ultima suflare a vieții tale. „La masa de scris / În creștetul nopții / în gheara durerii / în roua din vis / în fața acelui / care mă-nfruntă / eu locul de muncă / nu îl cedez".

Ai fost secretar al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor și, în această postură, avea scriitorimea la cine veni. Ai fost, și vei rămâne mereu poet, și, în această calitiate, avea și avea-va lumea la cine să meargă. Ai fost ostaș al vieții, al curajului scriitoricesc și, în acest titlu, aveam cu cine intra în bătăliile zilei. Ai moșit pe cutare sau cutare tânăr poet, ai petrecut pe ultimul drum al vieții pe cutare sau cutare veteran al scrisului. Ai încurajat, în fiecare ianuarie, la Clubul scriitorilor, sărbătorirea păstorului de duminică al graiului nostru, care se cheamă Eminescu. Ai înviorat prin cuvinte inspirate și potrivite osteneala fruntașilor în producție la cutare sau cutare întrunire a lor. Știai să întreții serioase discuții cu oaspeți străini, care nu o singură dată au admirat sclipitoarea ta inteligență. Suflet bun la toate, cum ar zice poetul.

Izvora din întreaga ta putere spirituală, din aleasa ta cultură poetică, o liniște înflăcărată, care călea duhul celor aflați în preajma inimii tale. Era exploziv duhul tău și molipsitor de viață. Alteori arătai fragil ca o floare, plângeai chiar. Dar plângeai frumos. Așa cum plâng marii îndrăgostiți și marii poeți, a cărora lacrimă nu smiorcăie, nu geme, ea numai se vede ca mărgăritarul în scoică, iar nu se aude. Și nu rareori erai aureolat de o tristețe aproape schivnică, în spatele căreia lucrau noi energii gata să irumpă în calea alergării zadarnice ori să însoțească mersul firesc al vieții. Erai dureros de trist, mai ales în ultima vreme, când căutai să ascunzi de ai tăi, de prieteni, și chiar de tine însuți, necruțătoarea boală, care îți încleștase mușchii și oasele. Ca om și ca poet ai presimțit, fără îndoială, sfârșitul care venea. Cu numai patru luni înainte de trecerea ta în neființă ți-ai luat rămas bun de la

consăteni printr-o emoționantă serată literară, la care am avut norocul să particip și eu alături de Andrei Burac și Mihail Dolgan. Ai râs cum știai tu să râzi atunci când vechiul prieten al scriitorilor Glebus Sainciuc ți-a jucat în fața consătenilor masca și ți-au licărit lacrimi în ochi când interpretul Mihai Ciobanu a venit, așa singur, în sat, să cânte de drag de tine câteva doine. „Ce să fac, Nichita, scriai tot nu demult, la moartea eminentului nostru poet, cu acel ultim autograf de la tine, pe care nu-l mai pot reciti, că-i scris sub aripa fulgerului negru, autograf pe care îl voi păstra ca pe o garanție, că, dacă ne-om întâlni ne-om recunoaște?" Nu era oare scrisă apropierea sfârșitului în graba istovitoare, din ultima vreme, a condeiului tău, în dorul firesc de-a auzi un cuvânt cald și de bine din partea confraților tăi? Ai purtat uneori numai umbra coroanei, dar nu te-am văzut tunând și fulgerând din cauza asta. Și totuși înalta prețuire nu te-a ocolit. Am văzut un mare poet, o ciocârlie „dusă în văzduh pe un fir curat de ceară de la grindă", ce „înfrigurată scapără pe cer să prindă raza-n brațe să-l aprindă", am văzut cum un mare poet s-a aplecat asupra brațului tău cel drept sărutându-l, am văzut cum strălucea, de emoție, în ochii tăi apa curată a inimii și cum de la căldura acelui sărut răsăreau la loc și înfloreau cele cinci degete.

Ai iubit până la sacrificiu viața. Vizitându-te la spital, împreună cu Spiridon Vangheli, în ultimele tale zile de viață, ne-ai spus din patul de suferință că ți-e dor de viață. Era, poate, ultima ta metaforă din nenumăratele frumuseți orale pe care le risipeai darnic ori de câte ori aveai în față un suflet dornic să te asculte[...]

Grigore VIERU, *Îndurând cântecul întreg*. – În cartea: Liviu Damian, *Poezii și poeme*, Chișinău, Editura Literatura artistică, 1986, p. 5-6.

CIOCANU: O particularitate a gândirii lui Liviu Damian rezidă în evitarea permanentă a viziunii unilaterale asupra lucrurilor. Lupta nu e înțeleasă de el în sensul unei acțiuni care se soldează neapărat și întotdeauna cu izbândă. Viața e o luptă în care s-ar putea prea lesne să cazi, pare să ne spună autorul „Filei cu dor". Dar nici conștiința acestui adevăr nu înseamnă să te retragi din luptă ori să te lași învins înainte de a o începe. Damian își confirmă – și în „Fila cu dor" – principiul etic de o viață: „Și șă-ți păstrezi chiar dreptul de-a cădea / cum cade apa stâncilor bătrâne, / dacă-n cădere se va mai afla / o șansă de-a răspunde și-a rămâne..."

Un luptător conștient de greutatea, pericolul și char de finalul nefast al luptei, totodată însă dârz și perseverent, - ar fi o formulă potrivită pentru Liviu Damian, fire oarecum enigmatică în viața sa cotidiană sau, în orice caz, aflată adesea între omul viguros, netemător de nimic și de nimeni, și cetățeanul cu suflet blajin, chiar fragil în urma năpastelor îndurate în copilărie. El nu s-a simțit stejar „cu frunza-n nori, cu trunchi voinic", nici râu ce „trece în galop nebun / și n-are-n lumea asta frâu"; printre cauzele care l-au oprit de la atare gesturi sunt „ursita" și încă „o sută de chestiuni", „apoi... pornirea de a scrie, / Apoi o lacrimă amară / Pe care din copilărie / Nu pot s-o dau din mine-afară". Poezia „Să zic", din care am citat, poate servi drept sursă de înțelegere a alcătuirii sufletești și intelecutale a scriitorului. Mai exact, ea

poate servi drept punct de pornire în acest sens, de vreme ce gingășia și asprimea, ca date naturale înnăscute, în nenumăratele și imprevizibilele lor doze și raporturi, ne fac să ne deosebim adesea categoric unul de altul, în pofida unor asemănări superficiale amăgitoare.

Poate a fost și poză în afirmațiile poetului privind caracterul enigmatic al firii sale, dar a fost și ceea ce venea din natura tulbure a timpului și în genere a vieții. A vieții ca situație compusă din mai multe necunoscute, a căror conștientizare se dovedește – nu o dată, chiar în cazurile unor oameni de artă geniali, - greu sau cu totul imposibil de realizat. Poetului nu-i rămâne decât să se conformeze în mod realist enigmelor realității obiective. Drept care Damian n-a cultivat o lirică directă, clară, angajată în sensul academic al noțiunii. Instrumentele preferate de el au fost metafora sugestivă, simbolul polivalent, aluzia fină, echivocul – acolo unde acesta se preta...

... O izbândă a lui Liviu Damian a fost – și este – poemul „Cavaleria de Lăpușna" a cărui tipărire în revistă i-a cășunat o mare pierdere de nervi. Astăzi, când despre ilustrul domnitor al Moldovei se scrie și se publică mult și îndrăzneț, poate să nu fie înțeles de toată lumea calvarul poemului și al poetului. Dar este suficient, cred, să urmărim negru pe alb că mai fiecare capitol are câte un moto sau chiar două, mai cu seamă din „Istoria R.S.S. Moldovenești" și să citim cu legitimă insatisfacție postfața semnată de H. Corbu (sita ideologică sigură din epoca stagnării), ca să ne convingem că poemul a fost citit și răscitit cu lupa. Deși susținut de cârjele-moto-uri cerute de condițiile concrete ale timpului (n-am îndoială că lucrul acesta n-a fost o inițiativă benevolă a autorului), poemul se citește cu legitim și mereu crescând interes pentru blestemele aruncate de Ștefan cel Mare și Sfânt dușmanilor noștri („Ciorile din zare, corbii negri-n stoluri, / cât e lungul țării să le dea ocoluri. / Să-i cuprindă setea și să mi-i usuce / cum se uscă-n soare, fără coajă, drucii. / Să-și înghită limba, la ospăț să taie / lutu-n hrinci ca pâinea, și să bea văpaie..."), pentru toastul domnitorului („Boieri dumneavoastră, codreni de ispravă, / să bem pentru țarina asta moldavă / bătută cu lacrimi, muncită cu sânge, / că ea ca o mamă pe toți ne va strânge, / dar nici după moarte iertare nu știe / acel care neamul și-a dat în robie"), pentru testamentul lui actual și azi („Când mă veți pune în mormânt / cu-alai modest sau jale mare, / să nu așterneți dezbinare / peste o palmă de pământ... / Să țineți codrul de stejar / că mi-a plăcut cântarea-i sfântă, / și pe acel care frământă / mana Moldovei – pe plugar... / Să-aprindeți candela-n lăcaș, / dar mai ales lăcașe sfinte / să-aveți în fapte și cuvinte / ce vor rămâne la urmași...") și în genere pentru că este o pledoarie a autorului în vederea cunoașterii și înțelegerii trecutului nostru, care n-a fost numai neguros și bun de dat uitării.

De rând cu cele mai rezistente scrieri din volumele anterioare, poemul comentat expeditiv aici și o seamă de poezii din volumul editat în 1986 adeveresc o dată în plus tendința constantă a scriitorului de a se smulge dintr-un climat nefavorabil curajului și îndrăznelii indispensabile creatorului autentic și de a intra în unul descătușat ca și conștiința acelui fecior al Strâmbei de altădată, cultivat la literatura universală de calitate, care scria cu intuiția timpului care pe atunci abia se anunța:

„Nu se poate trăi în șabloane. / Nu se poate pune obloane / între gândul ce vine de-afară / și suflarea ce stă în cămară”. A scriitorului care a fost și rămâne Liviu Damian.

Ion CIOCANU, *Ostatec al chemării sale*. – În cartea: Liviu Damian, *Sunt verb*, Chișinău, Editura Hyperion, 1990, pag. 7-8, 9-10

TELEUCĂ: Vorba lui Tuulik: încotro mergem mereu întorcându-ne? Vorbim prea multe și prea puțin facem. Prea încâlcite ne sunt drumurile, ne rătăcim pe ele și când ieșim parcă într-un luminiș, dăm de un drum care nu duce nicăieri, nu zic de economie, ci de cultură, de literatură, de puținul cela pe care îl avem și pe care nu-l cunoaștem, pentru că așa suntem noi și zadarnic dăm mereu vina pe alții. Mai este Liviu Damian în bibliotecile noastre? O fi fiind, dar editat cu caractere rusești. Aproape cu un deceniu în urmă criticul Ion Ciocanu a săvârșit o faptă demnă de toată atenția și lauda, a făcut o selecție din poezia lui Damian și i-a editat un volumaș. A ajuns cartea prin biblioteci? E greu de spus.

Dacă unii colegi de breaslă ai lui Damian s-au cam jucat de-a versul, Liviu Damian a venit în poezie cu hotărârea să facă ceva. Înseși titlurile cărților lui merită toată atenția și invită cititorul să mediteze. Iată câteva: “Sunt verb”, “De-a baba iarba”, “Partea noastră de zbor”, “Îngânduratele porți”, “Un spic în inimă” și, desigur, “Coroana de umbră”.

Pentru mine sunt o taină. Ce-i dincolo de ele, de aceleași porți îngândurate? Meditând în jurul lor, parcă aș umbla în jurul unei cetăți, gândurile mă duc la pictorul lituanian Micolaitis Ciurlionis cu brazii lui care în loc de vârfuri poartă coroane regești, la picturile acestuia făcute din sărăcie pe cartoane care au început să se distrugă și lituanienii i-au făcut un muzeu aparte, special, ca picturile să fie păstrate. Dacă l-aș compara pe Liviu Damian cu cineva, l-aș compara cu Ciurlionis. Atât de dincolo de picturile lui Ciurlionis, cât și din poezia poetului nostru, în loc de un vânt răcoros, adie timpul. Și versurile, și brazii freamătă, parcă prin gara Prezentului ar trece trenul timpului și când iese din această gară, trenul fluieră prelung și începe urcarea încadrată în aceeași expresie eminesciană: “Vreme trece, vreme vine!”

... Din generația “copiilor anilor treizeci”, cum își botează Pavel Boțu ginta colegilor săi, Liviu Damian venea cel mai pregătit. Noi, ceilalți, veneam din țărani neștiutori sau puțin știutori de carte, el venea dintr-o familie de învățători, ceea ce era mare lucru pe timpurile celea. Venea hotărât să schimbe ceva cu poezia sa, dar și sceptic de la început. Tot optimismul lui caracteristic poate numai pentru el nu era în stare să-i înăbușe tristețea amară care îi chinuia sufletul. Unul dintre colegii săi, cu această ocazie, publicase un articol care nu a putut trece neobservat. De atunci au zburat mulți ani și mi-i greu să afirm dacă articolul intenționa să-l ajute pe tânărul poet să iasă din depresia sa, ori îl critica de pe pozițiile oficiale. Articolul purta un titlu scandalos – “De ce vrei să te spânzuri, Liviu?”

Prima carte i-a fost respinsă pentru că poetul vedea viața în negru.

– Eu scriu ce simt! a declarat poetul când i s-a dat cuvântul.

Un coleg mai în vârstă, secretar al Uniunii Scriitorilor, l-a susținut într-un fel, dar i-a răspuns în doi peri:

– Multe simțim…

… Îi plăcea să plece la Casa scriitorilor din Ialta. Munții și marea îi îndulceau sufletul. Deși în Crimeea mai era o asemenea casă, tot pe malul mării și la poalele munților, el prefera Ialta.

– E un oraș cosmopolit, explica poetul de ce vine acolo. Nimeni nu te întreabă cine ești, de unde vii și de ce vii. Și ceea ce îmi place, e trecutul îndepărtat, pe aici au fost coloniile grecești și nu numai. Urmele acelor coloniști greci le simt poate ca nimeni altul. Vestigiile trecutului, supraviețuitori ai acelor popoare mai întâlnești pe ici-colo, iar toamna târziu, când negurile acoperă marea și frunza platanilor cade umedă de negură și veștedă de toamnă, cade foșnind, parcă-l aud rătăcind aici pe Ovidiu, deși nu cred să fi călcat pe aceste locuri.

Îi plăcea singurătatea. Colinda toate împrejurimile Casei scriitorului cocoțate pe un muncel de unde se vedeau munții cu brazii încărcați de promoroacă și marea chemătoare în larg. Colo și-a scris "Melcul", umblând pe potecile întortocheate peste care treceau melci adevărați lăsând urmele lor argintii pe pietre parcă să-și poată găsi drumul îndărăt. "Melcul" a fost scris în gând, îl știa pe de rost. Când l-a finisat, mi l-a spus dintr-o răsuflare. Era frumos, așa ceva la noi nu se scrisese, iar cum el îl recita, săltându-și firea sa de bărbat viguros, îi dădea un farmec deosebit. Aștepta să-i spun ce cred.

– Zii, tată! Nu mă tortura. L-am scris cu sufletul, cu munții, cu marea, cu voi toți împreună care sunteți aici.

I-am spus că-i frumos.

– Și atât?

– Foarte frumos!

– Și numai atât?

– Superb!

Ce puteam să-i mai adaug? Și am spus ce mi-a venit pe limbă:

– Parcă l-ai fi scris tu.

– Parcă eu sau chiar eu?

– Chiar tu, Liviule!

– Asta-i, tată! Chiar eu. Dacă ești sincer… Dar văd că ai și anumite rezerve, care sunt ele?

– Unde ai să-l publici?

– Cum unde? Oriunde. Chiar și la tine, în „Cultura". Dar am să-l public într-o gazetă cu un tiraj mai mare.

– Bine, dar după ce nu ți-l va publica nimeni, vino la mine.

– De ce să nu mi-l publice?

– Pentru că e frumos.

– Iar tu atunci pentru ce ai să mi-l publici?

– Tot pentru că e frumos...

Victor TELEUCĂ, *Un Liviu Damian (mai) deplin al cuvântului inspirat…* – În *Moldova suverană*, 2000, 25 iulie.

BANTOȘ: ... Liviu Damian este un antimioritic, credința sa de nestrămutat îndreptându-se spre omul marcat de capacitatea competitivă, spre tipul uman capabil de eroism, spre *marea ca ritm primordial*, din ale cărei valuri viața renaște mereu. L. Damian e atras de un peisaj amintind monumentalul grecesc din care se iscă mișcarea. Faptul se datorește și familiarității sale cu poezia grecului Iannis Ritsos, din care a și tradus și a cărui tinerețe umbrită de tragedie era marcată de atracția mării.

...Un mijloc similar de aflare a accesului la miracolul lumii sau a unui loc înalt al metamorfozei îl tentează și pe poetul de la Chișinău, pentru care îngândurarea e o stare frecventă, cu sensul de melancolie, dar și de punere pe gânduri sau punere la îndoială. Melancolica atmosferă serală sau autumnală se confruntă la L. Damian cu limpezimile de cleștar și seninătatea în care orizontul se distinge cu claritate. De precizat că atât „toamna" cât și „seara" din versurile sale sunt de sorginte blagiană. La Lucian Blaga aceste două momente ce semnifică un timp în declin indică asupra unei lumi echivalentă „paradisului în destrămare". Tentația personajului liric de a se complace în starea de suferință nu lipsește: „Și altoită pe ființa mea imensa lume / cu toamna și cu seara ei / mă doare ca o rană. / Spre munți trec nori cu ugerele pline. / Și plouă" („Melancolie").

La Liviu Damian melancoliile sunt cenzurate de un eu interiorizat ce nu le permite să se extindă, trăirea fiind concepută într-un regim al veghei neîntrerupte: „E seară și din bezne-adie / Suflare tainică și rece. / Iubito, să păzim copiii / de întunericul ce trece".

Atitudinea trează, în cazul lui L. Damian, vorbește despre închiderea excesivă a eului în forul său interior. La o prea mare profunzime a spiritului, ne previne Nietzsche, „însăși rana poate da forța necesară vindecării". Acest lucru se întâmplă și în versurile lui Liviu Damian: *ramul crește din rană*. Astfel, blagienei supradimensionări a capacității sufletului uman de a suferi îi corespunde, în versurile lui L. Damian, supradimensionarea capacității omului de a îndura fără a se lăsa învins. Ascetismul prin care se remarcă personajul liric al lui L. Damian anume astfel se explică. Prozaicul și poeticul, cotidianul și insolitul, realul și fantasticul sunt polii între care se coagulează substanța dramatică specifică poetului nostru, în ale cărui versuri miraculosul și comunul se separă în mod distinct.

Ana BANTOȘ, *Sacru și profan în poezia lui Liviu Damian*. – În cartea colectivă *Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană*, vol. I, Chișinău, CE USM, 2003, pag. 224-225.

DOLGAN: Ca și toți poeții moderni de la Baudelaire încoace, L. Damian este refractar la doctrina *imitativă* (adică la ideea de *mimesis*) și la cea *expresivă*, declarându-se un adept consecvent al doctrinei *imaginative* a poeziei, care permite creatorului să se folosească de un limbaj născând sau, în terminologia lui André Breton, de un limbaj care „germinează". Dacă, bunăoară, Baudelaire considera imaginația drept „regină a însușirilor", L. Damian ehivalează poetul cu un „prinț al imaginației", cu un „maestru al metaforei", pe care le „mușcă" din chiar eul său creator, mereu gata să extragă „focul din verb": „Iar poetul mușca din sine / ba o metaforă, ba un fior / și credea că acesta e gustul luminii / și al mării, și al munților. / Ce metafore smulse-n durere! / Și spera, nebunul, spera / că o lume așteaptă și cere / cazna asta demonică-a sa".

Astfel stând lucrurile, e și firesc ca L. Damian să fie un adept mai mult al „poeziei cugetului" decât al „poeziei inimii", ceea ce înseamnă că el acordă primatul în actul liric imaginației, și nu expresiei (pe care însă n-o ignorează). Rezultatul este intelectualizarea poeziei, comunicarea unor efuziuni lirice de factură intelectuală, adoptarea unei poetici a omului – *„trestie care gândește"* (Pascal). Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, una din însușirile caracteristice ale poeziei moderne este apropierea voită de proză, de virtuțile ei, mai exact spus, este îmbinarea norocoasă a discursului prozaic (de factură imaginativă, nu discursivă!) cu discursul poetic propriu-zis. În dorința de a extinde hotarele tradiționale ale poeziei, poetul modern încearcă să conjuge – nu fără riscuri – stilul poetic nu numai cu stilul prozaic, ci și cu alte stiluri de-a dreptul antipoetice: eseistic, jurnalistic, publicistic, în felul acesta îmbogățind și diversificând parametrii liricii. „De proza vieții de-or fugi poeții / Cu ce se va alege adevărul?" – se întreabă retoric L. Damian în piesa lirică „Poeții și proza vieții".

Zbătându-se mereu între actual și general-uman, între discursul reportericesc al cotidianului și discursul pur al adevărurilor absolute, între modern și tradițional-clasic, L. Damian a găsit formula cea mai potrivită pentru propriul său mod poetic: două calități îți conferă titlul de scriitor modern – „artistul de azi stă între mit și reportaj, adică între notarea, pătrunderea faptului crud și încercarea de a ajunge prin suma acestor fapte la esențe, la un contur de nouă mitologie". Astfel spus, e vorba de starea de martor, de participant, de cronicar și de starea de vizionar, de profet, stări care decurg una din alta și care trebuie să se afle într-o fericită simbioză, fără a absolutiza pe una în dauna celeilalte.

Mihail DOLGAN, *Conceptul modern de poezie la Liviu Damian*. – În cartea colectivă *Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană*, vol. I, Chișinău, CE USM, 2003, pag. 80, 86.

CIMPOI: Sub aspect ontologic, poezia lui Liviu Damian se colorează de un tremur generat de conștiința inevitabilității destinului. Poetul coboară mereu în planul existențial al întrebărilor fundamentale, al „stării totale", al complexității care sfidează labișiana inerție („Îmbărbătați-vă gândirea / Și cugetul vă fie clar... / Tot ce-i înscris pe seama noastră / alături nu va fi să treacă: / Și-aripa ce ne suie zborul / și-adâncul care ne îneacă"). Raționalistă în fond, poezia lui Damian coboară adesea în registrul baladesc, imprimând concretului forță vitală și expresivitate. Dintre poemele de mare întindere, în care n-a evitat schematismul comun, se evidențiază *Melcul*, axat pe cufundarea simultană în propriul eu și în lume, tensiunea dintre aceste „jumătăți" configurând o lege a universului. Profund gnomic este poemul *Cavaleria de Lăpușna* în care Ștefan cel Mare, Daniil Sihastrul, codrenii, oștenii, cronicarii și meșterii zugravi sau iconografi fac schimburi de îndemnuri morale atât de frecvente în toată poezia sa („Tot ce-i atins de laudă dispare", „Trăim mari și asfințim tot mici", „Mai mult decât se știe nu-i", „Deși-am pierdut, tot am pierdut sperând").

Mihai CIMPOI, *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*, ediția a III-a, revăzută și adăugită, Editura Fundației Culturale Române, București, 2002, pag. 188.

CUPRINS

E adevăr

Partea noastră de zbor

Sunt verb

Mândrie și răbdare

Sufletul toamna

Salcâmul din prag

Postume

III. POEME

IV. ESEURI

V. ÎN LOC DE ÎNCHEIERE